

1. STRATEGIJA ZA DOPRINOS OPERATIVNOG PROGRAMA STRATEGIJI UNIJE ZA PAMETAN, ODRŽIV I UKLJUČIV RAST I OSTVARENJE GOSPODARSKE, DRUŠTVENE I TERITORIJALNE KOHEZIJE

1.1 Strategija za doprinos operativnog programa strategiji unije za pametan, održiv i uključiv rast i ostvarenje gospodarske, društvene i teritorijalne kohezije

1.1.1 Opis strategije programa za provedbu strategije Unije za pametan, održiv i uključiv rast te za postizanje gospodarske, društvene i teritorijalne kohezije.

Uvod

Temelj Operativnog programa Konkurentnost i kohezija 2014. - 2020. (OPKK) analiza je socioekonomskog stanja, utvrđenih prepreka za rast i razvojnih potreba u Hrvatskoj, u kontekstu Sporazuma o partnerstvu (SP), relevantnih strategija Unije i nacionalnih strategija, njihovih povezanih ciljeva i temeljnih strateških odredaba.

Analiza ukazuje na negativne učinke gospodarske recesije zbog koje se od 2008. godine razina BDP-a smanjila za više od 10 %. Glavni izazovi su niska konkurentnost gospodarstva, visoka nezaposlenost, raskorak između obrazovnog sustava i ekonomskih potreba, nedostatna gospodarska i javna infrastruktura i usluge. Prisutne su i regionalne nejednakosti, uzrokovane zemljopisnim i raznim socio-ekonomskim čimbenicima. Potrebno je suočiti se s mnogim ključnim izazovima kako bi se pridonijelo ostvarivanju ciljeva strategije Europa 2020 i Nacionalnom programu reformi (NPR) za 2014. godinu i buduća razdoblja.

Republika Hrvatska opredijelila se za postizanje bržeg i naprednijeg pametnog rasta, a održivi i uravnoteženi gospodarski i društveni razvoj potreban je kako bi se osigurala prihvatljiva kvaliteta življenja u svim regijama, usporediva s prosjekom Europske unije.

OPKK se sufinancira iz Europskog fonda za regionalni razvoj (EFRR) i Kohezijskog fonda (KF), a njegova se strategija temelji na koncentraciji ulaganja u 9 tematskih ciljeva (TC) zajedničkog Strateškog okvira (TC 1, TC 2, TC 3, TC 4, TC 5, TC 6, TC 7, TC 9 i TC 10) i njihovim specifičnim investicijskim prioritetima (IP), s daljnjim fokusom na specifične ciljeve (SC) koje je potrebno ostvariti. Neke aktivnosti OPKK-a dopunjene su ulaganjima u okviru Operativnog programa Učinkoviti ljudski resursi 2014. - 2020. (OPULJP), sufinanciranog iz Europskog socijalnog fonda (ESF). Također će se primjenjivati načelo potpomaganja uravnoteženog regionalnog razvoja kao horizontalnog prioriteta.

U sljedećim odlomcima opisuju se potrebe i izazovi na temelju kojih su definirana prioritetna područja OPKK-a za ulaganje, kao i njihov doprinos strategiji Europa 2020 i drugim relevantnim strateškim dokumentima.

Istraživanje, tehnološki razvoj i inovacije

Znanstvene organizacije u Hrvatskoj posjeduju dobar **znanstveni potencijal** i predstavljaju čvrstu znanstvenu osnovu za razvoj konkurentnog gospodarstva utemeljenog na inovacijama. Velika većina svih znanstvenika zaposlena je u javnom sektoru koji predstavlja ključnu istraživačku infrastrukturu raspoloživu unutar zemlje. Međutim, s ciljem postizanja konkurentnog gospodarstva usmjerenog k inovacijama, potrebno je prevladati nekoliko ključnih problema. Osnovne prepreke koje ograničavaju kapacitete istraživačke zajednice, a koji su potrebni za provođenje vrhunskih istraživanja, koja pokreću gospodarstvo i za prenošenje rezultata u šire gospodarsko područje odnose se na zastarjelu i nedovoljno razvijenu istraživačku infrastrukturu, manjak resursa za provedbu istraživanja i nedostatan prijenos znanja i tehnologija.

Zastarjela oprema za **istraživanje i razvoj** te nerazvijena infrastruktura u javnom i privatnom istraživačkom sektoru ne omogućuje provođenje istraživanja u skladu s međunarodnim normama, ograničavajući kvalitetu znanstveno-istraživačkih ishoda, rezultata i utjecaja, čineći tako Hrvatsku manje konkurentnom u usporedbi s prosjekom Europske unije. To predstavlja prepreku poboljšanju kvalitete i raspoloživosti istraživanja potrebnih za uspješnu integraciju u Europski istraživački prostor (EIP), kao i na međunarodnoj razini. Zaostajanje IRI organizacija prvenstveno je rezultat nedostatnog ulaganja u istraživanje i razvoj, posebno nedostatka financiranja samih istraživanja. Bruto

izdaci za sektor istraživanja i razvoja, kao postotak BDP-a u 2012., iznose 0,75 %, u usporedbi s prosjekom zemalja EU-27 od 2,07 %, što je rezultiralo manje konkurentnim IR sektorom u Hrvatskoj nedovoljno otvorenim za suradnju. Stoga hrvatske znanstvene organizacije ne mogu provoditi ni izvrsna niti primijenjena istraživanja koja odgovaraju potrebama gospodarstva. Hrvatska ne ostvaruje dobar uspjeh prema pokazateljima znanstvene produktivnosti. Naime, prema platformi Web of Science (WoS), osim relativnog rasta broja publikacija (2008.-2011.), u posljednjem razdoblju od 2012. do 2013. njihov se broj smanjuje (2,6 % – 4,4 % godišnje). Osim toga, sveukupna razina patentne aktivnosti je niska u usporedbi s ostalim državama članicama, primjerice prijave patenata u okviru Ugovora o suradnji na području patenata (PCT) po milijardi BDP-a čine oko trećinu prosjeka Europske unije. Kompozitni pokazatelj „Podnošenja zahtjeva za intelektualno vlasništvo” isto tako se smanjio u protekle tri godine. To ne znači da nema razvoja novih tehnologija nego da nove tehnologije ne traže zaštitu kroz međunarodno priznat sustav zaštite prava intelektualnog vlasništva (IPR).

Što se tiče IR aktivnosti poduzeća i u kontekstu Strategije EU 2020, nakon uočenih problema treba riješiti: nisku kvalitetu i dostupnost IRI infrastrukture u poduzećima; nepovoljno okruženje za IR suradnju te promicanje IRI rezultata i inovacija među poduzećima te nedostatnu primjenu novih tehnologija u poslovnom sektoru.

Hrvatska srednja i velika poduzeća ulažu više od 90 % svih **privatnih investicija u istraživanje i razvoj**, dok velika poduzeća ulažu najveći udio, s više od 60 % investicija u istraživanje i razvoj. Nešto manje od 8 % privatnih ulaganja u istraživanje i razvoj dolazi iz mikro i malih poduzeća, pokazujući tako njihovu slabu uključenost u aktivnosti istraživanja i razvoja koje se smatraju prerizičnima i s nesigurnim ishodom. Zbog nedovoljne javne potpore znanstveno-istraživačkim aktivnostima i relativno niskog interesa poduzeća, ulaganja u razvoj istraživanja i inovacija proteklih godina stagniraju. Kako bi se promijenili negativni trendovi i stagnacija, predviđeno je korištenje ESI fondova; značajna potpora usmjerit će se na privatna ulaganja u razvoj istraživanja i inovacija, obuhvaćajući potporu i za istraživačke aktivnosti poduzeća (uključujući mala i srednja poduzeća) i za nabavku znanstveno-istraživačkih usluga s ciljem pokretanja novih ili temeljno izmijenjenih postupaka i proizvoda. Aktivnosti istraživanja i razvoja, uz ostale aktivnosti povezane s uvođenjem inovacija u poduzeća, neophodne su da bi hrvatsko gospodarstvo postalo konkurentnije putem rasta produktivnosti poduzeća, pristupanja novim tržištima s većom dodanom vrijednošću i naposljetku dovođenjem do održivog zapošljavanja u kontekstu oštrog globalnog natjecanja.

Utvrđene su potrebe i kapaciteti hrvatskih industrijskih sektora s visokim potencijalom za rast. Vlada je omogućila kreiranje nacionalnih klastera konkurentnosti za svaki od tih sektora koji je poslužio kao polazišna točka u okviru izrade Strategije pametne specijalizacije (S3).

Prethodno utvrđeni problemi rješavat će se ciljanim ulaganjima u aktivnosti istraživanja i razvoja prema prioritetima definiranim u okviru **Strategije pametne specijalizacije (S3)**. U trenutnom nacrtu S3 prioritetna tematska područja su: (i) zdravlje i kvaliteta življenja, (ii) energetika i održivi okoliš, (iii) prijevoz i mobilnost, (iv) sigurnost, (v) poljoprivredno-prehrambeno i bio-gospodarstvo. Prepoznate su i horizontalne teme strategije S3: ključne razvojne tehnologije (KET), IKT i inženjerstvo, turizam, kreativne i kulturne industrije. Ta područja jasno pokazuju prednosti u smislu konkurentnosti i istraživanja i razvoja u Hrvatskoj, posebno u vezi s posebnim potpodručjima u kojima Hrvatska ima očitu konkurentnu prednost u međunarodnom kontekstu koju je potrebno u potpunosti iskoristiti kako bi gospodarstvo od toga imalo koristi.

Aktivnosti vezane za stranu ponude IRI bit će pokriveni kroz IP1a s ciljem postizanja rezultata za potrebe gospodarstva, povezujući se tako s planiranim ulaganjima u okviru IP1b.

U tom su kontekstu ulaganja investicijskog prioriteta 1a i 1b komplementarna, čime je PO 1 (Prioritetna os) dosljedna i obuhvaća sve faze IRI procesa. Ulaganja se usko oslanjaju na stečena iskustva iz prethodnog OPRK-a 2007. - 2013., te na taj način predstavljaju dodatni korak u već odabranom smjeru.

U okviru prioritetne osi 1., glavni prioriteti financiranja iz EFRR-a za OPKK su sljedeći:

- Restrukturiranje IR sektora kroz organizacijsku reformu znanstvenih organizacija i investiranje u modernizaciju IR infrastrukture;
- Potpora projektima nacionalnih znanstvenih centara izvrsnosti (ZCI) kao način jačanja znanstvene izvrsnosti;
- Kreiranje uvjeta za investicije poslovnog sektora u istraživanje, razvoj i inovacije, usmjeravajući fokus znanstvenih organizacija na primijenjena istraživanja koji odgovaraju potrebama gospodarstva;
- potpora potrošnje za razvoj, istraživanje i inovacije u poduzećima radi povećanja ukupne razine potrošnje za istraživanja i razvoj;
- stvaranje zajedničkog interesa u provedbi projekata razvoja, istraživanja i inovacija između institucija za istraživanje i razvoj, uključujući akademski sektor, tijela javne vlasti i poduzeća;

- kreiranje povoljnog okruženja za poduzeća na području razvoja, istraživanja i inovacija.

Korištenje informacijskih i komunikacijskih tehnologija

U Hrvatskoj IKT sektor ima udio od 4,2 % ukupnog BDP-a, u kojem je zaposleno 2,2 % od aktivnog stanovništva. Hrvatska će nastojati provesti ambiciozne ciljeve navedene u Strategiji Europa 2020. i vodećoj inicijativi „Digitalna agenda za Europu“.

Jedan od glavnih identificiranih problema Hrvatske u sektoru IKT-a je **širokopojasni pristup** i pokrivenost mrežom sljedeće generacije, od kojih oba zaostaju za prosjekom Europske unije. U siječnju 2014., penetracija fiksnog širokopojasnog pristupa iznosila je 21,7 % (prosjek Europske unije 2013. godine je 29,8 %). Tijekom 2013., 63,6 % kućanstava u Hrvatskoj imalo je pristup Internetu (prosjek Europske unije iznosio je 76 % za 2013. godinu). Iako je Hrvatska već ostvarila dobru osnovnu širokopojasnu pokrivenost (97 % stanovništva u 2013.), ukupna pokrivenost pristupnom mrežom sljedeće generacije u Hrvatskoj iznosila je samo 33 % u 2013., što je pozicioniralo Hrvatsku daleko iza prosječne pokrivenosti u EU pristupnom mrežom sljedeće generacije od 62 % u istoj godini. Sadašnja razina pokrivenosti pristupnom mrežom sljedeće generacije koncentrirana je na nekoliko gusto naseljenih područja u Hrvatskoj. S obzirom na to, značajan broj kućanstava, lokacija javne uprave, obrazovnih institucija i ustanova zdravstvene skrbi, kao i malih i srednjih poduzeća, nisu u mogućnosti pristupiti brzom širokopojasnoj vezi i koristiti napredne IT usluge, čime se koči ujednačen regionalni razvoj u Hrvatskoj i eksploatiranje socioekonomske koristi vezane uz raspoloživost širokopojasnih pristupnih mreža sljedeće generacije.

U skladu s tehničkim i ekonomskim analizama koje je tijekom 2012. provela Vlada, najmanje 60 % hrvatskog stanovništva ne bi bilo obuhvaćeno komercijalnom infrastrukturnom mrežom sljedeće generacije, zbog slabih mogućnosti profitabilnosti ulaganja u mrežu sljedeće generacije u područjima s najmanjom gustoćom naseljenosti. S ciljem promicanja širenja pokrivenosti mrežom sljedeće generacije na ta područja, javna sredstva će biti korištena za potporu ulaganjima u infrastrukturu mreže sljedeće generacije (agregacijski i pristupni dio mreže), kao dopuna privatnim ulaganjima operatora u bijelim i sivim područjima mreža sljedeće generacije. Nema potrebe za podrškom ulaganju u osnovnu mrežu, budući da tamo nema naznaka tržišnog neuspjeha.

Studija o modelu financiranja i potporama za ulaganje u širokopojasnu infrastrukturu ukazuje da, s ciljem postizanja stopostotne širokopojasne nacionalne pokrivenosti pristupom sljedeće generacije i zatvaranja postojećeg i predviđenog nedostatka pokrivenosti u neprofitabilnim područjima do 2020., potrebna su ulaganja u iznosu do 1.286 milijuna eura. Predviđa se da će najmanje 29,8 % ovog iznosa biti pokriveno privatnim ulaganjima gospodarskih subjekata, dok će preostali udio od 70,2 % biti obuhvaćen javnom potporom, zbog nerentabilnosti komercijalnih ulaganja u mrežu sljedeće generacije u predgrađima i ruralnim područjima. Investicijski model javno-privatnog partnerstva (JPP) isto tako će biti podržan u svrhu raspoređivanja širokopojasnih mreža sljedeće generacije (NGA), a sredstvima EFRR-a nadopunit će se sredstva privatnih subjekata kako bi se poticala ulaganja privatnih subjekata u trgovački neprofitna područja (ukidanje razlike u profitabilnosti). Predviđa se da će potpora iz fonda EFRR-a doprinijeti širenju širokopojasne pokrivenosti mrežom sljedeće generacije za barem dodatnih 20 % hrvatskih kućanstava.

Glavni cilj Strategije za razvoj širokopojasnog pristupa Internetu u Republici Hrvatskoj za 2012. - 2015. i nove Strategije za 2016. - 2020. jest podrška razvoju nacionalne infrastrukture za brzi širokopojasni pristup Internetu (najmanje 30 Mbit/s) i usluga koje zahtijevaju visoku brzinu pristupa, omogućujući razvoj i raspoloživost digitalnog društva svim građanima.

Detaljna analiza hrvatskog javnog sektora IKT-a otkrila je nedostatke koji se uglavnom tiču neadekvatnih i neučinkovitih troškova i upravljanja investicijama u javnom sektoru informacijske i komunikacijske tehnologije u javnom sektoru. Javne informacijsko-komunikacijske projekte provode uglavnom pojedinačna državna upravna tijela, bez sustavne koordinacije ili mogućnosti korištenja zajedničke opreme, dok istovremeno mnogi sustavi imaju male postotke iskorištenosti raspoložive IKT infrastrukture. Većina središnjih državnih tijela koristi vlastiti softver i programska rješenja i podatke koji nisu dostupni drugim tijelima državne uprave (nedostupnost podataka). Ne postoje zajednička rješenja za iste poslovne procese ili sustave za integraciju postojećih aplikacija i baza podataka.

Zakon o državnoj informacijskoj infrastrukturi definira zajedničke elemente za razvoj elektroničkih usluga, uključujući jednu vladinu internetsku stranicu kao jedinstvenu točku kontakta; zajedničko sučelje za identifikaciju i autentifikaciju (u skladu s projektom EU STORK), zajednički korisnički poštanski sandučić za građane (projekt e-Građani pokrenut 2014.). Mora se izraditi obvezni okvir interoperabilnosti u skladu s europskim okvirom interoperabilnosti, koji će omogućiti međupovezivanje s paneuropskim e-uslugama.

Javne e-usluge u Hrvatskoj u većoj su mjeri ponuđene tvrtkama nego građanima. Građanima je potpuno dostupno 50 % osnovnih javnih usluga putem Interneta (u 2010. godini),

ali u usporedbi s EU-27, Hrvatska je ispod prosjeka (dostupnost usluga u državama EU-27 iznosi 81 %). Samo 30,8 % građana komuniciralo je u 2013. s tijelima javne vlasti putem internetskih aplikacija (EU-27: 50 %). Stupanj pripremljenosti i korištenja usluga e-uprave i e-javnih usluga u Hrvatskoj je trenutačno nedovoljan (pokazatelj „online dostupnosti“ za Hrvatsku u 2013. iznosio je 57 %, dok je prosjek za EU-27 iznosio 74 %). Institucije u sklopu javne uprave (posebno u obrazovnom sektoru, u području upravljanja prostorom, zdravstvenoj skrbi, pravosuđu, kulturi i turističkom sektoru) i javnim uslugama nedostaju digitalni podaci i mogućnost razmjene podataka. Oprema i infrastruktura IKT-a potrebna za umrežavanje i pružanje e-usluga javnosti zastarjela je i neadekvatna te joj je potrebna dodatna potpora. Potrebni su dodatni naponi za prilagodbu e-usluga različitim skupinama osoba s posebnim potrebama i prilagodbu e-sadržaja kako bi se osigurala dostupnost usluga svima (uključujući udaljene i teško dostupne lokacije, posebno na otocima).

Primjena IKT-a ključni je element za bolje ostvarivanje ciljeva politike u korist cjelokupnog stanovništva. Hrvatska je, u ovom trenutku, prepoznala potrebu za razvojem e-usluga, posebno u području zdravstva, obrazovanja, u području upravljanja prostorom, pravosuđu, kulturi, turizmu i socijalnoj uključenosti, kako bi tijela državne uprave poboljšala svoju isporuku usluga.

Iako Strategija digitalnog rasta (koja predstavlja ex-ante uvjet) još nije pripremljena, postoji strateška pozadina i opravdanost u sektorskim strategijama koje naglašavaju važnost implementacije IKT usluga i njene primjene u provedbi njihovih strateških ciljeva. Strategija digitalnog rasta usmjeravat će razvoj e-usluga s jasno određenim prioritetima i orijentiranošću prema rezultatima te će razraditi poticaje usmjerene ka povećanju korištenja e-usluga (npr. brža obrada e-zahtjeva i smanjenje troškova u usporedbi s klasičnim šalterskim uslugama).

U okviru prioritetne osi 2., glavni prioriteti financiranja iz EFRR-a za OPKK su sljedeći:

- rješavanje pitanja pokrivanja hrvatskog područja širokopojasnom mrežom sljedeće generacije;
- poboljšanje načina upravljanja javnom IKT infrastrukturom; i
- rješavanje pitanja nedostatka podataka i provođenje politika te pitanja niske razine dostupnosti e-usluga.

Da bi se potaknula produktivnost u privatnom sektoru i državnoj upravi, unapređenje IKT opreme, razvoj e-usluga i širokopojasne infrastrukture mreže sljedeće generacije nisu dovoljni. Postizanje cilja unaprijeđenog korištenja IKT-a zahtijeva kombinaciju koja uključuje mjere poboljšanja digitalnih vještina koje će se provoditi u okviru Operativnog programa iz područja učinkovitih ljudskih resursa.

Poslovna konkurentnost

Mala i srednje velika poduzeća (MSP) čine 99,7 % ukupnog broja poduzeća u Hrvatskoj (92,2 % su mikro, 6,3 % mala i 1,2 % srednja poduzeća). Sektor MSP sudjeluje sa 68,3 % u ukupnom zapošljavanju (1,03 milijuna osoba), što je iznad prosjeka Europske unije, stvarajući 20,5 milijardi eura dodane vrijednosti (59 %), što je na razini prosjeka Europske unije i 51 % BDP-a.

Postoje i razlike u poduzetničkoj aktivnosti i uspjehu između regija NUTS II, pri čemu u Kontinentalnoj Hrvatskoj ima 61,42 % malih poduzeća i 66,87 % zaposlenih, dok Jadranska regija bilježi 38,58 % malih poduzeća i 33,13 % zaposlenih. Na razini NUTS III, u Kontinentalnoj Hrvatskoj, Gradu Zagrebu, Zagrebačkoj županiji i Osječko-baranjskoj županiji postoji najveća poduzetnička aktivnost, dok je u jadranskoj regiji poduzetnička aktivnost najveća u Splitsko-dalmatinskoj županiji, Istarskoj županiji i Primorsko-goranskoj županiji.

Analize izvršene tijekom 2011. i 2013. pokazale su da postoji trajni nedostatak financiranja, što znači da popriličan udio MSP ne može pribaviti financiranje od banaka, na tržištu kapitala ili iz drugih **izvora financiranja**. Banke su vrlo nesklone riziku, što dovodi do toga da 79 % MSP koristi vlastite prihode i zadržanu dobit kao svoj primarni izvor financiranja novih ulaganja. MSP imaju određene teškoće u pribavljanju malih zajmova (25.000 - 100.000 eura) dok 60 % MSP nema dovoljna jamstva za pribavljanje bilo kojeg oblika financiranja od banaka. 54 % ponuđenih financijskih usluga i proizvoda nisu prilagođeni potrebama i očekivanjima MSP, a razina kamatnih stopa previsoka je za njih 34 %.

Tržište rizičnog kapitala gotovo da ne postoji i na raspolaganju ima zanemariv kapital, a mreža poslovnih anđela je slaba i nerazvijena. Trenutno se priprema ex-ante procjena prepreka pristupu financijskom tržištu, a kada bude gotova predložiti će se prikladniji i inovativni instrumenti na temelju njenih zaključaka.

MSP-i u različitim fazama rasta trebaju profesionalnu podršku poduzetničkih potpornih institucija (PPI). Često se smatra da PPI pružaju usluge koje si većina MSP ne može pružiti. Nadalje, različite potrebe za specijaliziranom podrškom MSP prepoznate su u različitim regijama Hrvatske. Međutim, pokazalo se da PPI nemaju dovoljne kapacitete za pružanje usluga visoke kvalitete i suvremenog/modernog pristupa u rješavanju problema MSP. Zahtjevi od MSP dolaze u smislu i specifičnijih usluga i usluga višeg reda te drugih oblika poslovne podrške.

Dodatni problem je **status poduzetništva u hrvatskom društvu** i opći nedostatak poduzetničkih vještina. Postotak zaposlenika u dobi od 18 do 24 godine uključenih u obrazovanje i izobrazbu iznosi samo 5,9 % (2011.), dok je prosjek na razini EU-27 35,8 %. Samo 2,3 % ukupnog broja zaposlenih osoba sudjeluje u trajnim procesima osposobljavanja i učenja (prosjek na razini EU-27 je 8,9 %). Prema Aktu o malom poduzetništvu (SBA), Hrvatska je u 2013. bila ispod prosjeka Europske unije u smislu statusa danog uspješnom poduzetništvu (Hrvatska: 43,1; prosjek EU-a: 65,5).

Potreba za poboljšanjem poduzetničkih vještina i statusa poduzetništva rješavat će se ne samo kroz promidžbene aktivnosti nego i kroz potporu malim i srednjim poduzećima, stvaranje napredne poslovne infrastrukture i povezanih usluga ponuđenih poduzećima (npr. kroz inkubatore, industrijske i tehnološke parkove). Aktivnosti Regionalnog centra za razvoj poduzetničkih kompetencija za zemlje jugoistočne Europe (SEECEL) doprinijet će također ciljevima Dunavske strategije i regionalne suradnje u stimuliranju razvoja poduzetničkih kompetencija. SEECEL se temelji na izražavanju potrebe zemalja zapadnog Balkana za institucionalizaciju regionalnog dijaloga i ciljanu suradnju u području razvoja poduzetničkih kompetencija u okviru Zakona o malim poduzećima, prema Načelima 1 i 8.

Turizam treba posebno istaknuti, budući da on predstavlja važan pokretač gospodarstva i stvara snažne učinke multiplikacije koji se prelijevaju na ostala gospodarska područja. U 2013., udio turizma u sveukupnom gospodarskom BDP-u procijenjen je na 16,5 %, s ukupnim međunarodnim primicima od 7,2 milijarde eura, što je značajno smanjilo vanjsko-trgovinski deficit Hrvatske, pokrivajući jednu trećinu hrvatskog izvoza i dvije trećine izvoza usluga. Nadalje, u 2013. zabilježeno je 12,5 milijuna turističkih dolazaka i 64,8 milijuna noćenja, dok je broj stalnih zaposlenika u turističkom sektoru iznosio 84.200 ili 6,3 % ukupno zaposlenih.

MSP u turizmu nastoje prevladati dva temeljna problema: trajanje sezone (80 % turističkog prometa odvija se tijekom tri ljetna mjeseca) i nedostatak diversificiranih turističkih proizvoda (što rezultira niskom prosječnom potrošnjom).

Pad izvoza uzrokovan je velikim dijelom posebnim dislokacijama u ponudi. Prema Izvešću opservatorija malog i srednjeg poduzetništva u Republici Hrvatskoj za 2013., udio MSP u ukupnom izvozu iznosio je 44 %. Negativna trgovinska bilanca MSP sektora pokazuje da rastući MSP trebaju povećati svoju konkurentnost i na domaćem i na inozemnom tržištu. Proces internacionalizacije zahtijeva cjeloviti skup instrumenata koji obuhvaća pristup informacijama na inozemnim tržištima, uključujući uvjete ulaska i potporu za pripremu strategije širenja na strana tržišta, dobru promidžbu, prodaju i suradnju sa stranim partnerima. Neophodno je povećati učinkovitost njihovih proizvodnih pogona, opreme i postupaka, uključujući uvođenje IKT rješenja, međunarodnih standarda i normi, kao i sveukupnih kapaciteta.

Umrežavanje i stvaranje klastera može donijeti prednosti MSP, posebno vezano uz jačanje njihovih vrijednosnih i proizvodnih lanaca. U Hrvatskoj više od 500 poduzeća sudjeluje u klasterima koji zapošljavaju preko 25.000 djelatnika. Većina tih klastera odnosi se na proizvodni sektor, no turizam i poljoprivreda također su dobro zastupljeni. Osim toga, postoji 1.131 registrirana zadruga (2013.) s 19 309 članova.

Vezano uz izravna strana ulaganja, godišnji prosjek neto toka takvih ulaganja pao je s oko 6 % BDP-a u razdoblju između 1999. i 2008. na 2 % BDP-a u razdoblju od 2010. do 2013., što pokazuje rizik od toga da će jako ograničeni iznos ulaganja završiti u trgovinskom i proizvodnom sektoru. Postoji potreba da se te okolnosti promijene i privuku izravna strana ulaganja u proizvodnu domaću aktivnu i gospodarsku preobrazbu, kao i da se poveća utjecaj izravnih stranih ulaganja u sektoru MSP.

Hrvatski MSP ne ulažu dovoljno u **inovacije** s ciljem uvođenja novih proizvoda i usluga na tržište. Hrvatska se smatra „umjerenim inovatorom“ s postotkom poduzeća uključenih u inovacije 8 % ispod prosjeka zemalja EU-27.

Pružiti će se potpora uspostavi inovativnih novonastalih poduzeća, ali i poboljšanju inovacijskog potencijala i komercijalizaciji aktivnosti postojećih MSP, posebno u područjima navedenim u strategiji S3.

U okviru prioritetne osi 3., glavni prioriteti financiranja iz EFRR-a za OPKK su sljedeći:

- promicanje poduzetništva, posebno olakšavajući ekonomsko iskorištavanje novih ideja i poticanje stvaranja novih poduzeća, uključujući putem poslovnih inkubatora;
- osiguravanje boljeg pristupa financiranju za MSP;
- omogućavanje povoljnog okruženja za osnivanje i razvoj poduzeća;
- nacionalnim i međunarodnim tržištima i inovacijske procese;
- poboljšanje razvoja i rasta MSP i
- poboljšanje inovativnosti MSP.

Energetika

Što se tiče hrvatskog energetskeg sustava, njegove slabosti i mogućnosti prepoznate su i detaljno uključene u Energetsku strategiju Republike Hrvatske do 2020. U skladu s potonjim i Strategijom Europa 2020., glavni cilj je povećati korištenje obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti, posebno u konačnoj potrošnji energije, ostvarujući tako višestruku korist, kao što je smanjenje emisija, smanjenje potrošnje i povezanih troškova te povećanje sigurnosti opskrbe; i dati priliku „zelenim poslovima“ i razvoju tehnologije/proizvodnje.

S 28,3 megatona (Mt) **ispuštenih stakleničkih plinova** u 2011. godini, Hrvatska je odgovorna za manje od 0,1 % ukupnih svjetskih ispuštenih stakleničkih plinova. Na razini EU-a (EU-27), udio Hrvatske iznosi 0,6 %. Kao potpisnica Protokola iz Kyota, Hrvatska je ispunila cilj smanjenja ispuštanja stakleničkih plinova do 2012. godine na 95% razine iz 1990. godine; Ukupna ispuštanja stakleničkih plinova, isključujući odlive, iznosila su u 2011. godini 10,3% manje nego u 1990. godini. Što se tiče općih trendova, ispuštanja stakleničkih plinova značajno su opala u razdoblju između 1991. i 1995. godine zbog kolapsa industrije i rata. Od 1996. do 2007. godine ispuštanja su se postojano povećavala; međutim, od 2007. ponovo je prisutan trend opadanja.

Tijekom razdoblja od 1990. do 2011. godine udjeli pojedinih plinova u načelu su ostali jednaki: 73,9 % CO₂, 12,6 % CH₄, 12,4 % N₂O; 1,7 % HFC i PFC i 0,05 % SF₆. Što se tiče izvora ispuštenih stakleničkih plinova, sektor energetike (uključujući promet i industriju) ima najveći udio (73,3%), a slijedi ga poljoprivreda (14%), gospodarenje otpadom (5%) itd. Od navedenih sektora, u posljednjih pet godina samo sektor gospodarenja otpadom zabilježio je porast ispuštanja stakleničkih plinova zbog navažanja otpada, dok se razina ispuštanja u energetici i poljoprivredi smanjila, zbog učinaka gospodarske krize već i porasta proizvodnje obnovljivih izvora energije.

Ukupna opskrba primarnom energijom u Hrvatskoj u 2011. godini iznosila je 383 PJ, sa stabilnim trendom pada od 2008. godine, uglavnom zbog učinaka gospodarske krize, a više od 80 % opskrbe energijom potječe od fosilnih goriva (ugljen, nafta, plin). Hrvatska je vrlo ovisna (54 %) o uvozu energenata s 282 PJ energije uvezene u 2011. godini (uglavnom nafte i naftnih derivata). 15,7% bruto konačne potrošnje energije u 2011. godini bilo je iz obnovljivih izvora, što predstavlja stalni rast obnovljivih izvora energije u bruto konačnoj potrošnji energije od 12,2 % u 2008. do 14,6 % u 2010. godini. Međutim, velike hidroelektrane i biomasa predstavljaju više od 90% navedenog udjela (s dominantnim velikim hidroelektranama), nakon čega slijede biogoriva (5%), vjetar (2%) i sunce/male hidroelektrane/geotermalna energija (manje od 1% svaki). Gledano po sektorima, više od 34% konačne potrošnje električne energije proizvedeno je od obnovljivih izvora energije (ali samo 2% tog udjela dolazi iz izvora koji nisu velike hidroelektrane) dok je za grijanje/hlađenje i sektor prometa taj udio znatno niži i iznosi 12,8% i 1,4%.

Distribucijska mreža električne energije okarakterizirana je regionalnim razlikama u smislu broja korisnika, ukupne količine i karakteristika opskrbe (npr. sezonalnost), kao i ograničenim mogućnostima za integraciju dodatnih kapaciteta obnovljivih izvora energije. Sadašnja je mreža okarakterizirana kao stara mreža izgrađena 1960-ih i 1970-ih, nedostatna i nepouzdana, s gubitcima unutar distribucijske mreže od 9 % ukupne potrošnje električne energije na distribucijskoj razini, a postoji i potreba za poboljšanjem sveukupne regulacije sustava i upravljanja njime te uvođenjem novih tehnologija (pametne mreže). Sustav centraliziranog grijanja s jedne je strane ograničene pokrivenosti (dostupan u 18 gradova, pokriva 10% svih kućanstava), ali je s druge strane i neučinkovit, s velikim gubicima vode i topline. Trenutačno rezultate mjera energetske učinkovitosti financiranih na nacionalnoj razini koje se odnose na javnu

rasvjetu poništava rastući broj točaka potrošnje, odnosno zadržavanje potrošnje na nepromijenjenoj razini (440 GWh/godinu i 3 % ukupne potrošnje električne energije).

Tijekom 2011., potrošnja energije u gospodarstvu i sveukupna **energetska učinkovitost** (bruto unutarnja potrošnja energije podijeljena po BDP-u) nalazila se iznad prosjeka EU-27 - 231 kg ekvivalentne nafte (kgoe) na 1.000 eura u usporedbi s 138 kgoe na 1.000 eura. Što se tiče energetske učinkovitosti, izražene u ODEX-u (ODEX je indeks korišten u okviru projekta ODYSSEE-MURE za mjerenje napretka energetske učinkovitosti glavnog sektora (industrija, prijevoz, kućanstva) i cjelokupnog gospodarstva (svih potrošača), u razdoblju od 1995. do 2011. utvrđen je pozitivan trend smanjenja ODEX-a od 15,6 % u okviru cjelokupnog gospodarstva. Činjenica da ukupna opskrba energijom opada brže (smanjenje u 2011. za 6,8 % u usporedbi s 2010.) nego potrošnja (smanjenje u 2011. za 2,5 % u usporedbi s 2010.) istovremeno podrazumijeva ograničene učinke mjera energetske učinkovitosti. Na sektorskoj razini, glavni fokus je na zgradama s najvišim udjelom u potrošnji energije i relativno visokoj razini ODEX-a, uz mali trend rasta. Što se tiče industrije, povišeni pad potrošnje popraćen je ne tako oštrim smanjenjem ODEX-a, dok uslužni sektor jedan ima najnegativniji trend ODEX-a koji podrazumijeva potencijal za značajne uštede energije u i tim sektorima.

U 2011. godini, konačna **potrošnja energije** iznosila je 280 PJ s nepromjenjivim trendom opadanja tijekom razdoblja od 2008. do 2011. Zgrade (stambene zgrade, javne i komercijalne zgrade) imaju najviši udio koji iznosi 43 % u 2011. Od toga, dvije trećine otpada na sektor stambenih zgrada, a jedna trećina na javne i komercijalne zgrade. Više od 80 % zgrada je sagrađeno prije 1987. (uglavnom u razdoblju od 1940.-1970.) i energetskog su razreda D ili nižeg, tj. okarakterizirane su kao veliki potrošači s prosječnom potrošnjom energije oko 200 kWh/m² što je više nego u susjednim državama članicama EU-a, pri čemu na grijanje/hlađenje otpada 70% potrošnje energije u kućanstvima. Pokrivenost naprednim mjernim sustavima i drugim pametnim energetskim tehnologijama još uvijek je vrlo ograničena. U 2011. je udio prometnog sektora u konačnoj potrošnji energije bio 33 % iza kojeg je slijedio industrijski sektor s 18 % s više od 65 % energije potrošene ugljenom, tekućim i plinovitim gorivima. Jednako tako uslužni sektor uglavnom temeljen na ugljiku imao je svoj udio u konačnoj potrošnji energije u iznosu od 12 % s nepromjenjivim rastom u smislu njegova udjela, uglavnom zahvaljujući turističkom sektoru.

U okviru prioritetne osi 4., glavni prioriteti financiranja iz EFRR-a za OPKK bit će usmjereni na promicanje mjera obnovljivih izvora energije i energetske učinkovitosti u sektorima s najvećim udjelom u potrošnji energije, odnosno u:

- privatnom sektoru, uključujući zgrade i proizvodni proces;
- javne i stambene zgrade i javnu energetska infrastrukturu (sustav centralnog grijanja i rasvjeta);
- uvođenje novih tehnologija u upravljanje energijom, točnije pametnih mreža

Takva ulaganja doprinijet će ciljevima EU 2020 koji su preneseni u nacionalne ciljeve kako slijedi: a) Nacionalni akcijski plan za obnovljive izvore energije za 2020. ima za cilj postizanje udjela od 39 %, 10 % i 19,6 % u bruto konačnoj potrošnji energije u električnoj energiji, prijevozu te grijanju i hlađenju; a b) prema trećem Akcijskom planu za energetska učinkovitost postavlja ukupnoj ciljanoj uštedi energije trebala bi sa 30% doprinijeti kućanstva, 13% usluge, 13% industrije i 44% promet.

Klimatske promjene i upravljanje rizicima

Znakovi klimatskih promjena vidljivi su i u Hrvatskoj: a) prosječna temperatura zraka postojano raste, u desetljeću od 2001. do 2010. bila je najviša ikad zabilježena, a porastao je i broj vrlo toplih dana; b) manje intenzivno, ali jednako postojano, smanjuju se godišnje razine padalina; c) trend isparavanja u usporedbi s kretanjima temperature zraka; d) povećana stopa ekstremnih vremenskih pojava. Imajući u vidu potencijalne učinke i njezino prirodno i gospodarsko okruženje, Hrvatsku možemo smatrati visoko ugroženom klimatskim promjenama.

Što se tiče očekivanih utjecaja klimatskih promjena, scenarij lokaliziranih klimatskih promjena (razdoblje 2011. - 2040.) za Hrvatsku pokazuje sljedeće rezultate: daljnji porast prosječne temperature zraka (više u obalnim područjima i na otocima) i s najvećim očekivanim smanjenjem tijekom jeseni, ali sa značajnim regionalnim razlikama. Osim sektora koji su presudni za gospodarstvo (turizam i poljoprivreda), klimatskim promjenama ugroženi su i postojeći vodeni resursi, ekosustavi i infrastruktura, prije svega u obalnim područjima i šumama, koje prekrivaju 47 % hrvatskog područja. Osim toga, očekuje se da će se rizik od vremenski uzrokovane katastrofe, posebno poplava, povećati zbog učinaka klimatskih promjena.

Dok će se pitanja **mjera za smanjenje rizika** rješavati u okviru ostalih tematskih ciljeva (posebno tematskog cilja TC 4 i mjera provedenih u skladu s trećim Nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti (NEEAP) i Planom zaštite zraka, ozonskog sloja i ublažavanja klimatskih promjena za razdoblje od 2014. do 2017.), pitanju prilagodbe uvjeta života i gospodarskog okruženja trendovima klimatskih promjena morat će se ozbiljnije pristupiti u skladu s ciljevima i investicijskim prioritetima utvrđenima u okviru Nacionalne strategije prilagodbe koja bi trebala biti sastavljena do kraja 2016.

U međuvremenu, u okviru šestog Nacionalnog izvješća o klimatskim promjenama donesenog u 2014. postavljeni su sveobuhvatni okvir i preduvjeti za aktivnosti čiji je cilj prilagodba učincima klimatskih promjena ponajprije povezanih s modernizacijom i finalizacijom sustava za praćenje i predviđanje klimatskih promjena, jačanjem primijenjenih istraživanja u vezi s mjerama prilagodbe i jačanju svijesti i kapaciteta.

Iako se ne može sve pripisati isključivo učincima klimatskih promjena, mora se reći da šteta nastala zbog prirodnih katastrofa u prosjeku iznosi više od 200 milijuna eura godišnje samo za poplave, suše i požare.

Potrebno je implementirati konkretne mjere za smanjenje rizika od katastrofa i povećanje prevencije, spremnosti i reakcije na katastrofe, na temelju procjene nacionalnog rizika od katastrofa na čemu se trenutačno radi i trebalo bi biti dovršeno do kraja 2015. i strategije smanjenja rizika od katastrofa. Čak i prije završetka Procjene rizika od nepogoda (PRN) može se zaključiti da a) sadašnji sustav upravljanja u kriznim situacijama treba dodatno unaprijediti i b) potrebno je riješiti pitanja specifičnih rizika što je prije moguće s obzirom na razinu štete i učestalost.

Postojećom procjenom opasnosti unaprijed su definirane postojeće opasnosti u četiri zone i potreba za skupinom od ukupno 501 osobe za upravljanje u kriznim situacijama s odgovarajućim stručnim znanjem i opremom u području gašenja požara, spašavanja u slučaju poplava, kemijskih, bioloških, radioloških i nuklearnih (CBRN) prijetnji, logistike, spašavanja iz ruševina (USAR), od kojih je dosad odgovarajuće osposobljavanje završilo njih 50.

Hrvatska je pripremila analizu opasnosti na temelju koje je, zajedno s informacijama glavne radne skupine za procjenu rizika (uspostavljene radi pripreme procjene rizika od katastrofa), broj rizika smanjen na 11 glavnih rizika, od kojih su u smislu štete najrizičnije poplave u odnosu na koje je 53 % teritorija Republike Hrvatske određeno kao područje s potencijalno značajnim rizikom od poplava (APSEFR) u skladu s Preliminarnom procjenom rizika od poplava (PFRA). Zapaženo je da su poplave sve razornije i učestalije i ne samo da se redovno pojavljuju (zabilježene gotovo svake godine), već se pojavljuju u područjima u kojima ne postoji velika vjerojatnost od poplava.

Prvi plan upravljanja rizicima od poplava, prema Direktivi o procjeni i upravljanju poplavnim rizicima, koji uključuje karte opasnosti od poplava i karte rizika od poplava za sva područja s potencijalno značajnim rizikom od poplava utvrđenim u Preliminarnoj procjeni rizika od poplava bit će finaliziran do kraja 2015. te će biti uzet u obzir pri pripremi Procjene rizika od katastrofa. Na temelju dosad sastavljene dokumentacije, određene prioritetne mjere za ulaganja u smislu upravljanja rizicima od poplava mogu se utvrditi kako slijedi: a) nestrukturane mjere, odnosno neinfrastrukturne aktivnosti čiji je cilj poboljšanje sveukupnog sustava upravljanja rizikom od poplava i b) strukturne mjere, odnosno infrastrukturne mjere za poboljšanje sustava zaštite od poplava.

U okviru prioritetne osi 5., glavni prioriteti financiranja iz EFRR-a za OPKK su sljedeći:

- poboljšanje sustava za praćenje i procjenu klimatskih promjena;
- poboljšanje sustava upravljanja u kriznim situacijama;
- rješavanje pitanja koja se odnose na prioritetne rizike ponajprije povezane s poplavama.

Zaštita okoliša i održivost resursa

Postojeći **sustav gospodarenja otpadom** može se ocijeniti kao ekološki neprihvatljiv i neodrživ, obilježen nedostatnim postrojenjima za gospodarenje otpadom, visokim udjelom komunalnog/biorazgradivog otpada koji se odlaže na odlagališta otpada i niskim udjelom recikliranja iz komunalnog otpada (KO). Usporedno, Hrvatska treba riješiti problem naslijeđa neadekvatnog gospodarenja otpadom putem sanacije odlagališta komunalnog otpada, nelegalnih odlagališta i mjesta visoko zagađenih otpadom („crnih točaka”). Sve ove potrebe jasno su povezane s prijelaznim razdobljima za usklađenost s europskim direktivama o otpadu navedenim u Ugovoru o pristupanju, vezanim uz postupno smanjenje a) udjela biorazgradivog komunalnog otpada koji se odlaže na odlagalištima otpada i b) otpada odloženog na postojećim nesukladnim odlagalištima otpada.

Javni sustav za sakupljanje otpada pokriva 99 % stanovništva, ali sveukupni sustav je usredotočen na sakupljanje otpada kao takvo te na odlaganje. Primjerice, u 2012. godini 83 % komunalnog otpada bilo je zbrinuto na odlagalištima otpada (prosjeak Europske unije je 34 % dok se mali dio odvojeno sakuplja i reciklira.). Postojala su 302 službena neregulirana odlagališta komunalnog otpada od kojih je 113 sanirano do 2012. dok je dodatno 51 odlagalište bilo u postupku sanacije. Osim tih nereguliranih odlagališta komunalnog otpada, postoji oko 3000 neslužbenih deponija (divlje lokacije) od kojih je 750 posve sanirano. Što se tiče modernog gospodarenja otpadom i infrastrukture za odlaganje otpada, Hrvatska je u postupku uspostave novih centara za gospodarenje otpadom financiranih iz pomoći Europske unije u razdoblju od 2005. do 2013. (centri za gospodarenje otpadom Bikarac, Mariščina i Kaštijun).

Od 1997. do 2008. količina komunalnog otpada povećala se za 76 %. Iako se u razdoblju 2008. - 2012. količina komunalnog otpada smanjila za 7 %, u posljednje tri godine ponovo je prisutan lagani trend rasta. U 2012. stvoreno je ukupno 1,670.005 t komunalnog otpada, tj. 390 kg po stanovniku, što je ispod prosjeka Europske unije (503 kg po stanovniku). Od tog iznosa, 23 % je odvojeno sakupljeno, međutim, samo 15 % ukupnog komunalnog otpada je poslano na oporabu. Od 2007., Hrvatska provodi posebno zakonodavstvo povezano s odvojenim sakupljanjem i ponovnom upotrebom posebnih kategorija otpada, što je pokazalo dobre rezultate u praksi, posebno stopa sakupljanja i recikliranja ambalažnog otpada; međutim sveukupna stopa reciklaže je relativno niska. U smislu opasnog otpada (OO), prosječna godišnja količina iznosi oko 60.000 t (66.000 t u 2012.), dok se procjenjuje da je stvarni iznos generiranog opasnog otpada oko 213.000 t. Značajan udjel (66 %) generiranog opasnog otpada odnosi se na posebne kategorije otpada. Posebna značajka hrvatskog sustava gospodarenja otpadom povezana je s 13 lokacija visoko zagađenih otpadom („crne točke“), tj. lokacija nastalih dugoročnim neprikladnim gospodarenjem industrijskim (tehnološkim) otpadom koji predstavlja prijetnju ne samo okolišu, već i ljudskom zdravlju. Zaključno, sustav gospodarenja otpadom obilježen je potrebom za značajnim ulaganjem kako bi se postigla usklađenost s relevantnim europskim zahtjevima.

Ista vrsta potrebe vrijedi i za **sektor upravljanja vodama**. Dok je otprilike 80 % stanovništva spojeno na sustav javne vodoopskrbe (ostalih 20 % opskrbljuje se iz tzv. lokalnih vodovoda ili individualnim načinom vodoopskrbe iz vlastitih bunara, cisterni itd.), postoje značajne regionalne razlike; stupanj priključenja viši je u jadranskom (91 %) nego u crnomorskom slivu (77 %). Indeks učinkovitosti korištenja vode (omjer između isporučene i zahvaćene količine vode) iznosi oko 56 %, što podrazumijeva visoke gubitke unutar sustava od 44 %. Problem s kakvoćom pitke vode postoji u ograničenom geografskom obuhvatu, a povezan je s prirodno uzrokovanim problemima s razinom željeza, mangana, amonijaka i arsena, a to traži naprednije postupke pročišćavanja vode za piće.

S druge strane, javni sustav odvodnje nije razvijen u toj mjeri i ima prilično nisku razinu priključenosti (stupanj priključenosti stanovništva iznosi 44 %), u usporedbi s većinom država članica Europske unije. Razlike u stupnju priključenosti vidljive su i na regionalnoj razini (niža razina u dalmatinskom slivu (31 %)), no očitije su u smislu veličine naselja, gdje je stupanj priključenosti na relativno zadovoljavajućoj razini samo u naseljima s više od 10.000 stanovnika. Osim toga, obrađuje se samo 28 % prikupljenih otpadnih voda, no potrebno je naglasiti da se jedna trećina tog postotka odnosi na prethodno pričišćavanje odnosno prvi stupanj pročišćavanja otpadnih voda. U pogledu priobalnih voda, procjenjuje se da je najveći dio vrlo dobro ekološkog stanja (najviše ocjene), međutim, u posljednjih pet godina uočava se porast onečišćenja.

Ovaj operativni program bavi se ovim pitanjem prvenstveno tako da osigurava mjere unapređenja obrade otpadnih voda koje se ispuštaju u priobalne vode. Naposljetku, sve mjere u okviru sektora upravljanja vodama polaze od i u skladu su s Planom upravljanja vodnim područjima (važeći Plan za razdoblje 2012. - 2015. i novi Plan za razdoblje 2016. - 2021. koji treba pripremiti do kraja 2015.) kao integriranim dokumentom koji uključuje sve mjere i aktivnosti povezane s vodama s ciljem postizanja očuvanja dobrog stanja voda. Mreža praćenja stanja voda uspostavljena je, no ne prate se sve točke i svi potrebni parametri praćenja.

Budući da postoji otprilike 160 javnih isporučitelja vodnih usluga, očito je da je vodokomunalni sektor uvelike fragmentiran, a kvaliteta usluga je različita. Otprilike 70 % su mala poduzeća godišnje distribucije manje od 1 m³/m³ vode (u usporedbi s 45 m³/m³ što je prosjek Europske unije) s nedovoljno osoblja i tehničkih kapaciteta za pripremu i provedbu projekata u razdoblju od 2014. do 2020.

U pogledu **bioraznolikosti**, zaštićena područja, posebno nacionalni parkovi i parkovi prirode, pokrivaju 8,56 % ukupne površine Hrvatske (uključujući 12,20 % kopnenog područja i 1,94 % unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske). Nadalje, zbog svojeg posebnog bogatstva, određena područja su prepoznata od različitih međunarodnih mehanizama zaštite (UNESCO lokaliteti svjetske baštine, UNESCO-ov program Čovjek i biosfera, UNESCO-ovi geoparkovi, Ramsarski popis). Hrvatska ekološka mreža Natura 2000 (www.natura2000.hr) obuhvaća 36,67 % kopnenih i 16,39 % morskih površina (ukupni postotak: 29,38 %), uključujući sve nacionalne parkove i parkove prirode. Međutim, uočava se stalni gubitak bioraznolikosti uzrokovan gubitkom staništa, unosom stranih vrsta u ekosustave, onečišćenjem okoliša, prostornom urbanizacijom, globalnim klimatskim promjenama i pritiscima gospodarskih aktivnosti. Ima jako malo podataka o bioraznolikosti vezano za rasprostranjenost vrsta i staništa unutar mreže Natura 2000 za morske vode pod nacionalnom jurisdikcijom bez detaljne karte morskih staništa, što je preduvjet za uspostavu i provedbu prikladnih mjera zaštite,

važnih za ispunjenje obveza vezano za Direktivu o pticama i Direktivu o staništima te Okvirnu direktivu o morskoj strategiji.

Dosad se planiranje upravljanja obavljalo najviše za zaštićena područja u 9 nacionalnih kategorija te za pojedinačne zaštićene vrste poput velikih zvijeri. Radi upravljanja nacionalnom ekološkom mrežom uspostavljenom u 2007. (konceptualno kao druga strana mreže Natura 2000), razvoj planova upravljanja pojedinačnim lokacijama i odgovornost za upravljanje povjereni su regionalnim tijelima koja su se pokazala neadekvatnima uglavnom zbog manjka osoblja i ograničenih financijskih sredstava. Stoga uspostava područja EU Natura 2000 i održivi mehanizmi upravljanja predstavljaju najvažnije obveze prema čl. 6. Direktive o staništima za zaštitu prirode u Hrvatskoj. Poseban aspekt tog pitanja jest prisutnost preostalih minskih polja i neeksplozivnih eksplozivnih sredstava (UXO). Od svih MSA-ova u zemlji, otprilike 313 km², više od 50 %, nalazi se na područjima mreže Natura 2000. Problem je nerazmjerno prisutan u šumama i šumskim područjima (od svih MSA-ova Natura 2000, otprilike 90 % su šume). Prisutnost mina i neeksplozivnih eksplozivnih sredstava ugrožava održivo i djelotvorno upravljanje ovim mjestima u okviru planova upravljanja šumama (ključnog instrumenta za održivo upravljanje šumama predviđenog novom Strategijom EU-a koja se odnosi na šume), što dovodi do njihovog propadanja, sprječava njihovo očuvanje i umanjuje njihovu ulogu u ekosustavu i raspodjelu zelene infrastrukture. Uz to, takva prirodna baština pruža prilike za gospodarski i društveni razvoj prvenstveno na lokalnoj razini i vezano uz održivi turizam.

Hrvatska na popisu **zaštićene kulturne baštine** ima oko 8.000 dobara, uključujući 7 dobara na UNESCO-ovom popisu svjetske baštine i 14 nematerijalnih dobara na UNESCO-ovom popisu nematerijalne baštine čovječanstva. S jedne strane, kulturna baština zbog svoje jedinstvenosti i privlačnosti predstavlja ključnu točku robne marke (*brenda*)/atrakcije s najvećim potencijalom za razvojni program u određenoj regiji, dok je s druge strane, posebno u odnosu na materijal, uglavnom uništena, ugrožena i ne koristi se te sveukupno upravljanje ovom vrstom baštine nije u skladu s gospodarskim ciljevima, ponajviše s potencijalom za otvaranje radnih mjesta. Međutim, mora se spomenuti da se i suprotna situacija, tj. pretjerana/neadekvatna eksploatacija kulturne baštine u gospodarske svrhe, uglavnom za turizam, također može uočiti u ograničenom broju područja. Stoga će korištenje/revitalizacija kulturne baštine osigurati vrednovanje potencijala kulturne baštine na održiv način i osiguranje gospodarskih koristi tako da se omogući stvaranje inovativnih usluga i proizvoda u vezi s kulturnom baštinom, čime bi se ostvarile koristi razvoja i zapošljavanja kao i socijalna kohezija u regijama.

Iako se opće stanje okoliša može ocijeniti dobrim, postoje određeni specifični problemi koji su većinom prostorno ograničeni na **urbana područja**, prvenstveno vezano uz kvalitetu zraka i učinkovitost (fizičkih) resursa. Stoga, kako bi se pridonijelo integriranom i održivom prostornom razvoju, ovaj tematski cilj fokusirat će se na sljedeće: a) osiguravanje provedbe mjera za unapređenje urbanog okoliša, primarno kakvoće zraka u skladu s Direktivom 2008/50/EZ, budući da se pitanja povezana s ostalim glavnim ekološkim obilježjima kao što su otpad i voda rješavaju u okviru drugih investicijskih prioriteta; s obzirom na kakvoću zraka, većina Hrvatske spada u I. kategoriju (čist ili neznatno onečišćen), međutim postoje određene iznimke isključivo u urbanim područjima, gdje je kvaliteta zraka II. ili III. kategorije (umjereno ili prekomjerno onečišćen zrak). To su najveći gradovi, kod kojih onečišćenje ne uzrokuje samo industrija već i promet, te određena urbana područja srednje veličine, u kojima postoje veća industrijska postrojenja (Kutina, Sisak, Sl. Brod). Također je potrebno sustav za nadzor i upravljanje onečišćenjem zraka unaprijediti sukladno Uredbi 2008/50/EZ. b) potporu iskorištavanju postojećih potencijala poput zapuštene infrastrukture i objekata s gospodarskom i društvenom namjenom, odnosno na rekonstrukciju tzv. „*brownfield*“ lokacija, tj. bivših vojnih i industrijskih objekata. Prema podacima dobivenim iz gradova u okviru područja integriranih teritorijalnih ulaganja (ITU) nalazi se oko 400 ha *brownfield* područja.

Naposljetku, pitanje administrativnih kapaciteta (neučinkoviti organizacijski sustav, manjak djelatnika i opreme, potreba za obrazovanjem i izobrazbom itd.) na svim razinama u energetske sektoru i sektoru zaštite okoliša rješavat će se kao horizontalni prioritet, tj. u okviru sektorskih aktivnosti i rezultata.

U okviru prioritetne osi 6., glavni prioriteti financiranja iz EFRR-a i KF-a za OPKK su sljedeći:

- poboljšanje sustava gospodarenja otpadom s ciljem smanjenja odlaganja otpada na odlagalištima;
- poboljšanje sustava upravljanja vodama s ciljem osiguravanja odgovarajuće pitke vode i zaštite stanja voda;
- promicanje održivog korištenja kulturne i prirodne baštine za potrebe lokalnog razvoja;
- pružanje pomoći pri uspostavi područja mreže Natura 2000 EU-a i zaštiti, očuvanju i ponovnoj uspostavi biološke raznolikosti;
- rješavanje posebnih ekoloških pitanja povezanih s kvalitetom zraka i obnavljanjem bivših industrijskih područja.

Povezanost i mobilnost

Na konkurentnost hrvatskog gospodarstva također negativno utječe loša kvaliteta i održavanje javnog prijevoza, manjak udobnih načina prijevoza i pouzdanih prometnih veza između i unutar regija, kao i odsustvo mogućnosti multimodalnog prijevoza te, prema tome, ekološki prihvatljivijih i sigurnijih prijevoznih sredstava. Ograničeni kapaciteti i nedostatak standardiziranih sustava upravljanja u hrvatskim **unutarnjim vodnim putovima** rezultiraju niskom razinom korištenja ovog načina prijevoza te niskom razinom sigurnosti, pri čemu međusobnu povezanost ometaju nedostaci u pomorskim lukama i kod pomorskih prijevoznika, posebno s obzirom na **pristup otocima**. Međutim, s obzirom na geografski položaj Hrvatske, program pruža mogućnost poboljšanja povezanosti između Jadrana i Mediterana te središnjeg dijela Europe kroz **osuvremenjivanje i razvoj prometne infrastrukture unutar osnovne i sveobuhvatne TEN-T mreže i koridora EU-a**. To će pomoći razvoju pojedinih regija promicanjem njihove integracije u unutarnje tržište EU-a i globalno gospodarstvo, pospješivanjem trgovine, dostupnosti i mobilnosti te stvaranjem blagostanja i novih radnih mjesta.

Temeljna načela određena u nacrtu Nacionalne prometne strategije, koja su relevantna u širem kontekstu prometne i kohezijske politike EU-a, uključuju ekološku održivost, dostupnost i socijalnu uključenost, promjenu oblika prijevoza, povećanu interoperabilnost, a kao dodatne prioritete ističu povezanost sa susjednim zemljama i međupovezivanje unutar šire TEN-T mreže EU-a. Prioritetna os OPKK-a usmjerena na TC7 pridonijet će prvih pet od šest ključnih ciljeva nacrta Prometne strategije za Hrvatsku:

1. poboljšanje prometne povezanosti i koordinacije sa susjednim zemljama
2. poboljšanje dostupnosti prijevoza putnicima na dugim relacijama u Hrvatskoj
3. poboljšanje regionalne povezanosti putnika u Hrvatskoj i promicanje teritorijalne povezanosti
4. poboljšanje dostupnosti prijevoza putnicima do i unutar glavnih urbanih aglomeracija
5. poboljšanje dostupnosti teretnog prijevoza u Hrvatskoj
6. unapređenje organizacijskog i operativnog ustroja prometnog sustava radi poboljšanja njegove učinkovitosti i održivosti.

Naglasak ovog prioriteta bit će ulaganja u prometnu infrastrukturu potrebnu za suvremenu, konkurentnu i međusobno povezanu europsku ekonomiju, koja će olakšati kretanje robe i ljudi, ne samo diljem i unutar Hrvatske već i prema ostalim dijelovima Europe, te poboljšati dostupnost gradova i izoliranih područja funkcionalnim regionalnim centrima i ojačati teritorijalnu koheziju.

Nadalje, utvrđivanje ciljeva prioriteta prometa u OPKK-u odražava prioritete politike EU-a i nacionalne politike za područje prometa. Prijedlog Europske komisije za pripremu i prioritete programskih dokumenata o prometu EU-a identificira kao cilj uspostavu Jedinog europskog prometnog područja koje bi tvorilo podlogu europskom gospodarskom napretku, povećalo konkurentnost te omogućilo visokokvalitetne, efikasne i sigurne usluge suvremene infrastrukture uz smanjenje njezinog utjecaja na okoliš. U njoj se ističe **integracija modalnih mreža prijevoza**, odnosno komodalnost, strukturalne promjene kojima se omogućuje učinkovita konkurentnost željeznice na tržištu prijevoza robe i putnika na srednjim i dugim relacijama, mobilizacija potencijala nedovoljno iskorištenih unutarnjih vodnih putova i ekološki prihvatljivog gradskog prometa. Stoga bi fokus trebao biti na 'osnovnoj' mreži koridora koji bi osigurali efikasno multimodalno povezivanje i dodatnu vrijednost na razini Europe.

Prijedlog Europske komisije za pripremu i prioritete programskih dokumenata ističe neujednačenu prirodu hrvatskog prometnog sustava koji je tijekom posljednjih 15 godina bio usmjeren na razvoj autocesta. Poboljšanje kvalitete potrebno je i u svim drugim načinima prijevoza, kao i naponi za **povećanje sigurnosti na cesti**, poboljšanje sustava upravljanja **željezničkim prometom te interoperabilnosti, multimodalnosti i plovnosti unutarnjih vodni putova**.

Prioritetna os koja se odnosi na promet u OP-u za razdoblje 2014. - 2020. označit će nastavak provedbe strateških ciljeva određenih u OP-u „Promet“ za razdoblje 2007. - 2013. (osuvremenjivanje željezničke infrastrukture i sustava unutarnjih plovni putova), uz osiguravanje dosljednosti i usklađenosti s obzirom na dosadašnje financiranje iz fondova EU-a u sektoru prometa u Hrvatskoj

U okviru prioritetne osi 7., glavni prioriteti financiranja iz EFRR-a i KF-a za OPKK su sljedeći:

- povećati stupanj korištenja i relevantnost željezničke mreže (Kohezijski fond);

- unaprijediti cestovnu mrežu TEN-T i pristup cestovnoj mreži TEN-T (EFRR);
- povećati broj prevezenih putnika u javnom gradskom prijevozu (Kohezijski fond);
- poboljšana dostupnost Dubrovnika zrakom (Kohezijski fond)
- poboljšati dostupnost naseljenih otoka stanovnicima (Kohezijski fond);
- poboljšati cestovnu sigurnost u dijelovima s visokom razinom mješovitog prometa (EFRR);
- povećati količinu teretnog prometa na unutarnjim plovnim putovima (Kohezijski fond).

Siromaštvo i socijalna isključenost

Hrvatska ima jednu od najviših stopa rizika od siromaštva i socijalne isključenosti u EU, 1,370.000 u 2012., a cilj Hrvatske je smanjenje tog broja za 150.000 do 2020., u skladu s Nacionalnim programom reformi. Strategijom borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti za razdoblje od 2014. do 2020. definirane su „ranjive skupine”, odnosno **skupine u najvećem raziku od siromaštva i socijalne isključenosti**, koje se u okviru cijelog OPKK-a odnose na skupine kako su definirane u navedenoj strategiji.

Sektor zdravstva stavlja značajan pritisak na javne izdatke. U 2012. Hrvatska je potrošila 7,8 % svojeg BDP-a na zdravstvenu skrb, što je jedan od najviših iznosa novih članica Europske unije. Dostupnost zdravstvene skrbi često je ograničena i nejednaka diljem zemlje, posebno u ruralnim područjima, na otocima i u malim gradovima, zbog strukturnog manjka zdravstvenih radnika i ostalih prepreka poput troškova i udaljenosti. U 2011. bio je 281 liječnik na 100.000 stanovnika, što je manje od prosjeka Europske unije (320/100.000).

Trenutačno, bolnička skrb u Hrvatskoj prvenstveno se bazira na akutnoj bolničkoj skrbi, koja je najskuplji oblik skrbi. Potreban je prelazak na druge oblike bolničke skrbi, s dnevnim bolnicom/dnevnim kirurgijom i drugim oblicima skrbi koji zahtijevaju manje resursa i koji su navedeni u Nacionalnom planu za razvoj kliničkih bolničkih centara, kliničkih bolnica, klinika i općih bolnica u Republici Hrvatskoj (2014. - 2016.) i uključen je u NPR. Ugrožene skupine pod velikim su utjecajem ograničenja pristupa bolničkoj skrbi prouzročeni nedovoljno učinkovitim i nedovoljno razvijenim bolničkim uslugama.

Da bi se povećale učinkovitost i djelotvornost bolničke hitne medicinske službe (HMS), uspostavljeni su objedinjeni hitni prijemi u većini hrvatskih bolnica za akutnu skrb, sa samo nekolicinom bolnica bez takvih odjela. Isto tako, na geografski izoliranim područjima poput otoka, na kojima su ostale zdravstvene usluge ograničene ili nisu dostupne, potrebno je poboljšati učinkovitost hitne medicinske službe koja je trenutačno nedovoljno opremljena za pružanje odgovarajuće skrbi kako lokalnom stanovništvu tako i turistima.

Koraci koje ESIF mora poduzeti u okviru prioritetne osi 8. pridonijet će jačanju isplativosti sustava zdravstvene skrbi koji podliježe preporuci posebno namijenjenoj Hrvatskoj u okviru Europskog semestra 2014.

Pristup socijalnim uslugama, posebno onima u zajednici, ograničen je na cijelom području Republike Hrvatske.

S ciljem intenziviranja **postupka deinstitucionalizacije i sprečavanja institucionalizacije**, usvojen je Plan deinstitucionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj 2011. - 2016. (2018.), u svrhu smanjenja broja korisnika koji ulaze u institucije i povećanja broja onih koji napuštaju institucije i prelaze u nove oblike skrbi. To treba biti u skladu s prioritetima razvoja mreže usluga na lokalnoj razini. Podrška razvoju i širenju mreže socijalnih usluga u zajednici od strane svih pružatelja usluga (npr. javne ustanove, nevladine organizacije) također je preduvjet za održivost postupka deinstitucionalizacije, a ta dva postupka su međusobno povezana i utječu jedan na drugoga.

U 2012. bilo je 12.373 korisnika socijalnih usluga, a 62 % njih bili su u nekom obliku institucionalne skrbi. 68 % djece i mladih bez odgovarajuće roditeljske skrbi bili su korisnici institucionalne skrbi. Što se tiče djece i mladih s poremećajima u ponašanju, 35 % njih koristilo je usluge institucionalne skrbi, kao i 44 % osoba s intelektualnim, tjelesnim ili osjetljivim oštećenjima i 96 % osoba s mentalnim oštećenjima.

Kako bi se osigurala maksimalna dostupnost socijalnih usluga u zajednici diljem zemlje te kako bi se pružila potpora postupku deinstitutionalizacije, provodi se paralelan kontinuirani proces socijalnog planiranja na županijskoj razini, uključujući pripremu županijskih socijalnih planova. Oni bi trebali poduprijeti razvoj usluga koje nedostaju u određenim područjima te osigurati održivost procesa deinstitutionalizacije, kao i podržati pravo svih osoba na podršku u svojim lokalnim zajednicama.

U skladu s Planom deinstitutionalizacije i županijskim lokalnim socijalnim planiranjem, usvojen je Operativni plan deinstitutionalizacije i transformacije domova socijalne skrbi i drugih pravnih osoba koje obavljaju djelatnost socijalne skrbi u Republici Hrvatskoj, u kojem je utvrđen oblik transformacije domova socijalne skrbi. Rezultati postupka deinstitutionalizacije i transformacije do kraja 2016. bit će temelj za planiranje deinstitutionalizacije i transformacije za razdoblje do 2020.

Također, centri za socijalnu skrb imaju važnu ulogu u pripremi korisnika i njihovih obitelji za povratak u obitelj ili u njihovom upućivanju u izvaninstitucionalne oblike smještaja, kao i u sprečavanju institucionalizacije, pružajući potporu postupku deinstitutionalizacije. Također povezuju korisnike socijalne skrbi s pružateljima **socijalnih usluga u zajednici**.

Zbog nedovoljnog kapaciteta potrebnog za pružanje personaliziranih i integriranih usluga posebno za **osobe s invaliditetom**, pitanja njihovih potreba treba riješiti u skladu s Europskom strategijom za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2010. do 2020., Nacionalnom strategijom izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom i Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD).

Pri upućivanjima u tekstu na rat i posljedice rata, pojam se odnosi isključivo na Domovinski rat (1991. –1995.), pravedan i legitiman, obrambeni i osloboditeljski rat za hrvatske građane i hrvatski teritorij.

Za Hrvatsku to predstavlja vrlo specifične okolnosti te prisutnost populacije u povećanom riziku od socijalne isključenosti, kao što su **branitelji** iz Domovinskog rata i članovi njihovih obitelji, kao i civilne žrtve Domovinskog rata, izbjeglice, prognanici i povratnici. Kao posljedica agresije na Hrvatsku, trećina hrvatskog teritorija bila je zahvaćena ratom, a većina teritorija bila je pod okupacijom, više od 196 000 obiteljskih kuća i stanova i više od 25 % hrvatskog gospodarstva bilo je uništeno, a izravne štete kao posljedica rata zabilježene su u iznosu od 32 milijarde eura. Izgubljeno je više od 21 000 života, a 57 890 hrvatskih branitelja pretrpjelo je tjelesna oštećenja veća od 20 %.

Područja koja su najviše pogođena siromaštvom odgovaraju područjima koja su definirana kao potpomognuta područja najnižih indeksa razvoja, no koja ponekad skrivaju važne razlike između područja u smislu siromaštva i socijalne isključenosti.

Zbog toga se **indeks višestrukog siromaštva** temelji na usko određenom nizu dostupnih podataka koji se odnose na siromaštvo, a koji su uvedeni kako bi se iskazalo propadanje tih područja. Okarakterizirani su stopama nezaposlenosti i zaposlenosti, obje za 10 % više od hrvatskog prosjeka, gubitkom stanovništva od više od 10 % u posljednjih deset godina do čak 40 % u posljednjih 20 godina, prirodnim smanjenjem broja stanovnika od -3,44 % (hrvatski prosjek je -2,15 %), indeksom vitalnosti nižim za 10 % (oko 70, dok je hrvatski prosjek 81), činjenicom da većina područja još uvijek rješava pitanja ratne štete itd. Novi integrirani pristup koji Hrvatska namjerava uvesti u tim područjima bit će manje reaktivan nego što je to bio u prošlosti i pridonijet će boljoj integraciji različitih komponenti poput radnih mjesta, infrastrukture, okoliša, usluga i struktura socijalne potpore, kao i socijalne uključenosti. Usvojen je i pristup s pilot-projektima kako bi se koncentrirala ulaganja i odredili njihovi prioriteti te postigli vidljivi rezultati u odnosu na rastući potencijal razvoja prepoznatih područja. S druge strane, problemi siromaštva i socijalne isključenosti koje trpe marginalne zajednice, npr. Romi su specifični i potrebno ih je rješavati na integrirani način.

Obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje

Strukturne reforme u obrazovanju i osposobljavanju trebale bi biti usmjerene na modernizaciju kurikuluma temeljenih na ishodima učenja te na razvoj ključnih i transverzalnih kompetencija koje su preduvjet za sudjelovanje u cjeloživotnom učenju kao strateškim ciljevima Programa obrazovanja i osposobljavanja za 2020. Nova hrvatska Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije za razdoblje 2014. - 2020. (SOZT) posebno naglašava ove probleme, slijedeći preporuke Europske komisije o uvođenju ključnih kompetencija u razvoj i provedbu kurikuluma. Nacionalni okvirni kurikulum (NOK) definira područja i opće rezultate obrazovanja - humanističke znanosti i umjetnost, zdravlje, sigurnost i okoliš, učenje kako učiti, poduzetništvo i aktivno građanstvo.

Što se tiče informacijskih i komunikacijskih tehnologija (IKT-a) u okviru obrazovanja, važno je uzeti u obzir da se razina korištenja kao i razina opreme u hrvatskim školama znatno razlikuju, u prosjeku nema dovoljno opreme ili je zastarjela, a učestalost njezina korištenja i kvalifikacije profesora koje se odnose na IKT ispod su prosjeka EU-a (Tesla

u školi, 2008.; IKTEdu, 2011.; Istraživanje škola: IKT u obrazovanju - Studija sastavljena za Europsku komisiju, 2013.). Zbog toga je od presudne važnosti pažljivo koordinirati **ulaganja u IKT opremu** s ulaganjima u profesionalni razvoj nastavnika i e-sadržaj OPULJP-a 2014.-2020. kako bi se osigurali optimalni učinci u obliku povišenog stupnja digitalne zrelosti zahvaćenih škola i školskog sustava u Hrvatskoj u cjelini. Podaci o obrazovanju ukazuju na to da se broj učenika upisanih u osnovnu školu te očekivani broj učenika srednjih škola značajno smanjuje.

Iako se u manjim razmjerima opremanje provodilo i u prepristupnom razdoblju, uglavnom u školama za strukovno obrazovanje i osposobljavanje (SOO) i ustanovama za obrazovanje odraslih, škole na pred-tercijarnoj razini još uvijek nisu opremljene najnovijom tehnologijom te didaktičkom i ostalom specijaliziranom opremom potrebnom za pružanje visokokvalitetnog, relevantnog, suvremenog i privlačnog obrazovanja i osposobljavanja. Stoga su neophodna daljnja **ulaganja u obrazovnu infrastrukturu**. 70,7% redovnih učenika srednjih škola (ISCED 3 i 4) u 2011. bilo je upisano u neki od programa SOO-a. Konkretno, 43% bilo ih je upisano u 4-godišnje programe SOO-a (zasnovane na jednakom udjelu općih i stručnih kompetencija, više teoretskih i zasnovanih na nastavi u školi, koji učenicima omogućuju napredovanje do visokoškolskog obrazovanja), a 26% ih je bilo upisano u 3-godišnje programe (zasnovane više na stručnim i praktičnim kompetencijama koje se u većini programa SOO-a usvajaju kroz programe naukovanja). Stoga je veći dio SOO-a u Hrvatskoj usmjeren na osiguravanje uključivanja u tržište rada i omogućavanje pristupa visokoškolskom obrazovanju.

Najveći udjel nezaposlenih čine osobe sa srednjoškolskom razinom obrazovanja, njih oko 62 %. Provedba tih projekata pokazala je da je gotovo 60 % ukupnih ulaganja u području uvođenja novih i inovativnih sadržaja u **strukovne škole** uloženo u strukovne programe u sljedećim sektorima: Stavovi poslodavaca, pribavljeni putem analize provedene u sklopu jednog od provedenih IPA projekata (Jačanje institucionalnog okvira za razvoj strukovnih standarda zanimanja, kvalifikacija i kurikuluma) otkrivaju da je samo 1/3 poslodavaca uključenih u istraživanje zadovoljna razinom kompetencija mladih te da je glavni problem manjak praktičnih znanja potrebnih za određene poslove.

Provedba tih projekata pokazala je da je gotovo 60 % ukupnih ulaganja u području uvođenja novih i inovativnih sadržaja u strukovne škole uloženo u strukovne programe u sljedećim sektorima: poljoprivreda, strojarstvo, turizam i ugostiteljstvo, elektrotehnika i informacijska tehnologija te zdravstvena zaštita. Imajući u vidu da je jedan od kriterija usklađivanje s lokalno-regionalnim razvojem, ovi sektori su prepoznati kao napredni u kontekstu doprinosa daljnjem razvoju određene regije. Spomenuti sektori identificirani su i u Strategiji pametne specijalizacije. Stoga će ulaganja biti fokusirana na ustanove SOO-a i pripremu učenika za određene segmente tržišta rada uspostavljanjem mreže dovoljno opremljenih SOO ustanova uz visoku razinu stručnosti nastavnika/mentora. Mreža će omogućiti daljnji razvoj i usklađivanje obrazovnog sustava s tržištem rada na regionalnoj razini. Uspostava mreže predviđena je jednom od mjera Strategije obrazovanja, znanosti i tehnologije.

Vezano uz tercijarno obrazovanje, budući da životni troškovi predstavljaju najveću stavku u ukupnim troškovima studiranja, nedovoljan broj studentskih domova prepreka je **pristupu visokom obrazovanju** (VO). Godišnji životni troškovi studenata koji žive u privatnom smještaju 80 % su veći od troškova studenata koji žive u studentskim domovima. Postotak stanovništva u dobi od 30 do 34 godine s tercijarnom razinom obrazovanja iznosi 23,7 % (2012.), što je ispod prosjeka Europske unije gdje je taj prosjek 35,8 % (2012.). Nacionalni cilj strategije EU 2020 vezan uz postotak stanovništva u dobi od 30 do 34 godine s tercijarnim obrazovanjem je 35 %. Stoga je potrebno poduzeti mjere vezane uz poboljšanje pristupa visokom obrazovanju i povećanje broja studenata koji završe upisani fakultet. U akademskoj godini 2010/11, 520 učenika gimnazija i 3.604 učenika 4-godišnjih strukovnih škola uspješno je položilo ispite državne mature i ispunilo kriterije za upis na instituciju visokog obrazovanja, no nisu se i upisali. Postojeći kapaciteti studentskog smještaja u Hrvatskoj iznose 10 536 kreveta.

U akademskoj godini 2013./14., 4 625 studenata koji su podnijeli zahtjev za studentski smještaj i ispunili kriterije, nisu ga mogli koristiti zbog nedovoljnih kapaciteta. Studentski smještajni kapacitet trebao bi biti barem 10 % ukupnog broja studentske populacije. 17 % studenata u EU-u živi u **studentskim domovima**, a u Hrvatskoj samo 6,69 %. Nekoliko studija ukazuje da samo 59 % svih studenata upisanih na institucije visokog obrazovanja u Hrvatskoj uspješno završi svoj studij, dok 41 % studenata prekine studij, uglavnom u ranim fazama studiranja. Preliminarna analiza pokazuje da je jedan od temeljnih razloga za prekid studija nedostatak sredstava za studiranje.

Tehnička pomoć

Postojeća razina korištenja instrumenata prepristupne pomoći i strukturnih i kohezijskih fondova u Hrvatskoj mogla bi se povećati jačanjem administrativnih kapaciteta. Treba osigurati kapacitete u smislu specijalizirane administracije, uključujući odgovarajuća kadrovska sredstva na državnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, kako bi se povećala učinkovitost onih tijela koje su izravno uključene u provedbu i korištenje ESI fondova.

Odgovarajuća i učinkovita provedba programa sufinanciranih iz ESI fondova u Hrvatskoj zahtijeva golemi administrativni napor u sadašnjem i budućem razdoblju. Ministarstva i druga uključena tijela javne uprave moraju biti potpuno spremna na izazove učinkovitog ostvarivanja ciljeva OPKK-a i pravovremenog korištenja fondova. Ključni čimbenik uspjeha je funkcionalan i kvalitetan sustav upravljanja, nadzora i evaluacije. Upotreba dovoljnog broja djelatnika, kao i korištenje administrativnih i tehničkih kapaciteta, temeljni su preduvjet stvarnog funkcioniranja sustava upravljanja i kontrola.

Upravljačko tijelo OPKK-a treba imati potpune ovlasti za osiguranje snažne koordinacije i vođenja posredničkih tijela, omogućavanje koncentracije i sinergije i unapređenje koordinacije i strateške prirode programa te njihove učinkovite provedbe. Vlasništvo nad sektorskim politikama treba biti snažno uklopljeno u relevantna resorna ministarstva, zajedno s izgradnjom kapaciteta za kreiranje i provođenje politika.

Postojeće slabosti u hrvatskoj javnoj upravi, radi osiguranja odgovarajuće razine provedbe operativnih programa, bit će podržane kroz prioritetnu os tehničke pomoći. Rizik od nedovoljnih kapaciteta veći je u okviru sustava strukturnih fondova nego što je bio u instrumentima pretprijetne pomoći, s obzirom na manjak i fluktuaciju djelatnika, potrebu prilagodbe novim upravljačkim postupcima u sklopu sustava podijeljenog upravljanja, uključujući nova pravila javne nabave, širi tematski opseg projekata i očekivanu veću količinu posla i radnu opterećenost vezanu uz povećanje sredstava.

Iskustvo s instrumentima pretprijetne pomoći pokazalo je određene slabosti u administrativnim i tehničkim kapacitetima unutar nadležne administracije. Daljnji naponi su neophodni za učinkovitu provedbu planova za povećanje administrativne sposobnosti za provedbu buduće kohezijske politike, bolji strateški pristup u razvoju projekata i zreliju bazu projekata. Učinkovita provedba zakonodavstva o javnoj nabavi ključna je, kako na državnoj, tako i na lokalnoj razini. Također se treba pozabaviti rješavanjem rizika od nepravilnosti, prijevara i korupcije.

Administrativni troškovi i opterećenje sustava upravljanja i kontrole, kao i korisnika, smanjit će se primjenom rješenja e-kohezije. Zahtjevi EU-a vezani uz praćenje usmjereno na rezultate i izvješćivanje zahtijeva uvođenje adekvatnih vještina praćenja u Upravljačkom tijelu i ostalim tijelima u sustavu upravljanja i kontrole. Potrebno je ojačati kulturu evaluacije u budućem razdoblju.

Među svim pitanjima predstavljenima ranije u tekstu, tehnička pomoć iz OPKK-a će se koristiti kako bi se pružila potpora kapacitetima korisnika projekta u smislu informiranja i savjetovanja o financiranju iz EU-a, ali i u smislu pripreme, natječajnih postupaka i provedbe projekata.

2.A.1 Prioritetna os

<i>Oznaka prioritetne osi</i>	4
<i>Naziv prioritetne osi</i>	Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije

2.A.3 Fond, kategorija regije i osnovica za obračun potpore Unije

Fond	Kategorija regije	Osnovica za obračun (ukupni prihvatljivi izdaci ili prihvatljivi javni izdaci)	Kategorija regije za najudaljenije regije i sjeverne rijetko naseljene regije (prema potrebi)
EFRR	Manje razvijene	Ukupno	

2.A.4 Investicijski prioritet

<i>Oznaka investicijskog prioriteta</i>	4b
<i>Naziv investicijskog prioriteta</i>	Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

<i>Oznaka specifičnog cilja</i>	4b1
<i>Naziv specifičnog cilja</i>	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u proizvodnim industrijama
<i>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</i>	<p>U cjelini, privatnim društvima nedostaju odgovarajuće znanje i svijest o potencijalu energetske učinkovitije proizvodnje. To se odražava u lošim i neučinkovitim planovima energetske učinkovitosti i razumijevanju odgovarajućih mjera i ušteda energije. Takvu situaciju dodatno naglašava gospodarska kriza koja sprečava većinu društava da ulažu čak i u mjere (poput energetske učinkovitosti) koje bi na kraju dovele do ostvarivanja koristi. Krajnji cilj ovog specifičnog cilja jest pomoći privatnim društvima koja se bave proizvodnjom da preokrenu takvu situaciju.</p> <p>Točnije, ovim SC–om pružit će se potpora mjeri koja pridonosi dvama glavnim rezultatima u nastavku:</p> <p>Povećanju učinkovitosti korištenja energije u proizvodnim industrijama, omogućujući proizvodnju jednake količine rezultata (proizvodnje) korištenjem manje količine ulazne energije. Ovaj je rezultat odražen u pokazatelju kojim se mjeri ukupna ostvarena godišnja ušteda energije.</p> <ul style="list-style-type: none"> Smanjenju udjela konvencionalnih (fosilnih) goriva u ukupnoj potrošnji energije uvođenjem (prebacivanjem na) obnovljive izvore energije u sektoru proizvodne industrije. Ovaj je rezultat odražen u pokazatelju kojim se mjeri povećanje udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije. <p>Aktivnosti i povezani rezultati SC–a odnosit će se na sljedeće industrije: industriju željeza i čelika, industriju obojenih metala, kemijsku industriju, industriju stakla, keramike i građevinskog materijala, rudarstvo, tekstilnu industriju, kožnoprerađivačku i odjevnu industriju, industriju papira i tiskarstvo, strojarstvo i ostale metalne industrije i industrije koje isključuju proizvodnju hrane i pića i duhansku industriju.</p> <p>Što se tiče stvarnih ciljeva/rezultata koji su usko povezani s ciljevima 3. Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti (industrijski sektor će s 13 % biti dio cilja energetske učinkovitosti koji se namjerava ostvariti do 2020.). Kao i Nacionalnog akcijskog plana za obnovljive izvore energije do 2020. (uz povećanje korištenja obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije za potrebe grijanja i hlađenja sa sadašnjih 13,5 % u 2012. na 19.6 %).</p> <p>Uzimajući u obzir dodjelu predviđenu ovim SC–om, procjenjuje se (na temelju potrebnih mjera i njihovih troškova kako je utvrđeno strateškim dokumentima – trećim Nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti, Nacionalnim planom za obnovljive izvore energije i nacionalnim programima za obnovu poslovnih zgrada) da bi ovaj OP mogao doprinijeti ostvarenju ciljeva postavljenih za proizvodne industrije s 30 %. Važno je napomenuti da te mjere uključuju ne samo energetske učinkovitosti nego i projekte obnovljivih izvora energije. Takva je pretpostavka utemeljena na činjenici da ovaj SC uključuje privatni sektor (potencijalne MSP–ove i velika poduzeća) i stoga se procjenjuje da općenita (ili prosječna) razina financiranja ESF–a na projektnoj razini (ne prioritetnoj osi) neće biti viša od 40 %. Ti rezultati odraženi u pokazateljima godišnje uštede energije i povećanje udjela obnovljivih izvora energije temelje se na potrebnim mjerama i njihovim troškovima utvrđenima strateškim dokumentima – trećem Nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti, Nacionalnom planu za obnovljive izvore energije i nacionalnim programima za obnovu (različitih vrsta) zgrada.</p> <p>Ne samo da će se tim mjerama doprinijeti postizanju nacionalnih i europskih ciljeva u vezi s energetske/klimatskim promjenama, već će one dovesti i do veće konkurentnosti poduzeća zbog poboljšanja energetske učinkovitosti i naprednijeg gospodarenja energijom u općenitom smislu. Važno je napomenuti da ovaj specifični cilj obuhvaća sva poduzeća (ne samo MSP–ove), no podliježe relevantnim pravilima o državnoj potpori.</p>
<i>Oznaka specifičnog cilja</i>	4b 2
<i>Naziv specifičnog cilja</i>	Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u privatnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina)
<i>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</i>	<p>U uslužnom sektoru također je prisutan manjak odgovarajućeg znanja i svijesti o potencijalu za veće uštede energije. To se odražava u lošim i neučinkovitim planovima energetske učinkovitosti i razumijevanju odgovarajućih mjera i ušteda energije. Takvu situaciju dodatno naglašava gospodarska kriza koja sprečava većinu privatnih društava da ulažu čak i u mjere (poput energetske učinkovitosti) koje bi na kraju dovele do smanjenja potrošnje energije i povećanog korištenja obnovljivih izvora energije. Krajnji cilj ovog SC–a jest pomoći uslužnom sektoru, posebno</p>

	<p>turističkom i trgovačkom sektoru, da preokrenu tu situaciju.</p> <p>Točnije, ovim SC–om pružit će se potpora mjeri koja pridonosi dvama glavnim rezultatima u nastavku:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Povećanju učinkovitosti korištenja energije u uslužnom sektoru, omogućujući pružanje jednake količine rezultata (usluge) korištenjem manje količine ulazne energije. Ovaj je rezultat odražen u pokazatelju kojim se mjeri ukupna ostvarena godišnja ušteda energije. • Smanjenju udjela konvencionalnih (fosilnih) goriva u ukupnoj potrošnji energije uvođenjem (prebacivanjem na) obnovljive izvore energije u uslužnom sektoru, po mogućnosti iz vlastite proizvodnje/potrošača. Ovaj je rezultat odražen u pokazatelju kojim se mjeri povećanje udjela obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije.
	<p>Aktivnosti i povezani rezultati SC–a odnosit će se na sljedeće uslužne podsektore: turizam i trgovinu.</p> <p>U trećem Nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti procjenjuje se da bi ušteda u sektoru usluga tvorila 13 % u ukupnoj uštedi koja se namjerava ostvariti do 2020. Sektor usluga također ima važnu ulogu u postizanju ciljeva u pogledu obnovljivih izvora energije za 2020., posebno za cilj koji se odnosi na povećanje korištenja obnovljivih izvora energije u konačnoj potrošnji energije za potrebe grijanja i hlađenja. Potonji cilj je od posebnog značenja budući da je oko 45 % konačne potrošnje energije u poslovnim zgradama u južnom dijelu Hrvatske namijenjeno samo hlađenju. Stoga je predviđeno da će većina ulaganja biti usmjerena na proizvodnju solarne energije i mjere za povećavanje učinkovitosti rashladnih sustava.</p> <p>Uzimajući u obzir dodjelu predviđenu ovim SC–om, procjenjuje se (na temelju potrebnih mjera i njihovih troškova kako je utvrđeno strateškim dokumentima – trećim Nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti, Nacionalnim planom za obnovljive izvore energije i nacionalnim programima za obnovu poslovnih zgrada) da bi ovaj OP mogao doprinijeti ostvarenju ciljeva postavljenih za uslužni sektor s 30 %. Važno je napomenuti da te mjere uključuju ne samo energetske učinkovitosti nego i projekte obnovljivih izvora energije. Takva je pretpostavka utemeljena na činjenici da ovaj SC uključuje privatni sektor (potencijalne MSP–ove i velika poduzeća) i stoga se procjenjuje da općenita (ili prosječna) razina financiranja ESF–a na projektnoj razini (ne prioritetnoj osi) neće biti viša od 40 %. Ti rezultati odraženi u pokazateljima godišnje uštede energije i povećanje udjela obnovljivih izvora energije temelje se na potrebnim mjerama i njihovim troškovima utvrđenima strateškim dokumentima – trećem Nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti, Nacionalnom planu za obnovljive izvore energije i nacionalnim programima za obnovu (različitih vrsta) zgrada.</p> <p>Ne samo da će se tim mjerama doprinijeti postizanju nacionalnih i europskih ciljeva u vezi s energetske/klimatskih promjena, već će one doprinijeti većoj konkurentnosti. Važno je napomenuti da ovaj specifični cilj obuhvaća sve pružatelje usluga (ne samo MSP–ove), no podliježe relevantnim pravilima o državnoj potpori.</p>

Tablica 3: Specifični programu pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

<i>Specifični cilj</i>		<i>4bl – Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u proizvodnim industrijama</i>						
<i>Oznaka</i>	<i>Pokazatelj</i>	<i>Mjerna jedinica</i>	<i>Kategorija regije (prema potrebi)</i>	<i>Polazna vrijednost</i>	<i>Početna godina</i>	<i>Ciljna vrijednost (2023.)</i>	<i>Izvor podatka</i>	<i>Učestalost izvještavanja</i>
4b11	Udio obnovljive energije u bruto konačnoj potrošnji energije u proizvodnim industrijama	1000 tona	Manje razvijene	51,00	2012.	56,00	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje
4b12	Ušteda energije u proizvodnim industrijama	PJ	Manje razvijene	1,21	2010.	1,91	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje

Specifični cilj		4b2 – Povećanje energetske učinkovitosti i korištenja OIE u privatnom uslužnom sektoru (turizam i trgovina)						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
4b21	Udio obnovljive energije u bruto konačnoj potrošnji energije u sektoru usluga	1000 tona	Manje razvijene	10,30	2012.	11,33	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje
4b22	Ušteda energije u sektoru usluga	PJ	Manje razvijene	0,33	2010.	0,63	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	4b – Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima
<p>Glavne ciljne skupine i korisnici: SC 4b1 i SC 4b2 Poduzeća (uključujući MSP–ove i veća poduzeća) Primjeri aktivnosti koje će biti financirane radi postizanja specifičnih ciljeva: SC 4b1 i SC 4b2</p> <ul style="list-style-type: none"> Razvoj infrastrukture za obnovljive izvore energije u industrijskoj proizvodnji i uslužnom sektoru (turizam i trgovina), uključujući prelazak s konvencionalnih na alternativne izvore energije (OIE) kao što su: ugrađeni solarni kolektori, toplinske pumpe, visoko efikasna kogeneracija; Provedba mjera za povećavanje energetske učinkovitosti u industrijskoj proizvodnji i uslužnom sektoru (turizam i trgovina), uključujući: „meke mjere“ – uvođenje sustavnog upravljanja energijom, obavljanje energetskih pregleda, kontrola analiza potrošnje energije, pripremu planova za učinkovitije gospodarenje energijom, institucionalnu i organizacijsku procjenu i prijedloge za optimiranje poslovnih procesa u smislu uštede energije; Infrastrukturna ulaganja poput onih u pametna brojila i obnovu objekata, koja će doprinijeti postizanju ciljeva povezanih s energetsom učinkovitošću, unapređenje trenutačno korištenih tehnologija, provedba pilot–projekata. Aktivnosti promoviranja (info pultovi, brošure, reklame, televizijski spotovi) i savjetodavne usluge za poduzeća <p>Imajući u vidu da su MSP–ovi financirani primarno u okviru Prioritetne osi 3, razgraničenje potencijalnih aktivnosti (povezanih s energijom) između prioritetnih osi PO3 i PO4 će biti osigurano na sljedeći način: ako su mjere povezane s energijom dio cjelovite modernizacije proizvodnih tehnologija, opreme i strojeva (primjerice, kupnja novih proizvodnih tehnologija), bit će financirane u okviru PO3. U slučaju projekata koji obuhvaćaju samo mjere povezane s energijom u MSP–ovima (bilo da se radi o mjerama povezanim s energetsom učinkovitošću ili OIE–ovima), financiranje će se vršiti kroz PO4. Mjere energetske učinkovitosti koje su namijenjene obnovi industrijskih / servisnih objekata (npr. upravne zgrade ili proizvodne hale) bit će financirane kroz PO4.</p>	

2.A.6.2 Vodeća načela za odabir operacija

<i>Investicijski prioritet</i>	4b – Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima
<p>Zajednička načela</p> <p>Kriterije odabira i povezanu metodologiju odobrit će nadzorni odbor (Uredba o utvrđivanju zajedničkih odredbi (CPR), članak 110. stavak 2. točka (a)) i bit će primjenjivi na sve aktivnosti OP–a, pri čemu općenito uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none">• jasan i mjerljiv doprinos ciljevima relevantnih pokazatelja ostvarenja i pokazatelja rezultata• zrelost nacrt projekta• isplativost• održivost (posebno financijsku)• kapacitet provedbe• usklađenost s načelima transparentnosti i nediskriminacije, jednake mogućnosti, socijalnu uključenost i održivi razvoj• ako je primjenjivo, doprinos rješavanju pitanja specifičnih teritorijalnih prioriteta, komplementarnost/sinergiju s ostalim aktivnostima ESIF–a, doprinos provedbi makro–regionalnih strategija. <p>Što se tiče prihvatljivosti, aktivnosti će biti provjerene usporedbom s kriterijima koji proizlaze iz svih općih zahtjeva prihvatljivosti i zahtjeva prihvatljivosti specifičnih za sredstva, svim primjenjivim aktima EU–a i nacionalnim pravnim aktima, uključujući pravila o državnim potporama.</p> <p>Specifična načela SC–ova</p> <p>U pogledu prihvatljivosti, aktivnosti energetskeg pregleda neće se smatrati prihvatljivima ako su obvezne u skladu s člankom 8. stavkom 4. Direktive o energetskeg učinkovitosti (2012/27/EU).</p> <p>Budući da ovaj Investicijski prioritet (oba Specifična cilja) obuhvaća ulaganja u privatni sektor, prilikom odabira posvetit će se pozornost tome da se izbjegne prekomjerno financiranje pojedinačnih projekata tj. korištenje javnih sredstava kako bi se korisniku osigurala nepripadajuća korist na tržištu te tome da se omogući dostatna financijska poluga privatnih sredstava i osigura da doprinos iz ESI fondova ne rezultira znatnim gubitkom poslova na postojećim lokacijama u Uniji. Nadalje, u skladu s člankom 3. Uredbe 1301/2013 neće biti dozvoljeno financiranje društava u poteškoćama.</p> <p>Budući da se ovi specifični ciljevi prvenstveno odnose na tržišno orijentirane korisnike (poduzeća), posebna pozornost se treba posvetiti osiguravanju sukladnosti s primjenjivim pravilima o državnim potporama, detaljno opisanim u Smjernicama o državnim potporama za zaštitu okoliša i energiju za razdoblje 2014.–2020., uključujući pravila o stopi maksimalnog intenziteta potpore, koja je manja za privatni sektor nego za javni. Nadalje, tijekom postupka odabira prioritet će imati projekti u kojima su predviđene mjere usmjerene na vrijednosti veće od propisanih ekoloških / energetskeg normi i projekti koji donose najveće koristi u smislu smanjenja potrošnje energije i smanjenja stvaranja stakleničkih plinova. Konkretni pragovi za odabir projekata koji osiguravaju veće uštede energije i/ili veće korištenje OIE–ova odredit će se u okviru specifičnih poziva za dostavu projekata i mogu se razlikovati ovisno o vrsti ulaganja i specifičnoj industriji.</p> <p>Što se tiče proizvodnje OIE–ova koji se mogu prijaviti za sustav zajamčenih tarifa važno je napomenuti da se korisnik neće moći istovremeno prijaviti za sustav zajamčenih tarifa (za proizvedene OIE–ove) i potporu iz ESI fondova, tj. ako se prijavi za sredstva iz ESI fondova u okviru ovog OP–a neće mu se odobriti sustav zajamčenih tarifa i obrnuto. Poštovanje ovog pravila nadzirat će Ministarstvo gospodarstva koje je dio upravljačke strukture za ovaj OP te također sudjeluje u procesu odobravanja sustava zajamčenih tarifa.</p>	

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

<i>Investicijski prioritet</i>	4b – Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima
<p>Zbog prirode planiranih ulaganja, korištenje financijskih instrumenata predviđeno je za oba specifična cilja u sklopu investicijskog prioriteta. Očekuje se da će Europska investicijska banka izvršiti ex–ante evaluaciju i pružiti pomoć u uspostavi financijskih instrumenata u nekoliko sektora, uključujući energetskeg učinkovitost i obnovljive izvore energije. Međutim, budući da je financijski instrument složen mehanizam, no i s obzirom na manjak važnog iskustva u korištenju financijskog instrumenta u prošlosti, očekuje se da će za njegovu uspostavu trebati značajna količina vremena i resursa. Stoga je u međuvremenu predviđeno korištenje klasičnih vrsta financiranja tj. shema za dodjelu bespovratnih sredstava. Takav sustav financiranja je razvijen u suradnji i pod vodstvom Jaspersa a oslanja se (u najvećoj mogućoj mjeri) na postojeći i tekući program energetske obnove zgrada, kao i na rad/savjete u sklopu Studije Svjetske banke o provedbi i financiranju radi povećanja energetskeg učinkovitosti u sektoru zgradarstva. Ovaj</p>	

sustav financiranja će služiti samo kao alat provedbe u fazama, s ciljem premošćivanja razdoblja do stavljanja financijskog instrumenta u upotrebu. To znači da će shema za dodjelu bespovratnih sredstava kao vrsta financiranja biti ograničene (financijske) pokrivenosti u usporedbi sa sveukupnom dodjelom te će biti strukturirana tako da se izbjegne prekomjerno subvencioniranje pojedinačnih ulaganja.

2.A.6. Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

<i>Investicijski prioritet</i> 4b – Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima
Nije primjenjivo

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR

<i>Investicijski prioritet</i>		<i>4b – Promicanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije u poduzećima</i>							
<i>Oznaka</i>	<i>Pokazatelj</i>	<i>Mjerna jedinica</i>	<i>Fond</i>	<i>Kategorija regije (prema potrebi)</i>	<i>Ciljna vrijednost (2023.)</i>			<i>Izvor podatka</i>	<i>Učestalost izvještavanja</i>
					<i>muškarci</i>	<i>žene</i>	<i>Ukupno</i>		
CO01	Produktivno ulaganje: Broj poduzeća koja primaju potporu	Poduzeća	EFRR	Manje razvijene			50,00	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje

2.A.4 Investicijski prioritet

<i>Oznaka investicijskog prioriteta</i>	4c
<i>Naziv investicijskog prioriteta</i>	Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenja OIE u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

<i>Oznaka specifičnog cilja</i>	4c1
<i>Naziv specifičnog cilja</i>	Smanjenje potrošnje energije u zgradama javnog sektora
<i>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</i>	<p>Točnije, ovim će se SC–om u prvom redu podupirati mjera koja pridonosi ispunjenju obveze koja proizlazi iz Direktive o energetske učinkovitosti (2012/27/EU), a to je da se svake godine obnovi (u smislu energetske učinkovitosti) 3 % ukupne površine poda grijanih i/ili hlađenih zgrada u vlasništvu i uporabi središnje vlasti, kako bi se udovoljilo minimalnim zahtjevima energetske učinkovitosti. U pogledu specifičnih rezultata te imajući u vidu dostupna sredstva procjenjuje se da bi bilo moguće doprinijeti ostvarenju do 90 % ciljeva i mjera prema Nacionalnom programu za obnovu zgrada javnog sektora i trećem Nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti (tj. u smislu uštede). To znači da će očekivani rezultati (osim postizanja spomenutog cilja obnove 3 % godišnje) obuhvaćati smanjenje potrošnje energije za hlađenje/grijanje obnovljenih zgrada javnog sektora za 70 % čime će se postići godišnja ušteda od oko 50 GWh.</p> <p>Ta procjena temelji se na pretpostavci da će razina financiranja iz ESI fondova za obnovu zgrada javnog sektora biti viša nego za industrijski/uslužni sektor. Očekuje se tako značajan doprinos jer je najveći dio indikativnih sredstava za dodjelu za PO4 namijenjen ulaganjima u zgrade javnog sektora s obzirom na to da s jedne strane javne zgrade predstavljaju značajan potencijal za uštedu energije i troškova, a s druge strane od javnog sektora očekuje se da pruži primjer tj. osigura ulaganja i promjenu ponašanja koja će služiti kao primjer i katalizator za slična ulaganja u ostale kategorije zgrada.</p> <p>S obzirom na obnovljive izvore energije, postoji značajni potencijal u području OIE–ova fokusiran na upotrebu biomase, solarne energije i dizalica topline. Taj potencijal će biti postavljen za cilj kroz integrirani pristup, tj. tako da se sustavi za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za potrebe određenih zgrada podupire uz mjere energetske učinkovitosti, prvenstveno u svrhe grijanja / hlađenja zgrada.</p>
<i>Oznaka specifičnog cilja</i>	4c2
<i>Naziv specifičnog cilja</i>	Smanjenje potrošnje energije u stambenim zgradama (u višestambenim zgradama i obiteljskim kućama)
<i>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</i>	<p>U pogledu specifičnih rezultata te imajući u vidu dostupna sredstva procjenjuje se da bi bilo moguće doprinijeti ostvarenju do 30 % ciljeva i mjera određenih u Nacionalnom programu za obnovu višestambenih zgrada i obiteljskih kuća i trećem Nacionalnom akcijskom planu energetske učinkovitosti (tj. u smislu uštede). To znači da će očekivani rezultat obuhvaćati smanjenje potrošnje energije za hlađenje/grijanje obnovljenih zgrada za 70 % čime će se postići godišnja ušteda od oko 40 GWh. Također se procjenjuje da će tijekom programskog razdoblja oko 10 000 kućanstava (uključujući nekoliko kućanstava u sklopu višestambenih zgrada i pojedinačnih kućanstava u obiteljskim kućama) imati koristi od poboljšanog gospodarenja energijom i potrošnjom.</p> <p>Procjena se temelji na pretpostavci da će razina financiranja iz ESI fondova za obnovu stambenih zgrada (višestambenih zgrada i obiteljskih kuća) biti viša od one za industrijski/uslužni sektor, no niža od one za zgrade javnog sektora.</p> <p>S obzirom na obnovljive izvore energije, postoji značajni potencijal u području OIE–ova fokusiran na upotrebu biomase, solarne energije i</p>

	dizalica topline. Taj potencijal će biti postavljen za cilj kroz integrirani pristup,tj. tako da sustavi za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora za potrebe određenih stambenih zgrada primjene uz mjere energetske učinkovitosti, prvenstveno u svrhe proizvodnje energije za potrebe hlađenja/grijanja.
<i>Oznaka specifičnog cilja</i>	4c3
<i>Naziv specifičnog cilja</i>	Povećanje učinkovitosti sustava toplinarstva
<i>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</i>	Glavni cilj ovog SC–a je poboljšanje energetske učinkovitosti sveukupnog sustava centralnog grijanja i razine usluga koje se pružaju kućanstvima. Stoga se glavni rezultati koji su u skladu s postavljenim ciljevima odnose na uštedu u konačnoj potrošnji energije u prvom redu zbog smanjenja gubitaka u mreži centralnog grijanja. Imajući u vidu dokument Svjetske banke „Procjena – problemi i mogućnosti za sektor centralnog grijanja“ u kojem se procjenjuje da je potrebno obnoviti 80 % mreže vrijednosti do 100 milijuna EUR, može se očekivati da će se veliki dio mreže centralnog grijanja fizički obnoviti u sklopu ovog SC–a. Točnije, procjenjuje se da bi se smanjenjem gubitka topline kroz ulaganja mogla uštedjeti energija u vrijednosti od 1 PJ, što predstavlja 5 % cilja utvrđenog u okviru trećega Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti. Ulaganjima bi se također postiglo smanjenje emisije CO2 zahvaljujući boljoj energetske učinkovitosti sustava centralnog grijanja i zamjeni kotlova na lož–ulje čistim gorivima, no trenutno je ovaj rezultat teško kvantificirati. Što se tiče izravnog smanjenja gubitaka topline, očekuje se da u obnovljenim dijelovima mreže centralnog grijanja ti gubici neće premašivati 10 % (što je gornja granica međunarodnih standarda).
<i>Oznaka specifičnog cilja</i>	4c4
<i>Naziv specifičnog cilja</i>	Povećanje učinkovitosti sustava javne rasvjete
<i>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</i>	Glavni rezultat očekuje se u uštedi potrošnje električne energije. U okviru trećega Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti predviđa se da će se tri četvrtine ukupne potrošnje električne energije za javnu rasvjetu pokriti odgovarajućim mjerama za modernizaciju sustava javne rasvjete do 2020. Na temelju iskustva iz nacionalno financiranih programa, mjerama u sklopu sustava javne rasvjete bi se, prema očekivanjima, uspjela ostvariti ušteda do 60 GWh godišnje. Planirani rezultati u okviru ovog SC–a bit će s jedne strane podložni ograničeno dostupnim dodijeljenim sredstvima, no čak i relativno malen iznos sufinanciranja iz ESI fondova može imati znatan učinak. Naime svrha je ovog SC–a doprinijeti ostvarenju cilja definiranog u okviru trećeg Nacionalnog akcijskog plana energetske učinkovitosti, a to je ostvariti uštedu konačne potrošnje energije u sustavima javne rasvjete u vrijednosti od 1 PJ do 2020., što iznosi oko 50 % uštede procijenjene do 2020. za sektor javne rasvjete. To odgovara smanjenju potrošnje električne energije za 6 % godišnje za uslugu javne rasvjete.

Tablica 3: Specifični programu pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

Specifični cilj		4c1 – Smanjenje potrošnje energije u zgradama javnog sektora						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
4c11	Prosječna energija potrebna za grijanje/hlađenje u obnovljenim zgradama javnog sektora	kWh/m2	Manje razvijene	250,00	2014.	50,00	Sustav za monitoring i verifikaciju ušteda; izvješća povezana s Nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti, nacionalni informacijski sustav za gospodarenje energijom (ISGE)	Jednom godišnje
Specifični cilj		4c2 – Smanjenje potrošnje energije u stambenim zgradama (u višestambenim zgradama i obiteljskim kućama)						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
4c21	Prosječna potražnja energije za grijanje/hlađenje u obnovljenim stambenim zgradama	kWh/m2	Manje razvijene	250,00	2014.	50,00	Sustav za monitoring i verifikaciju ušteda; izvješća povezana s Nacionalnim akcijskim planom energetske učinkovitosti	Jednom godišnje
Specifični cilj		4c3 – Povećanje učinkovitosti sustava toplinarstva						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja

4c31	Gubitci topline u mrežama centralnog grijanja	Postotak	Manje razvijene	12,00	2013.	8,00	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje
Specifični cilj		4c4 – Povećanje učinkovitosti sustava javne rasvjete						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
Specifični cilj		4c1 – Smanjenje potrošnje energije u zgradama javnog sektora						
4c41	Ušteda energije u javnoj rasvjeti	PJ	Manje razvijene	0,08	2012.	0,90	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	4c – Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru
<p>Glavne ciljne skupine i korisnici: 4c1 Javna tijela / ustanove / tijela (vlasnici zgrada javnog sektora); 4c2 fizičke osobe (vlasnici stambenih zgrada/kuća) kao krajnji korisnici; 4c3 i 4c4 tijela regionalne i lokalne samouprave, tvrtke koje se bave javnim uslugama</p> <p>Primjer aktivnosti koje će se financirati u svrhu ostvarenja specifičnih ciljeva: 4c1 i 4c2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Provedba programa energetske obnove zgrada (javne i stambene), promicanje cjelovite obnove, uključujući povodenje energetskih pregleda, energetsko certificiranje, izradu projektne dokumentacije, poticanje sklapanja ugovora o energetskom učinku i provođenja mjera obnove poput zamjene starih prozora novima (U–vrijednosti niže od propisanog), zadovoljavanje minimalnih zahtjeva u pogledu toplinske izolacije, rekonstrukcija/ugradnja sustava za grijanje/hlađenje, uvođenje razdjelnika topline, ugradnje dizalica topline itd. • Ugradnja pametnih brojlara, pružanje točnih povratnih informacija u vezi s neposrednom potrošnjom energije, uvođenje sustava upravljanja energijom u domaćinstvu, uključujući razne mogućnosti bežične komunikacije (za pametno mjerenje) koji pridonose posebnom cilju dopuštajući korisnicima pažljivije, učinkovitije i ekonomičnije korištenje i upravljanje izvorima energije. • Mjere kojima se promiče gradnja zgrada gotovo nulte energije, čime bi se postupno postigla radikalna promjena u načinu na koji se energija koristi u građevinskom sektoru; • Promicanje korištenja obnovljivih izvora energije u svim kategorijama zgrada (zgradama javnog sektora i stambenom sektoru) primjerice ugradnjom sustava za solarno grijanje, toplana na biomasu itd., visokoučinkovita kogeneracija na bazi obnovljivih izvora energije, time zamjenjujući konvencionalno korištena goriva i pružajući stabilne i sigurne neovisne izvore energije, što je od izrazite važnosti u slučaju zabačenijih područja. • Aktivnosti povezane s upravljanjem, edukacijom i komunikacijom: pomoć u uspostavi kapaciteta za provođenje mjera energetske učinkovitosti u 	

općinama/županijama, priprema planova energetske učinkovitosti na regionalnoj/lokalnoj razini, uvođenje IT–programa za kontinuirano praćenje i analizu potrošnje energije, radionice za širu javnost, edukacija energetskih savjetnika, promotivne aktivnosti (materijali za informiranje, brošure, reklame)

4c3

- Ulaganja u mrežu toplinarstva – renovacija i modernizacija, uključujući mjere usmjerene smanjivanju gubitka topline, vode i pare
- Renovacija kotlova i ulaganja u čišće i efikasnije tehnologije / tehnološki napredne tehnologije, uključujući potencijalni prelazak na korištenje obnovljivih izvora energije (primarno na biomasu) i integraciju bioplina u javni sustav grijanja,
- Kampanje za podizanje svijesti javnosti i informiranje o korištenju sustava toplinarstva.

4c4

- Mjere povećavanja učinkovitosti sustava javne rasvjete, tj. zamjena trenutnih (starih) svjetala učinkovitijima, uključujući uvođenje LED–tehnologije u široj mjeri.

2.A.6.2 Vodeća načela za odabir operacija

Investicijski prioritet	4c – Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru
<p>Zajednička načela</p> <p>Kriterije odabira i povezanu metodologiju odobrit će nadzorni odbor (Uredba o utvrđivanju zajedničkih odredbi (CPR), članak 110. stavak 2. točka (a)) i bit će primjenjivi na sve aktivnosti OP–a, pri čemu općenito uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none">• jasan i mjerljiv doprinos ciljevima relevantnih pokazatelja ostvarenja i pokazatelja rezultata• zrelost nacrtu projekta• isplativost• održivost (posebno financijsku)• kapacitet provedbe• usklađenost s načelima transparentnosti i nediskriminacije, jednake mogućnosti, socijalnu uključenost i održivi razvoj• ako je primjenjivo, doprinos rješavanju pitanja specifičnih teritorijalnih prioriteta, komplementarnost/sinergiju s ostalim aktivnostima ESIF–a, doprinos provedbi makro–regionalnih strategija. <p>Što se tiče prihvatljivosti, aktivnosti će biti provjerene usporedbom s kriterijima koji proizlaze iz svih općih zahtjeva prihvatljivosti i zahtjeva prihvatljivosti specifičnih za sredstva, svim primjenjivim aktima EU–a i nacionalnim pravnim aktima, uključujući pravila o državnim potporama.</p> <p>Specifična načela SC–ova</p> <p>Specifični ciljevi 4c1 i 4c2</p> <p>Energetski pregledi obvezan su preduvjet za ulaganja u zgrade, tj. neće se započeti s ulaganjem prije dovršetka energetskog pregleda. Međutim, važno je napomenuti da su energetski pregledi prihvatljivi za sufinanciranje u okviru ovih SC–ova, ne dovodeći u pitanje odredbe Direktive o energetskoj učinkovitosti 2012/27/EU.</p> <p>Glavni kriteriji za prioritete pri odabiru ulaganja će se odnositi na razinu planirane uštede, pri čemu će prioritet biti cjelovita obnova koje dovodi do značajnih</p>	

energetskih ušteda (obično od oko 30 % do 60 %). Uz to, prioritet će biti smanjenje potrošnje energije u zgradama energetskog razreda D ili nižeg, izgrađenih prije 1987.

Osim koristi strogo povezanih s energijom, tijekom odabira će također biti uzet u obzir doprinos razvoju lokalnih gospodarstava putem tehnološkog razvoja i kreiranja novih poslova unutar aktivnosti obnove i korištenja lokalno dostupnih OIE-ova (biomasa, solarna energija).

Pozornost se treba posvetiti primjeni (ako je moguće, u skladu s preporukom nakon izvršenog energetskog pregleda) integriranog pristupa, tj. uključivanju i udruživanju mjera povezanih s energetskom učinkovitošću i OIE-ovima u zgradama koje će biti predmet obnove. Što se tiče proizvodnje OIE-ova koji se mogu prijaviti za sustav zajamčenih tarifa važno je napomenuti da se korisnik neće moći istovremeno prijaviti za sustav zajamčenih tarifa (za proizvedene OIE-ove) i potporu iz ESI fondova, tj. ako se prijavi za sredstva iz ESI fondova u okviru ovog OP-a neće mu se odobriti sustav zajamčenih tarifa i obrnuto. Poštovanje ovog pravila nadzirat će Ministarstvo gospodarstva koje je dio upravljačke strukture za ovaj OP te također sudjeluje u procesu odobravanja sustava zajamčenih tarifa.

Investicijski prioritet

4c – Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru

Specifični cilj 4c3

Što se tiče sustava toplinarstva, ulaganja će biti usmjerena na postojeći sustav, odnosno odabir će se ograničiti na trenutačna urbana područja s ugrađenim sustavom toplinarstva, pri čemu će se prednost dati područjima na kojima se toplinarstvo više koristi. Imajući u vidu činjenicu da je sustav toplinarstva zasad u većoj mjeri razvijen samo u nekoliko većih gradova, ovaj specifični cilj se namjerava provesti u sklopu integriranog teritorijalnog pristupa. Istovremeno, u tijeku odabira operacija, posebno će se paziti da su ulaganja u toplinarstvo usklađena s ulaganjima u sklopu specifičnih ciljeva 4c1 i 4c2, zato što je glavni korisnik sustava toplinarstva sektor zgradarstva (kućanstva i javna infrastruktura), a u cilju razvijanja integralnog koncepta (za sustav toplinarstva i zgrade spojene na njega). S ciljem osiguravanja učinkovitog korištenja dostupnih sredstava dodijeljenih iz EFRR-a Upravljačko tijelo ishodiće potvrdu o financijskoj provedivosti i održivosti predloženih ulaganja.

Specifični cilj 4c4

Što se tiče sustava javne rasvjete, sva ulaganja će morati biti dio akcijskih planova za energetski učinkovitu javnu rasvjetu koje moraju razviti lokalna/regionalna tijela. Kad je riječ o određivanju prioriteta, investicijski prioriteti odredit će se u skladu s predviđenim iznosom uštede.

Specifični ciljevi 4c1, 4c2, 4c3 i 4c4

Ulaganja planirana u okviru ovog IP-a imaju, u načelu, značajni izvor prihoda, te će stoga posebna pozornost biti posvećena izbjegavanju prekomjernog (javnog) financiranja i omogućavanju dostatne financijske poluge privatnih sredstava.

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

Investicijski prioritet

4c – Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru

Zbog naravi planiranih ulaganja, namjera je koristiti financijske instrumente za specifične ciljeve 4c1 i 4c2. Očekuje se da će Europska investicijska banka izvršiti ex-ante evaluaciju i pružiti pomoć u uspostavi financijskih instrumenata u nekoliko sektora, uključujući energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije. Međutim, budući da je financijski instrument složen mehanizam, no i s obzirom na manjak važnog iskustva u korištenju financijskog instrumenta u prošlosti, očekuje se da će za njegovu uspostavu trebati značajna količina vremena. Stoga se s ciljem osiguravanja provedbe programa i postizanja ciljeva/namjena određenih za energetska učinkovitost i obnovljive izvore energije u međuvremenu namjerava koristiti klasičnija vrsta financiranja tj. shema za dodjelu bespovratnih sredstava. Takav sustav financiranja je razvijen u suradnji i pod vodstvom Jaspersa a oslanja se (u najvećoj mogućoj mjeri) na postojeći i tekući program energetske obnove zgrada, kao i na rad/savjete u sklopu Studije Svjetske banke o provedbi i financiranju radi povećanja energetske učinkovitosti u sektoru zgradarstva. Ovaj sustav financiranja će služiti samo kao alat provedbe u fazama, s ciljem premošćivanja razdoblja do stavljanja financijskog instrumenta u upotrebu. To znači da će shema za dodjelu bespovratnih sredstava kao vrsta financiranja biti ograničene (financijske) pokrivenosti u usporedbi sa sveukupnom dodjelom te će biti strukturirana tako da se izbjegne prekomjerno subvencioniranje pojedinačnih ulaganja.

2.A.6.4 Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	4c – Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru
Nije primjenjivo	

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR

Investicijski prioritet		4c – Podupiranje energetske učinkovitosti, pametnog upravljanja energijom i korištenje obnovljivih izvora energije u javnoj infrastrukturi, uključujući javne zgrade, te u stambenom sektoru							
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Fond	Kategorija regije (po potrebi)	Ciljna vrijednost (2023.)			Izvor podatka	Učestalost izvješćivanja
					muškarci	žene	Ukupno		
CO31	Energetska učinkovitost: Broj kućanstava s poboljšanom klasifikacijom potrošnje energije	Kućanstva	EFRR	Manje razvijene			10.451,00	ISU	Jednom godišnje
CO32	Energetska učinkovitost: Smanjenje primarne potrošnje energije na godišnjoj razini u javnim zgradama	kWh/godina	EFRR	Manje razvijene			55.100.000,00	ISU	Jednom godišnje

4c22	Smanjenje primarne potrošnje energije u zgradama stambenog sektora	GWh/godina	EFRR	Manje razvijene			167,00	ISU	Jednom godišnje
4c32	Ukupna ušteda s obzirom na energetske učinkovitost u sustavu toplinarstva	PJ	EFRR	Manje razvijene			1,00	Ministarstvo gospodarstva	Jednom godišnje
4c42	Smanjenje potrošnje električne energije za javnu rasvjetu	% godišnje	EFRR	Manje razvijene			6,00	Ministarstvo gospodarstva i Fond za energetske učinkovitost	Jednom godišnje

2.A.4 Investicijski prioritet

Oznaka investicijskog prioriteta	4d
Naziv investicijskog prioriteta	Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

Oznaka specifičnog cilja	4d1
Naziv specifičnog cilja	Pilot–projekt uvođenja naprednih mreža
Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije	<p>Što se tiče uvođenja novih tehnologija (uglavnom na temelju IT–a) u distribucijske sustave, korištenje je praktički tek započelo. To se odnosi na razvoj naprednog mjernog sustava (za rješavanje primarno u sklopu specifičnih ciljeva 4c1 i 4c2) i napredne mreže.</p> <p>Rezultat koji će se postići na temelju ovog specifičnog cilja bit će povezan s „informatizacijom“ distribucijske mreže električne energije kroz tri do pet projekata kako bi se:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prikupili mjerni podaci potrebni za izračun stvarnih gubitaka u srednjenaponskoj mreži, • usporedbom ukupne energije kojom opskrbljuje jedna niskonaponska trafostanica (MV/LV) i sve potrošnje/proizvodnje korisnika mreže koji su spojeni na tu trafostanicu mogla otkriti područja s velikim gubicima u niskonaponskoj mreži.

	<p>Ugradnjom naprednih brojila i opreme u niskonaponski transformator 20/10/0, 4 kV planira se postići sljedeće: praćenje opterećenja niskonaponskih trafostanica, izračun gubitaka u srednjenaponskoj distribucijskoj mreži, pronalazak i smanjivanje gubitaka u niskonaponskoj mreži i smanjenje emisije CO₂, prikupljanje ulaznih podataka za analizu masovne ugradnje naprednih brojila, analiza učinaka i jednostavnija integracija distribuiranih obnovljivih izvora energije, bolje održavanje distribucijske mreže i planiranje razvoja, poboljšanje u pogledu dodatnih kapaciteta i (posebno) pouzdanosti trenutnog sustava.</p> <p>Stoga bi se ovim SC–om trebalo postići uvođenje koncepta naprednih mreža u hrvatsku distribucijsku mrežu kao inicijalnog (pilot) projekta.</p>
--	--

Tablica 3: Specifični programu pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

Specifični cilj		4d1 - Pilot–projekt uvođenja naprednih mreža						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
4d11	Gubici u distribucijskoj mreži u kojoj je primijenjen koncept „naprednih mreža“ (od ukupne potrošnje struje na distribucijskoj razini)	Postotak	Manje razvijene	8.70	2012.	7.60	Ministarstvo gospodarstva; Operator distribucijskog sustava	Jednom godišnje

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	4d – Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona
<p><i>Glavne ciljne skupine i korisnici:</i> (Javna) poduzeća nadležna za distribucijsku mrežu (operatori distribucijskog sustava), tijela lokalne vlasti primjer aktivnosti koje će se financirati u svrhu ostvarenja specifičnih</p>	

ciljeva

- Promicanje i uvođenje tehnologija naprednih mreža u odabranim područjima, kao i drugih mjera gospodarenja energijom povezanih s informatičkim tehnologijama (poput automatizacije i daljinskog upravljanja) kojima se jača i usklađuje potrošnja s proizvodnjom
- Aktivnosti pripreme i realizacije projekta

2.A.6.2 Vodeća načela za odabir operacija

Investicijski prioritet	4d – Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona
<p>Zajednička načela</p> <p>Kriterije odabira i povezanu metodologiju odobrit će nadzorni odbor (Uredba o utvrđivanju zajedničkih odredbi (CPR), članak 110. stavak 2. točka (a)) i bit će primjenjivi na sve aktivnosti OP–a, pri čemu općenito uključuju:</p> <ul style="list-style-type: none">• jasan i mjerljiv doprinos ciljevima relevantnih pokazatelja ostvarenja i pokazatelja rezultata• zrelost nacrtu projekta• isplativost• održivost (posebno financijsku)• kapacitet provedbe• usklađenost s načelima transparentnosti i nediskriminacije, jednake mogućnosti, socijalnu uključenost i održivi razvoj• ako je primjenjivo, doprinos rješavanju pitanja specifičnih teritorijalnih prioriteta, komplementarnost/sinergiju s ostalim aktivnostima ESIF–a, doprinos provedbi makro–regionalnih strategija. <p>Što se tiče prihvatljivosti, aktivnosti će biti provjerene usporedbom s kriterijima koji proizlaze iz svih općih zahtjeva prihvatljivosti i zahtjeva prihvatljivosti specifičnih za sredstva, svim primjenjivim aktima EU–a i nacionalnim pravnim aktima, uključujući pravila o državnim potporama.</p> <p>Specifična načela SC–ova</p> <p>Pilot–područja obuhvaćena ovim specifičnim ciljem će odabrati Ministarstvo gospodarstva i operatori sustava, imajući u vidu tehničke kriterije (kao što su podzemna kablovska mreža ili zračni, izolirani ili neizolirani kablovi), stanje mreže (tj. stupanj dotrajalosti mrežnog sustava) i ekonomske kriterije (isplativost). S obzirom na prirodu ulaganja i dostupnost resursa, procjena je da bi samo 3–5 lokacija (pilot–područja) bilo podložno financiranju.</p> <p>Ti pilot–projekti/područja će biti odabrana s ciljem predstavljanja dvije vrste područja</p>	

- Veći gradovi (tj. Zagreb i Split) gdje je koncentracija potrošača najveća te su stoga najveći gubici i potencijalna ušteda.
- Gradovi srednje veličine (tj. Varaždin i Dubrovnik), budući da predstavljaju najčešću vrstu naselja u Hrvatskoj.

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	4d – Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona
Nije primjenjivo	

2.A.6. Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	4d – Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona
Nije primjenjivo	

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR)

Investicijski prioritet		4d – Razvoj i provedba pametnih sustava distribucije koji djeluju pri niskim i srednjim razinama napona							
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Fond	Kategorija regije (prema potrebi)	Ciljna vrijednost (2023.)			Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
					muškarci	žene	Ukupno		
CO33	Energetska učinkovitost: Broj dodatnih korisnika povezanih s naprednim mrežama	Korisnici	EFRR	Manje razvijene			5.800,00	ISU	Jednom godišnje

2.A.8 Okvir uspješnosti

Tablica 6: Okvir uspješnosti prioritetnih osi (po fondu te, za EFRR i ESF, po kategoriji regije)

Prioritetna os		4 – Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije											
Oznaka	Vrsta pokazatelja	Pokazatelj ili ključni provedbeni korak	Mjerna jedinica, tamo gdje je prikladno	Fond	Kategorija regije	Kontrolna točna za 2018.			Konačni cilj (2023.)			Izvor podataka	Objašnjenje značaja pokazatelja, prema potrebi
						muškarci	žene	Ukupno	muškarci	žene	Ukupno		
CO31	O	Energetska učinkovitost: Broj kućanstava s poboljšanom klasifikacijom potrošnje energije	Kućanstva	EFRR	Manje razvijene			4.000			10.451,00	ISU	Izlazni pokazatelj povezan s intervencijama koje predstavljaju 19 % dodijeljenih financijskih sredstava Prioritetne osi 4 (EFRR)
CO32	O	Energetska učinkovitost: Smanjenje primarne potrošnje energije na godišnjoj razini u javnim zgradama	kWh/godina	EFRR	Manje razvijene			55.100.000			55.100.000,00	ISU	Izlazni pokazatelj povezan s intervencijama koje predstavljaju 40 % dodijeljenih financijskih sredstava Prioritetne osi 4 (EFRR). Pokazatelj ima isti konačni cilj i osnovu zbog svoje definicije kojom

												se mjeri ukupno smanjenje godišnje potrošnje, a ne ukupna ušteda u potrošnji.
1	F	Ukupan iznos potvrđenih prihvatljivih izdataka	Euro	EFRR	Manje razvijene			123.475.833			531.810.805,00	Ministarstvo financija

Dodatne kvalitativne informacije o uspostavi okvira uspješnosti

Odabrana su dva pokazatelja neposrednih rezultata (koji su zajednički), budući da se odnose na glavnu prioritetnu aktivnost (ulaganje u energetska obnova zgrada i kućanstava) i većinu resursa u okviru Prioritetne osi 4. Posebno, specifični cilj PO-a namijenjen zgradama pokriva približno 60 % ukupnih alociranih sredstava u sklopu PO-a.

Budući da se očekuje se da će kontrolne točke za 2018. biti relativno niske, (imajući u vidu da su mjere energetske učinkovitosti (čak i u zgradama javnog sektora) iznimno kompleksne i da je potrebno vremena da cijeli sustav bude uspostavljen i potpuno djelotvoran; Osim toga, u Hrvatskoj se po prvi put provodi ova vrsta mjera pomoću sredstava iz strukturnih fondova), dodan je pokazatelj „Glavni provedbeni korak“.

2.A.9 Kategorije intervencije

Kategorije intervencije koje odgovaraju sadržaju prioritetne osi na temelju nomenklature koju je usvojilo Vijeće te indikativna analiza potpore Unije.

Tablice 7–11: Kategorije intervencije Tablica 7: Dimenzija 1 – Područje intervencije

Prioritetna os		4 – Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR	Manje razvijene	010. Obnovljiva energija: solarna	35.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	011. Obnovljiva energija: biomasa	60.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	013. Obnova energetske učinkovitosti javne infrastrukture, pokazni projekti i pomoćne mjere	181.810.805,00
EFRR	Manje razvijene	014. Obnova energetske učinkovitosti postojećeg stambenog fonda, pokazni projekti i pomoćne mjere	90.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	015. Sustavi distribucije inteligentne energije na srednjim i niskim stupnjevima napona (uključujući	20.000.000,00

		pametne mreže i IKT sustave)	
EFRR	Manje razvijene	016. Visoko učinkovita kogeneracija i toplinarstvo	80.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	068. Projekti energetske učinkovitosti i pokazni projekti u MSP–ovima te pomoćne mjere	20.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	069. Potpora ekološki prihvatljivim postupcima proizvodnje i resursnoj učinkovitosti u MSP–ovima	20.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	070. Promicanje energetske učinkovitosti u velikim poduzećima	25.000.000,00

Tablica 8: Dimenzija 2 – Oblik financiranja

Prioritetna os		4 – Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR	Manje razvijene	01. Bespovratna sredstva	270.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	04. Potpora kroz financijske instrumente: zajam ili njegov ekvivalent	131.810.805,00
EFRR	Manje razvijene	05. Potpora kroz financijske instrumente: jamstvo ili njegov ekvivalent	130.000.000,00

Tablica 9: Dimenzija 3 – Vrsta teritorija

Prioritetna os		4 – Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR	Manje razvijene	01. Velika urbana područja (gusto naseljena > 50 000 stanovnika)	100.000.000,00

EFRR	Manje razvijene	02. Velika urbana područja (gusto naseljena > 50 000 stanovnika)	150.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	07. Nije primjenjivo	281.810.805,00

Tablica 10: Dimenzija 4 – Mehanizmi teritorijalne provedbe

Prioritetna os		4 – Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR	Manje razvijene	01. Integrirano teritorijalno ulaganje – Urbano	80.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	07. Nije primjenjivo	451.810.805,00

Tablica 11: Dimenzija 6 – Sporedni predmet Europskog socijalnog fonda (samo Europski socijalni fond i Inicijativa za zapošljavanje mladih)

Prioritetna os		4 – Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima

2.A.10 Sažetak planiranog korištenja tehničke pomoći, uključujući, gdje je potrebno, aktivnosti kojima se jača administrativni kapacitet nadležnih tijela uključenih u kontrolu i upravljanje programima i korisnicima (prema potrebi) (po prioritetnoj osi)

Prioritetna os:	4 – Promicanje energetske učinkovitosti i obnovljivih izvora energije
<p>Glavne vrste mjera tehničke pomoći predviđene u sklopu PO 4 su sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none">• promotivne aktivnosti kojima se želi potaknuti razne dionike (građane, privatni sektor, itd.) na provedbu mjera energetske učinkovitosti i OIE-ova, kao i bolje gospodarenje energijom;• pomoć relevantnim nadležnim tijelima i korisnicima u pripremi i provedbi mjera povezanih s energetsom učinkovitošću i obnovljivih izvorima energije, s obzirom da su vrlo kompleksne i zahtijevaju posebno znanje. <p>Aktivnost pripreme projekta je horizontalna aktivnost unutar prioritetne osi (primjenjiva na sve specifične ciljeve).</p>	

2.A.1 Prioritetna os

Oznaka prioritetne osi	6
Naziv prioritetne osi	Zaštita okoliša i održivost resursa

2.A.3 Fond, kategorija regije i osnovica za obračun potpore Unije

Fond	Kategorija regije	Osnovica za obračun (ukupni prihvatljivi izdaci ili prihvatljivi javni izdaci)	Kategorija regije za najudaljenije regije i sjeverne rijetko naseljene regije (prema potrebi)
EFRR	Manje razvijene	Ukupno	
KF		Ukupno	

2.A.4 Investicijski prioritet

Oznaka investicijskog prioriteta	6c
Naziv investicijskog prioriteta	Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

Oznaka specifičnog cilja	6c1
Naziv specifičnog cilja	Povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine
Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije	Opći cilj ovog SC-a je omogućiti održivo korištenje kulturne baštine u svrhu razvoja turizma i društveno-gospodarskog razvoja. Nakon završetka pripremnih aktivnosti (kao što je opisano u odjeljku osnovna načela, specifična načela SC-ova), sredstva iz EFRR-a dodijeljena na temelju ovog specifičnog cilja osigurat će provedbu učinkovitog upravljanja određenim kulturnim odredištima. U sklopu ovog SC-a postići će se sljedeći rezultati:

	<p>- sačuvana, obnovljena, promovirana, revitalizirana i dobro upravljana odredišta kulturne baštine. Očekuje se financiranje deset programa razvoja kulturne baštine. Jedan od programa razvoja kulturne baštine (Vučedol na području Vukovara) u naprednoj je pripremljenoj fazi, dok će se ostali odrediti i pripremiti u suradnji s tijelima lokalne vlasti (s kojima su programi povezani) i ministarstvima kulture i turizma. Programi razvoja kulturne baštine obuhvaćaju sve aktivnosti nužne za razvoj turističkog odredišta iz kojih će se financirati kulturna baština.</p> <p>- povećanje turističkih dolazaka i noćenja; povećanje broja posjeta ključnim kulturnim odredištima i posljedično produženje turističke sezone;</p> <p>- poticanje rasta i radne uspješnosti lokalnih MSP-ova, s gospodarskim i radnim prelijevanjima u lokalno i regionalno gospodarstvo.</p> <p>Što se tiče ulaganja iz EFRR-a, u turističkom sektoru su koristi ulaganja u kulturnu baštinu najveće i direktno vidljive. Utjecaj ulaganja u turistički sektor može se mjeriti kroz povećanje broja turističkih posjeta i povećanje zaposlenosti u turističkom sektoru. Predviđa se da će ulaganja na temelju ovog SC-a rezultirati direktnim povećanjem zaposlenosti za oko 1 000 radnika u turističkom sektoru do 2023. Dvije trećine radnika bile bi zaposlene direktno u turističkim smještajnim objektima, dok bi trećina bila zaposlena u drugim turističkim aktivnostima (ugostiteljstvo, zabavni parkovi, golf, informacijski centri itd.).</p> <p>Međutim, ulaganja iz EFRR-a u odredišta kulturne baštine imat će i učinak prelijevanja na lokalno gospodarstvo. Očekuje se da će se još 500 radnika zaposliti u drugim gospodarskim aktivnostima.</p>
Oznaka specifičnog cilja	6c2
Naziv specifičnog cilja	Povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja odredištima prirodne baštine
Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije	<p>Glavni rezultat koji se očekuje ostvariti na temelju ovog SC-a jest povećanje privlačnosti odredišta prirodne baštine na održiv način. Što se tiče posjetitelja, kad je riječ o glavnim nacionalnim parkovima (onima s najvećim brojem posjetitelja, tj. Plitvice i Krka), SC će umjesto povećanju broja posjetitelja doprinijeti boljem upravljanju posjetiteljima, dok će se broj posjetitelja drugim odredištima prirodne baštine povećati na održiv način. Očekuje se da će navedeno proizvesti učinak prelijevanja na lokalno i regionalno gospodarstvo. Promotivnim aktivnostima neće se samo poboljšati kvantitativni aspekt turizma (broj posjetitelja), nego i kvalitativni u pogledu boljeg obrazovanja posjetitelja o vrijednosti prirodne baštine.</p> <p>Aktivnosti u okviru ovog SC-a pridonijet će povećanju posjeta odredištima prirodne baštine za oko 10 % (oko 200.000). Najmanje 30 % od ukupnog broja posjetitelja zaštićenim područjima gdje bi se uveli/razvili objekti za obrazovanje / podizanje svijesti u okviru ovog SC-a sudjelovat će u nekom obliku obrazovnih aktivnosti o prirodnoj baštini. Oblik obrazovanja ovisit će o vrsti infrastrukture/sadržaja koji se financira (izložbe, turistički vodiči, seminari itd.).</p> <p>Procjena i ublažavanje potencijalnih negativnih učinaka aktivnosti u okviru ovog specifičnog cilja provodit će se kroz planove upravljanja posjetiteljima i ad hoc procese praćenja. Time će se osigurati zaštita i održivo korištenje prirodne baštine.</p>

Tablica 3: Specifični programi pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

Specifični cilj		6c1 – Povećanje zapošljavanja i turističkih izdataka kroz unaprjeđenje kulturne baštine						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6c11	Novozaposleni u turističkom sektoru	Broj	Manje razvijene	80.000,00	2012.	81.000,00	Državni zavod za statistiku	Jednom godišnje

6c12	Turistički izdatci za kulturne, sportske i rekreativne usluge	Euro	Manje razvijene	410.000.000,00	2011.	530.000.000,00	Satelitski račun turizma	Dvaput godišnje
Specifični cilj		6c2 – Povećanje atraktivnosti, edukativnog kapaciteta i održivog upravljanja odredištima prirodne baštine						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6c21	Veći broj posjeta podržanim nacionalnim parkovima i parkovima prirode	Broj	Manje razvijene	2.360.483,00	2014.	2,596.531,00	Javne ustanove za upravljanje ZP-ima	Jednom godišnje
6c22	Povećanje broja posjetitelja koji su educirani o prirodnoj baštini u nacionalnim parkovima i parkovima prirode (s podržanom infrastrukturom za posjetitelje)	Postotak	Manje razvijene	1,00	2014.	30,00	Javne ustanove odgovorne za upravljanje ZP-ovima	Jednom godišnje

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	6c – Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine
<i>Glavne ciljne skupine i korisnici</i>	
6c1 Državna tijela i institucije, tijela regionalne i lokalne samouprave, vlasnici kulturnih dobara, lokalno stanovništvo, privatni sektor	
6c2 Državna tijela i institucije, javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima/područjima unutar mreže Natura 2000 na nacionalnoj i regionalnoj/lokalnoj razini, tijela lokalne vlasti, privatni sektor, pravne osobe koje upravljaju državnim šumama i šumskim zemljištima, OCD-ovi (organizacije civilnog društva)	
<i>Primjeri aktivnosti koje će se financirati za postizanje specifičnog cilja</i>	
6c1	
<ul style="list-style-type: none"> • Obnova i rekonstrukcija kulturnih znamenitosti baštine (arheoloških nalazišta, industrijske baštine, utvrda, dvoraca, manjih kuća, palača, etnološke baštine) te izgradnju infrastrukturu, kao i poboljšanje usluga koje pruža na kulturnoj baštini i stvaranja novih usluga koje će doprinijeti integriranom razvoju turizma i povećati 10 programa razvoja kulturne baštine. 	

- Poboljšanje sustava upravljanja kulturnom baštinom izradom planova upravljanja, te konzervatorskih analiza i smjernica za određen mjesta kulturne baštine.
- Razvoj novih turističkih proizvoda povezanih s kulturnom baštinom
- Podizanje javne svijesti obrazovanjem o kulturnoj baštini i njenom promocijom s ciljem povećanja vidljivosti . Također je obuhvaćena i promocija i promidžba odredišta kulturne baštine kao dio integriranog projekta u turističke svrhe.
- Aktivnosti pripreme i realizacije projekta

6c2

- Ulaganje u objekte i infrastrukturu za obrazovanje o prirodi za posjetitelje, školarce i studente, volontere (npr. centri za posjetitelje / informacijski i edukativni centri, točke informiranja i druga infrastruktura za posjetitelje), prvenstveno u blizini ili unutar zaštićenih područja mreže Natura 2000
- Sadržaj: razvoj inovativnog sadržaja i ideja na temelju jedinstvenih prirodnih znamenitosti (kao npr. multimedijske prezentacije povijesne, znanstvene i kulturne geneze (ili razvoja) ZP–a, digitalne ekspozicije, informativne i edukativne ture)
- Inicijative za obrazovanje i podizanje svijesti javnosti koje su usmjerene na inovativnu prezentaciju i promociju odabranih jedinstvenih prirodnih znamenitosti i povezanog znanja te nove inicijative i suvremeni oblici interpretacije prirodne ponude;
- Aktivnosti pripreme projekata, uključujući izradu plana za upravljanje posjetiteljima određenog područja utjecaja

Nadležna tijela (Državni zavod za zaštitu prirode, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode) trebala bi odlučiti je li potrebno izraditi plan za upravljanje posjetiteljima prije početka aktivnosti. Njihova odluka trebala bi se temeljiti na saznanjima procjene utjecaja na okoliš/prirodu, vrsti projekta, očekivanom broju posjetitelja i ciljevima očuvanja odredišta.

SC 6c1 i 6c2

Kako bi se stimulirali rast i uspješnost lokalnih MSP–ova, ulaganja u javnu kulturnu i prirodnu baštinu financirat će se komplementarno iz tematskog cilja TC 3 pružanjem potpore privatnim MSP–ovima kako bi se stvorili i razvili lokalni proizvodi te iz tematskog cilja TC 10, pružanjem potpore putem obveznih programa cjeloživotnog obrazovanja i obuke zaposlenika o ključnim turističkim segmentima, čime se osigurava integrirani pristup ulaganjima u kulturnu i prirodnu baštinu. Ulaganja pod SC 6c2 će biti, gdje je to moguće, povezana sa poslovima iz IP 6.4 tako da bolje komuniciraju istraživanja i podatke o vrijednosti biološke raznolikosti čime se osigurava integrirani pristup ulaganjima u kulturnu i prirodnu baštinu.

Investicijski prioritet

6c – Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine

Zajednička načela

Jednako kao i u drugim investicijskim prioritetima u okviru PO6.

Specifična načela SC–ova

Specifični cilj 6c1

Ministarstvo kulture trenutačno priprema poziv za dostavu prijedloga „Kulturna baština – priprema projekata i planova upravljanja”. Pozivom za dostavu prijedloga pokušat će se ostvariti sljedeće aktivnosti pripreme projekata

- Procjena turističkog i cjelokupnog gospodarskog potencijala i mogućnosti zapošljavanja za svako odredište kulturne baštine. Tom će se procjenom odrediti privlačnost odredišta kulturne baštine koja se može ostvariti stvaranjem novih sadržaja i funkcija.
- Priprema turističke ponude koja je prilagođena pojedinačnim odredištima / lokalnom kontekstu. U toj prilagođenoj ponudi uzet će se u obzir lokalni potencijal za razvoj gospodarstva i stvaranje radnih mjesta.

Tijekom pripremnih aktivnosti upravljačka tijela poticati će suradnju i umrežavanje među javnim, privatnim i državnim sektorima i akademskom zajednicom kako bi se osiguralo da se odredišta kulturne baštine pretvore u visokokvalitetne turističke znamenitosti s velikim utjecajem na lokalni razvoj.

Očekuje se da će se odabrane projekte (pripremljene u okviru spomenutog poziva za dostavu prijedloga) prijaviti za provedbu u okviru ovog specifičnog cilja. To je podložno ishodima postupaka za pripremu projekta te postupku odabira. Međutim, to ne isključuje potencijalnu provedbu drugih projekata (pripremljenih neovisno o ovom pozivu) prema istim pravilima i postupcima odabira. Ulaganja koja sadrže obnovu ili održavanje kulturne baštine kao jedini cilj neće biti financirana. Samo ulaganja koja nesumnjivo mogu dokazati svoj pozitivan doprinos lokalnoj ekonomiji i zapošljavanju, kao i održivost će biti uzeti u obzir za financiranje. Nadalje, najviši razvojni potencijal za stvaranja novih usluga/radnih mjesta bit će glavni kriterij pri odabiru ulaganja. Za sva se ulaganja mora dokazati da će se njima osigurati održiva eksploatacija odredišta kulturne baštine tijekom čitavog ciklusa trajanja projekta te prikladno održavanje od strane korisnika nakon završetka projekta.

Ulaganja u odredišta kulturne baštine bit će manjeg opsega te bi trebala biti povezana s teritorijalnom strategijom određene regije. Ukupan trošak bilo koje infrastrukturne stavke za kulturnu infrastrukturu, infrastrukturu kulturne baštine ili turističku infrastrukturu neće iznositi više od 5 milijuna EUR ili 10 milijuna EUR ako se infrastruktura smatra svjetskom kulturnom baštinom u smislu članka 1. Konvencije o zaštiti svjetske kulturne i prirodne baštine iz 1972. s popisa UNESCO-a. Očuvanje, zaštita, promocija i razvoj kulturne baštine u okviru specifičnog cilja „Povećanje zaposlenosti i turističkih izdataka kroz bolje upravljanje kulturnom baštinom“ mogli bi se provesti kao integrirana intervencija koja obuhvaća nekoliko malih stavki infrastrukture. Ako ukupni zbrojeni trošak svih malih stavki infrastrukture unutar jedne integrirane intervencije premašuje prethodno spomenuti prag, mora se dokazati jasan potencijal aktivnosti za gospodarski razvoj regije i dodatan utjecaj na gospodarski rast i stvaranje radnih mjesta.

Imajući u vidu potencijalni utjecaj ulaganja u kulturnu baštinu na urbani razvoj, predviđeno je da se dio poslova pod određenim ciljem 6c1 može se provesti pod ITI.

Specifični cilj 6c2

Financirat će se samo ulaganja koja su jasno povezana s održivom gospodarskom ili društvenom valorizacijom zaštićenih područja prirode (uključujući podizanje svijesti ili obrazovne aktivnosti). Tijekom procesa odabira prednost će se dati ulaganjima koja imaju potencijal za pozitivan doprinos lokalnom gospodarstvu, zaposlenosti te ekološkoj održivosti. Nacionalni parkovi i parkovi prirode mogu se podržati jer predstavljaju najviši potencijal u smislu jedinstvene globalne vrijednosti. Međutim, sredstvima iz ERFF-a može se dati potpora svim projektima koji su povezani s područjima mreže Natura 2000 te vrstama / staništima zaštićenima u skladu s Direktivom o pticama i Direktivom o staništima.

Uzimajući u obzir ova vodeća načela i dostupne podatke u trenutku usvajanja OP-a pokazatelji će biti usmjereni na nacionalne parkove i parkove prirode. Hrvatska nadležna tijela izvijestit će o projektima na područjima mreže Natura 2000 i projektima povezanim sa staništima/vrstama koje su zaštićene u skladu s Direktivom o pticama i Direktivom o staništima u materijalima za nadzorne odbore.

Ulaganja unutar zaštićenih područja prirode moraju se razvijati u skladu s planovima upravljanja za svako pojedino zaštićeno područje. Time će se osigurati ne samo da ulaganja doprinose ciljevima planova upravljanja, nego i sprečavanju potencijalnog pretjeranog korištenja sredstava.

Za svaki projekt za koji se u skladu sa stručnim mišljenjem Državnog zavoda za zaštitu prirode to procijeni nužnim, praćenje zaštićenih vrsta i staništa u području ulaganja (uključujući područje utjecaja) bit će uključeno u projektne aktivnosti kao dodatna obveza.

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6c – Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine
Nije primjenjivo	

2.A.6. Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6c – Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine
Nije primjenjivo	

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR)

Investicijski prioritet		6c – Očuvanje, zaštita, promicanje i razvoj prirodne i kulturne baštine							
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Fond	Kategorija regije (prema potrebi)	Ciljna vrijednost (2023.)			Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
					muškarci	žene	Ukupno		
CO09	Održivi turizam: Porast očekivanog broja posjeta podržanim mjestima i atrakcijama kulturne i prirodne baštine	Posjeti/godina	EFRR	Manje razvijene			310.000,00	Ministarstvo kulture, Ministarstvo turizma, Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Jednom godišnje
6c22	Broj podržane infrastrukture za posjetitelje u nacionalnim parkovima i parkovima prirode koji doprinose boljem upravljanju baštinom	Broj	EFRR	Manje razvijene			10,00	Ministarstvo okoliša	Jednom godišnje
6c13	Broj podržanih programa razvoja kulturne baštine koji će poboljšati deset regionalnih odredišta	Broj	EFRR	Manje razvijene			10,00	Ministarstvo kulture	Jednom godišnje

2.A.4 Investicijski prioritet

Oznaka investicijskog prioriteta	6e
Naziv investicijskog prioriteta	Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

Oznaka specifičnog cilja	6e1
Naziv specifičnog cilja	Poboljšanje sustava upravljanja i praćenja kvalitete zraka sukladno Uredbi 2008/50/EZ
Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije	Glavni rezultat ovog specifičnog cilja bit će uspostava odgovarajućeg sustava za nadzor i upravljanje onečišćenjem zraka u skladu s Direktivom 2008/50 EZ. Postojeći mjerni program nadogradit će se kako bi uzimao u obzir kvalitetu zraka i relevantne klimatske parametre radi sinergije kvalitete zraka i klimatske politike te kako bi se poboljšao program za nadzor klimatskih zagađivača kratkog vijeka (SLCF) i uvele klimatski osjetljive mjere protiv onečišćenja zraka. Sustav podataka o kvaliteti zraka nadogradit će se kako bi se omogućio prostorni prikaz svih podataka o kvaliteti zraka, emisijama i rezultatima modeliranja. Ciljane mjere za poboljšanje kvalitete zraka u urbanim područjima financirat će se ako postoji neusklađenost s graničnim vrijednostima okolnog zraka, uključujući mjere za eliminiranje nesukladnosti kvalitete zraka.
Oznaka specifičnog cilja	6e2
Naziv specifičnog cilja	Obnova brownfield lokacija (bivših vojnih i/ili industrijskih područja) unutar ITU
Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije	Brownfield područja (u smislu bivših industrijskih i vojnih zemljišta) unutar urbanih područja uglavnom su napuštena, ne koriste se za usluge usmjerene na zajednicu ili za ulaganja u nekadašnje industrijske prostore. U okviru ovog SC-a pokušava se osigurati obnova brownfield područja u urbanim područjima koja spadaju pod ITU; točnije, očekuje se da će se ulaganjima na temelju ovog specifičnog cilja smanjiti postotak neobnovljenih i nekorištenih brownfield zemljišta u urbanim područjima pod ITU-om za 5,5 %, odnosno 50 000 km ² brownfield područja koja su u vlasništvu gradova koji provode ITU obnovit će se i ponovno početi koristiti. Kako je navedeno, provođenje ovog specifičnog cilja planirano je u sklopu ITU-a čime će se osigurati najbolja moguća integracija korištenja brownfield područja (tj. postojeće infrastrukture i dobara) s projektima drugih tematskih ciljeva koji će pružati usluge i sadržaje unutar obnovljenih brownfield područja. Važno je spomenuti da će se u okviru ovog specifičnog cilja financirati samo obnova brownfield područja, dok će se provedba usluga / sadržaja na pojedinim obnovljenim lokacijama osigurati kroz druge aktivnosti u skladu sa strategijama ITU-ja.

Tablica 3: Specifični programi pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

Specifični cilj		6e1 – Poboljšanje sustava upravljanja i praćenja kvalitete zraka sukladno Uredbi 2008/50/EZ						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6e11	Udio stanovništva obuhvaćen podacima o kvaliteti zraka u urbanim područjima	%	Manje razvijene	50,00	2014.	100,00	Ministarstvo za zaštitu okoliša, Državni hidrometeorološki zavod	Jednom godišnje
Specifični cilj		6e2 – Obnova brownfield lokacija (bivših vojnih i/ili industrijskih područja) unutar ITI-a						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja

								a
6e21	Površina neobnovljenih brownfield područja u vlasništvu gradova koji provode ITU-ove.	m ²	Manje razvijene	917.800,00	2014.	867.800,00	Izvešće o stanju u prostoru, Informacijski sustav prostornog uređenja (ISPU), ISU	Dvaput godišnje

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	6e – Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke
<p><i>Glavne ciljne skupine i korisnici:</i> 6e1 Gradovi, tijela lokalne vlasti, javne usluge, udruge gradova/općina, NVO-ovi 6e2 Tijela regionalne i lokalne samouprave (gradovi), javne usluge / institucije / tijela, udruge gradova/općina, NVO-ovi</p> <p><i>Primjeri aktivnosti koje se financiraju kako bi se postigli specifični ciljevi</i> 6e1</p> <ul style="list-style-type: none"> Mjere poboljšanja kvalitete zraka u gradovima s preko 10.000 stanovnika gdje postoji nesukladnost s граниčnim vrijednostima okolnog zraka, uključujući eliminiranje nesukladnosti kvalitete zraka i uspostavljanje odgovarajućeg sustava praćenja i izvješćivanja; Nadogradnja i osuvremenjivanje mreže za praćenje kakvoće zraka s ciljem usklađivanja sa zahtijevanim minimumom lokacija za fiksna mjerenja prema Direktivi o kvaliteti zraka 2008/50 EZ-a te zamjena i nabava instrumenata za praćenje fizikalnih i kemijskih svojstava zraka, lebdećih čestica i padalina, u skladu sa zahtijevanim programom praćenja. Nadogradnja opreme za praćenje u svrhu analize i procjene raspodjele izvora. Program za mjerenje potrebno je nadograditi kako bi uzimao u obzir kvalitetu zraka i relevantne klimatske parametre kako bi omogućio sinergije politike kvalitete zraka i klimatske politike, a potrebno je i poboljšati program za praćenje klimatskih zagađivača kratkog vijeka (SLCF) i uvesti klimatski osjetljive mjere zagađenosti zraka; <p>Nadogradnja i nabava novih kemijsko-laboratorijskih instrumenata za utvrđivanje kemijskog sastava lebdećih čestica i padalina radi ispunjenja svih obveza prema zakonskim odredbama o kvaliteti zraka i studijama zdravstvenih učinaka. To uključuje mjerenje količine aerosola (EC/OC), hlapivih organskih spojeva, poliaromatskihhidrokarbona, elemenata u tragovima, žive u zraku, itd. Nadogradnja mjernog laboratorija za kalibraciju i osiguranje sljedivosti će poboljšati kvalitetu podataka i usklađenost s europskim normama i direktivama;</p> <ul style="list-style-type: none"> Razvoj sustava upravljanja kvalitetom zraka: nadogradnja i razvoj kapaciteta, računalnih sredstava i infrastrukture za modeliranje kvalitete zraka kako bi bilo moguće ocijeniti kvalitetu zraka u zonama i aglomeracijama. Nadogradnja sustava upravljanja informacijama i podacima o kvaliteti zraka koji obuhvaća razvoj i izradu arhitektura, politika, praksa i postupaka potrebnih za upravljanje životnim ciklusom informacija na učinkovit način. Uvođenje geoprostornog informacijskog sustava za prostorno prikazivanje svih podataka o kvaliteti zraka, emisijama i rezultatima modeliranja; Jačanje kapaciteta svih nacionalnih i regionalnih tijela koja su odgovorna za provedbu EU legislative o kvaliteti zraka Aktivnosti pripreme projekta . 6e2	

- Revitalizacija pojedinih dijelova gradova – industrijskih zona, bivših vojnih objekata itd., koja će omogućiti korištenje već postojećih (fizičkih) resursa unutar urbanih područja bez dodatnog opterećivanja prostora i okoliša
- Prostorno uređenje povezano sa zasebnim dijelovima grada za koje je određena revitalizacija (urbana preobrazba), uključujući razvoj prostornih planova gradova i općina te detaljnijih prostornih planova za područja bivših industrijskih zona su preduvjet za izradu odgovarajućih planova prenamijene i dosljedno provođenje komplementarnih mjera u urbanim područjima
- Aktivnosti pripreme i realizacije projekta

2.A.6.2 Vodeća načela za odabir operacija

Investicijski prioritet	6e – Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke
Zajednička načela	
Kriterije odabira i povezanu metodologiju odobrit će nadzorni odbor (Uredba o utvrđivanju zajedničkih odredbi (CPR), članak 110. stavak 2. točka (a)) i bit će primjenjivi na sve aktivnosti OP–a, pri čemu općenito uključuju:	
<ul style="list-style-type: none"> • jasan i mjerljiv doprinos ciljevima relevantnih pokazatelja ostvarenja i pokazatelja rezultata • zrelost nacrt projekta • isplativost • održivost (posebno financijsku) • kapacitet provedbe • usklađenost s načelima transparentnosti i nediskriminacije, jednake mogućnosti, socijalnu uključenost i održivi razvoj • ako je primjenjivo, doprinos rješavanju pitanja specifičnih teritorijalnih prioriteta, komplementarnost/sinergiju s ostalim aktivnostima ESIF–a, doprinos provedbi makro–regionalnih strategija. <p>Što se tiče prihvatljivosti, aktivnosti će biti provjerene usporedbom s kriterijima koji proizlaze iz svih općih zahtjeva prihvatljivosti i zahtjeva prihvatljivosti specifičnih za sredstva, svim primjenjivim aktima EU–a i nacionalnim pravnim aktima, uključujući pravila o državnim potporama.</p> <p>Specifična načela SC–ova</p> <p>Specifični cilj 6e2</p> <p>Specifični cilj 6e2 će se provoditi u okviru integriranog teritorijalnog ulaganja.</p>	

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6e – Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke
Nije primjenjivo	

2.A.6.4 Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6e – Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta
-------------------------	--

	(uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke
Nije primjenjivo	

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR)

Investicijski prioritet		6e – Aktivnosti kojima se poboljšava urbani okoliš, revitalizacija gradova, obnova i dekontaminacija nekadašnjeg industrijskog zemljišta (uključujući prenamijenjena područja), smanjenje zagađenja zraka i promicanje mjera za smanjenje buke							
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Fond	Kategorija regije (prema potrebi)	Ciljna vrijednost (2023.)			Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
					muškarci	žene	Ukupno		
CO38	Urbani razvoj: prostor stvoren ili obnovljen u urbanim područjima	Kvadratni metar	EFRR	Manje razvijene			50.000,00	ISU	Jednom godišnje
6e12	Nove i nadograđene postaje za mjerenje zraka	Broj	EFRR	Manje razvijene			28,00	ISU	Jednom godišnje

2.A.4 Investicijski prioritet

Oznaka investicijskog prioriteta	6i
Naziv investicijskog prioriteta	Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

Oznaka specifičnog cilja	6i1
Naziv specifičnog cilja	Smanjena količina otpada koji se odlaže na odlagališta
Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije	<p>Glavna je svrha ovog specifičnog cilja doprinijeti ispunjenju pravne stečevine na temelju obveza (za Direktivu 1999/31 o odlagalištima otpada) za koje su u Ugovoru o pristupanju utvrđena prijelazna razdoblja za Hrvatsku.</p> <p>Ovaj specifični cilj osigurava rezultate u integriranom sustavu gospodarenja otpadom poticanjem zasebnog prikupljanja korisnih sirovina, obrade i iskorištavanja preostalog miješanog otpada i naposljetku zbrinjavanjem preostalog otpada na odgovarajući način.</p> <p>Očekivani su rezultati u vezi s prethodno navedenim prioritetima sljedeći</p> <ul style="list-style-type: none"> • Smanjenje udjela odlagališta komunalnog otpada (u usporedbi s prikupljenim komunalnim otpadom) na 35 % do 2023. što bi se trebalo postići uspostavom integriranog sustava gospodarenja otpadom (sve druge metode obrade uspostavljenih sustava gospodarenja otpadom) koji se sastoji od deset dodatnih centara za gospodarenje otpadom s pripadajućim metodama obrade koji će obuhvatiti potrebe stanovništva čitave Hrvatske. • Postizanje 75 % cilja za postupno smanjenje biorazgradivog otpada (uključujući karton/papir) koji se odlaže na odlagalištima (smanjenje za 50 % i 65 % u 2016. i 2020. u usporedbi s biorazgradivim komunalnim otpadom koji se odlagao na odlagališta 1997.) • Porast recikliranja, ponovnog korištenja i uporabe otpada: U pogledu ukupnog komunalnog otpada procjenjuje se da će se do 2020. najmanje 50 % (ukupnog prikupljenog komunalnog otpada) slati na uporabu / ponovno korištenje, dok bi se taj udio trebao povećati na 65 % do kraja 2023. Za posebne kategorije otpada procjenjuje se godišnje povećanje reciklažne stope za 3,5 % što će doprinijeti ostvarenju najvećeg dijela općeg cilja od 50 % koji bi se trebao ispuniti do 2020 <p>Sanacija oko 30 postojećih nesukladnih odlagališta otpada i divljih odlagališta (u ovom je trenutku teško precizno odrediti očekivani broj odlagališta/lokacija saniranih na temelju ovog SC–a jer će to ovisiti o dinamici i dodijeljenim sredstvima za uspostavu centara za gospodarenje otpadom što je trenutačno prioritet za financiranje prema ovom specifičnom cilju). Nadalje, u sklopu ovog SC–a financirat će se sanacija mjesta visoko zagađenih otpadom („crne točke“) s ciljem smanjenja štetnih učinaka takvih odlagališta na okoliš.</p> <p>Svi spomenuti prioriteti i ciljevi (u pogledu centara za odlaganje otpada i sanacije odlagališta) u skladu su i proizlaze iz Plana gospodarenja otpadom (PGO) za razdoblje od 2007. do 2015. i bit će zadržani i u ažuriranom nacionalnom PGO–u za razdoblje od 2015. do 2021. te sukladno tome i u PGO–ovima na lokalnoj razini.</p> <p>Razlike u očekivanim rezultatima SC–a (75 % doprinosa postavljenom cilju) i općim ciljevima uglavnom se odnose na aktivnosti koje se već financiraju na nacionalnoj razini (iz Fonda za energetska učinkovitost i zaštitu okoliša).</p> <p>Dodatni rezultati čije se ostvarenje očekuje odnose se na osiguranje odgovarajućeg načina (odnosno u skladu s pravnom stečevinom) gospodarenja posebnim tokovima otpada i opasnim otpadom (npr. medicinski otpad, gume, građevinski otpad itd.), kao i uspostavu središnjeg sustava za praćenje otpada koji će pružiti izravne i pouzdane informacije o svim tokovima otpada.</p>

Tablica 3: Specifični programu pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

Specifični cilj		6i1 – Smanjena količina otpada koji se odlaže na odlagališta						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6ca11	Udio komunalnog otpada deponiran na ili u zemlju	Postotak		83,00	2012.	35,00	EUROSTAT, Agencija za zaštitu okoliša	Jednom godišnje

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	6i – Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
<p><i>Glavne ciljne skupine i korisnici:</i> Državna tijela i organizacije odgovorne za planiranje i praćenje gospodarenja otpadom; tijela lokalne vlasti, komunalne tvrtke, poduzeća, NVO-ovi</p> <p><i>Primjeri aktivnosti koje se financiraju kako bi se postigao specifični cilj</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Aktivnosti za uvođenje i poboljšanje odvojenog skupljanja, oporabe, recikliranja i ponovne upotrebe otpada koje će stoga omogućiti učinkovitije upravljanje resursima i smanjenje štete za okoliš (uključujući emisije). • Ulaganja u postrojenja za reciklažu i oporabu, reciklažne centre i dvorišta s ciljem omogućavanja učinkovitog i povoljnog sustava za ponovno korištenje, reciklažu i oporabu (koji uključuje sve tokove otpada, primjerice medicinski otpad, baterije, građevinski otpad i šuta, itd.) • Opsežne aktivnosti podizanja javne svijesti s ciljem smanjenja stvaranja otpada, povećanja odvojenog skupljanja i ponovnog korištenja • Izgradnja nove infrastrukture za gospodarenje otpadom uključujući centre za gospodarenje otpadom na nacionalnoj/regionalnoj razini (postrojenja za obradu otpada, postrojenja za dobivanje energije iz otpada, pretovarne stanice, itd.) (planira se financiranje deset centara za gospodarenje otpadom u okviru ovog OP-a) • Nabava posebne opreme (valjci, specijalnih vozila za prikupljanje otpada, buldožer, i ostala oprema u funkciji postrojenja za dobivanje energije iz otpada) • Prilagođavanje i sanacija/zatvaranje/rehabilitacija postojećih odlagališta komunalnog otpada, nelegalnih deponija i „crnih točaka” koje će doprinijeti smanjenju štetnih okolišnih utjecaja neadekvatnog gospodarenja otpadom 	

- Aktivnosti pripreme i realizacije projekta
- Poboljšanje sveukupnog sustava gospodarenja otpadom uključujući organizacijsku potporu, povećanje učinkovitosti komunalnih tvrtki itd. mjerama izgradnje kapaciteta čiji je cilj pružanje potpore pri usklađivanju sa zahtjevima Direktiva kako bi se podržalo upravljanje infrastrukturom nakon završetka projekta itd.

Sve aktivnosti koje se provode u okviru specifičnog cilja moraju biti u skladu s i proizlaziti iz odgovarajućih Planova gospodarenja otpadom uključujući posebno procjenu stvarnih potreba i odgovarajuću izradu mjera / objekata uzimajući u obzir hijerarhiju otpada (prvenstveno postupno smanjenje stvaranja otpada).

2.A.6.2 Vodeća načela za odabir operacija

Investicijski prioritet	6i – Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
<p>Sva ulaganja koja se planira financirati moraju se razraditi u skladu s nacionalnim i odgovarajućim lokalnim PGO–ovima te moraju doprinijeti postizanju njihovih ciljeva, posebno u pogledu smanjenja stvaranja otpada u budućnosti. Ulaganjima se mora osigurati integracija postojećih struktura ili infrastrukture uključivanjem projekata koji predstavljaju fazu šire intervencije unutar prethodnog programskog razdoblja (podjela na faze) ili uključivanjem objekata koji su već sagrađeni u integriranom sustavu. Sva ulaganja u gospodarenje otpadom moraju biti podložna primjeni odgovornosti proizvođača, načela „onečišćivač plaća“ i drugih načela/shema financiranja (porezi, plaćanje po količini smeća), odnosno ESI fondovi koristit će se samo kad spomenuti izvori financiranja nisu primjenjivi ili nisu dostatni za pokrivanje ukupnih troškova. Financiranje konkretno reciklažnih postrojenja bilo bi primjenjivo samo ako postoji tržišni neuspjeh ili ako postoji značajan nedostatak reciklažnih kapaciteta na nacionalnoj razini. Nadalje, prioritet će se dati ulaganjima prema hitnosti osiguravanja odgovarajućih postrojenja za gospodarenje otpadom zbog sprečavanja rizika za okoliš te ispunjavanja zakonskih uvjeta i ciljeva sukladnosti.</p>	

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6i – Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
Nije primjenjivo	

2.A.6. Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6i – Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
-------------------------	---

Veliki projekti su predviđeni ovim investicijskim prioritetom koji se odnosi na gradnju centara za gospodarenje otpadom (CGO–ova), sanaciju lokacija izrazito zagađenih otpadom („crne točke”) i sanaciju odlagališta komunalnog otpada. Prema trenutačnom planu provedbe projekta izgledno je da će biti sedam glavnih projekata, pet CGO–ova (Piškornica, Zagreb, Lećevica, Orlovnjak, Biljane Donje) i dvije sanacije (Sovjak, Karepovac).

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR

Investicijski prioritet		6i – Ulaganje u sektor otpada kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve							
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Fond	Kategorija regije (prema potrebi)	Ciljna vrijednost (2023.)			Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
					muškarci	žene	Ukupno		
CO17	Kruti otpad: Dodatni kapacitet za recikliranje otpada	tona/godina	KF				30.000,00	ISU	Jednom godišnje
CO22	Obnova zemlje: Ukupna površina područja sanirane zemlje	Hektari	KF				60,00	ISU	Jednom godišnje

6ca12	Zatvorena i sanirana odlagališta otpada	Broj	KF				30,00	ISU	Jednom godišnje
6ca25	Uspostavljeni i u potpunosti funkcionalni novi centri za gospodarenje otpadom	Broj	KF				10,00	ISU	Jednom godišnje

2.A.4 Investicijski prioritet

Oznaka investicijskog prioriteta	6ii
Naziv investicijskog prioriteta	Ulaganje u sektor upravljanja vodama kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

Oznaka specifičnog cilja	6ii1
Naziv specifičnog cilja	Unaprjeđenje javnog vodoopskrbnog sustava u svrhu osiguranja kvalitete i sigurnosti usluga opskrbe pitkom vodom

<p>Rezultati koje države Č lanice žele postići i uz potporu Unije</p>	<p>Ovaj specifični cilj će podržati postizanje i održavanje održivog sustava upravljanja vodama kroz ulaganja u razvoj sustava za vodoopskrbu uključujući i regionalne sustave, povećanje priključenosti na vodoopskrbnu mrežu, smanjenje gubitaka i povećanje pouzdanosti i učinkovitosti sustava vodoopskrbe. Glavni rezultati u okviru ovog SC–a bit će:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osiguranje dovoljne količine kvalitetne pitke vode i - povećanje stope priključenosti stanovništva na javne sustave vodoopskrbe. <p>Očekuje se da će oko 1 000 000 osoba imati koristi od rezultata mjera koje će se provesti u okviru ovog OP–a. Ta se brojka (kumulativno) odnosi na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stanovnike s osiguranim novim priključcima na javne sustave vodoopskrbe; stanovnike kojima će se omogućiti pristup javnim sustavima vodoopskrbe koji su prethodno bili spojeni na lokalne sustave vodoopskrbe (to su neuređeni sustavi kojima ne upravlja ovlašteni operater i nemaju potrebne dozvole); - stanovnike kojima nije dostupna voda za piće odgovarajuće kvalitete u pogledu mikrobioloških i/ili kemijskih parametara. <p>Aktivnostima u sklopu ovog SC–a također će se, iako u manjoj mjeri, doprinijeti općem povećanju učinkovitosti. Procjenjuje se da će se ukupno gubitci iz javnih sustava vodoopskrbe smanjiti za 20% do 2023. što će doprinijeti povećanju učinkovitosti javne vodoopskrbe. Međutim, ovu podjelu treba promatrati kao doprinos više čimbenika: provedba strukturalnih mjera na nacionalnoj razini, no i ulaganja predviđena u okviru ovog SC–a kao što su mjere gradnje/obnove i predviđene „soft mjere“ (npr. poboljšanje sustava upravljanja, uvođenje telemetrijskog sustava itd.).</p> <p>Kako bi se izbjeglo nepotrebno pročišćavanje vode za piće, Pravilnikom o zonama sanitarne zaštite izvorišta planirano je uvođenje odgovarajućih mjera.</p>
<p>Oznaka specifičnog cilja</p>	<p>6ii2</p>
<p>Naziv specifičnog cilja</p>	<p>Razvoj sustava prikupljanja i obrade otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda</p>
<p>Rezultati koje države Č lanice žele postići i uz potporu Unije</p>	<p>Ovaj specifični cilj podržava očuvanje kakvoće voda i sprečavanje degradacije voda primarno u svrhu očuvanja ljudskog zdravlja i okoliša te postizanja i održavanja dobrog stanja voda, s ciljem da upravljanje vodama bude održivo za plansko korištenje kroz ulaganja u pogone za sakupljanje i obradu otpadnih voda. Glavni rezultati u okviru ovog SC–a bit će:</p> <ul style="list-style-type: none"> • veća stopa priključenosti stanovništva na javne sustave odvodnje i • veća količina otpadne vode koja se pročišćava na odgovarajućoj razini nakon prikupljanja. <p>OP–om se planiraju aktivnosti povezane s izgradnjom i poboljšanjem sustava za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda za 68 aglomeracija (planirani projekti). Ti projekti obuhvaćaju sve aglomeracije čiji je rok dovršetka (prema izvješću dostavljenom EK–u prema DOKOV–u – čl. 15. i 17.) kraj 2018., kao i manji broj aglomeracija s rokom dovršetka do kraja 2020.</p> <p>Pod pretpostavkom da će sustavi za prikupljanje i pročišćavanje otpadnih voda iz tih aglomeracija (planirani projekti) prikupljati oko 80 % planiranog tereta, ukupni teret nepročišćenih komunalnih otpadnih voda smanjit će se za oko 1 955 000 PE (oko 1 600 000 do 2018.). Procjenjuje se da će aktivnosti u okviru ovog SC–a imati izravan pozitivan učinak na oko 1 000 000 stanovnika te da će doprinijeti povećanju količine tereta onečišćenja koji se obrađuje u skladu sa zahtjevima DOKOV–a (kao omjer ukupnog tereta onečišćenja koji se obrađuje na uređajima za pročišćavanje otpadnih voda u skladu sa zahtijevanom razinom pročišćavanja koja je u skladu sa zahtjevima DOKOV–a te ukupan teret onečišćenja svih aglomeracija koje su predmet DOKOV-a) za 35,4 %.</p>

	U skladu sa Zakonom o vodama i Uredbom o standardu kakvoće voda (kako je prenesena i usklađena s ODV–om), jedan je od glavnih ciljeva zaštite vodnog okoliša postizanje ili održavanje barem dobrog stanja svih vodnih tijela (ekološkog i kemijskog stanja površinskih i količinskog i kemijskog stanja podzemnih voda). Planirane aktivnosti imat će izravan utjecaj na 33 vodna tijela u pogledu pokazatelja BPK5. Od navedena 33 vodna tijela (ukupne duljine 634 km) njih 15 postiglo je minimalno dobro stanje, dok preostalih 18 vodnih tijela (ukupne duljine 325 km) ne ispunjava ciljeve (utemeljene na pokazatelju BPK5). Stoga će se pozitivni utjecaj ovih projekata odnositi na 33 vodna tijela (ukupne duljine 959 km) koja će se održati na minimalnom dobrom vodnom stanju (neće doći do pogoršanja stanja) ili će im se vodno stanje poboljšati (ispunjenje ciljeva).
--	---

Tablica 3: Specifični programu pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

Specifični cilj		6ii1 – Unaprjeđ enje javnog vodoopskrbnog sustava u svrhu osiguranja kvalitete i sigurnosti opskrbe pitkom vodom						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6cb11	Smanjenje broja stanovnika bez pristupa javnim vodoopskrbnim sustavima, koja nisu obuhvaćena monitoringom voda ili koji su spojeni na sustave koji ne udovoljavaju mikrobiološkim i/ili kemijskim parametrima	Br		930.000,00	2014.	350.000,00	Hrvatske vode, Ministarstvo poljoprivrede (AIR, izvješća o provedbi projekta)	Jednom godišnje
Specifični cilj		6ii2 – Razvoj sustava prikupljanja i obrade otpadnih voda s ciljem doprinosa poboljšanju stanja voda						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6cb23	Količina tereta onečišćenja koji se pročišćava u skladu sa zahtjevima DOKOV–a	Postotak		4,60	2014.	40,00	Hrvatske vode, Ministarstvo poljoprivrede, godišnje izvješće o praćenju	Jednom godišnje
6cb24	Vodna tijela s dobrim i vrlo dobrim stanjem prema pokazateljima organskog opterećenja (BPK5)	Broj		1.116,00	2014.	1.134,00	Hrvatske vode, Ministarstvo poljoprivrede	Jednom godišnje

							(godišnje izvješće o praćenju)	
--	--	--	--	--	--	--	--------------------------------	--

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	6ii – Ulaganje u sektor upravljanja vodama kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
<i>Glavne ciljne skupine i korisnici 6ii1</i> Državna tijela i organizacije odgovorne za upravljanje vodama, tijela lokalne vlasti, javni isporučitelji vodnih usluga, Hrvatske vode 6ii2 Državna tijela i organizacije odgovorne za upravljanje i nadzor voda, tijela lokalne vlasti, javni isporučitelji vodnih usluga, Hrvatske vode	
<i>Aktivnosti koje se financiraju kako bi se postigao specifični cilj</i> 6ii1	
<ul style="list-style-type: none">• mjere kojima se osigurava opskrba kvalitetnom vodom za piće i povećava povezanost stanovništva s javnom opskrbom vodom za piće, izgradnjom/rekonstrukcijom/nadogradnjom mreža opskrbe vode za piće i uređaja za pročišćavanje (poboljšanje) vode za piće (uključujući i nabavu opreme za mjerenje i laboratorijsku opremu) i uređaja za desalinizaciju kako bi se udaljene otoke i udaljena naselja u unutrašnjosti opskrbilo vodom za piće u slučaju da se druge mjere ne mogu razumno opravdati i primijeniti.• Ulaganja u izgradnju cjevovoda, otkrivanje i saniranje propusnosti kako bi se povećala učinkovitost sustava 6ii2	
<ul style="list-style-type: none">• mjere kojima se povećava priključenost stanovništva na javne sustave odvodnje izgradnjom/obnovom/nadogradnjom javnih sustava odvodnje (uključujući nabavu opreme za čišćenje mreže te otkrivanje i saniranje propusnosti, vozila za čišćenje septičkih jama i druge povezane opreme potrebne za pravilno funkcioniranje sustava odvodnje);• Izgradnja/obnova/nadogradnja uređaja za pročišćavanje otpadnih voda, malih uređaja za pročišćavanje otpadnih voda i septičkih jama (kao malih pojedinačnih uređaja u okviru javnog sustava) i postrojenja za obradu mulja (uključujući nabavu opreme potrebne za pravilno funkcioniranje uređaja);• izgradnja/rekonstrukcija automatskih stanica za praćenje kakvoće voda i hidroloških podataka, razvoj analize podataka i alata za modeliranje, i nabava potrebne opreme i uređaja• provedba odgovarajućih mjera zaštite (primjerice: izgradnja/obnova sustava odvodnje, uređaja za obradu otpadnih voda, malih pojedinačnih sustava, praćenje) u zonama sanitarne zaštite izvorišta	

Identificirano je nekoliko horizontalnih aktivnosti kojima se može pružiti potpora i doprinijeti postizanju SC–ova 6ii1 i 6ii2 i to povećanjem učinkovitosti javnih isporučitelja vodnih usluga kako bi se postigla i održala održivost u financijskom i tehničko–tehnoškom smislu te organizacijskom u smislu ljudskih resursa. Stoga je glavni cilj uspostava jedinstvenog operatera za područje pružanja usluga koji bi pružao usluge vodoopskrbe, odvodnje i prikupljanja te pročišćavanja otpadnih voda. Na taj je način ova mjera horizontalne prirode (integriranje ciljeva SC 6ii2 i SC6ii2). Uspostava integriranog i usklađenog vodnog režima na teritoriju Hrvatske, u skladu sa strateškim ciljevima i međunarodnim obvezama, može dovesti do veće učinkovitosti u vodoopskrbi.

Integrirani sustav upravljanja vodama će poticati pojedinačna ulaganja/operacije integralne prirode, tj. jedan projekt će uključivati sve aktivnosti/mjere neophodne za sukladnost s objema Direktivama (Direktiva o obradi komunalnih otpadnih voda i Direktiva o vodi za piće) unutar pojedinih aglomeracija.

To obuhvaća sljedeće aktivnosti

- poboljšavanje sveukupnog sustava upravljanja vodama uključujući organizacijsku podršku, povećanje učinkovitosti javnih isporučitelja vodnih usluga itd. mjerama izgradnje kapaciteta čiji je cilj podrška reorganizaciji vodnokomunalnog sektora, kako bi se podržala usklađenost sa zahtjevima Direktiva, s ciljem učinkovitijeg upravljanja infrastrukturom nakon dovršetka projekta i ostale povezane aktivnosti.
- aktivnosti pripreme projekta.

Zajednička načela

Kriterije odabira i povezanu metodologiju odobrit će nadzorni odbor (Uredba o utvrđivanju zajedničkih odredbi (CPR), članak 110. stavak 2. točka (a)) i bit će primjenjivi na sve aktivnosti OP–a, pri čemu općenito uključuju:

- jasan i mjerljiv doprinos ciljevima relevantnih pokazatelja ostvarenja i pokazatelja rezultata
- zrelost projekta
- isplativost
- održivost (posebno financijsku)
- kapacitet provedbe
- usklađenost s načelima transparentnosti i nediskriminacije, jednake mogućnosti, socijalnu uključenost i održivi razvoj
- ako je primjenjivo, doprinos rješavanju pitanja specifičnih teritorijalnih prioriteta, komplementarnost/sinergiju s ostalim aktivnostima ESIF–a, doprinos provedbi makro–regionalnih strategija.

Što se tiče prihvatljivosti, aktivnosti će biti provjerene usporedbom s kriterijima koji proizlaze iz svih općih zahtjeva prihvatljivosti i zahtjeva prihvatljivosti specifičnih za sredstva, svim primjenjivim aktima EU–a i nacionalnim pravnim aktima, uključujući pravila o državnim potporama.

Specifična načela SC–ova

SC 6ii1 i 6ii2:

Glavni kriterij pri odabiru projekta odnosit će se na doprinos i usklađenost operacije sa sektorskim strateškim i programskim dokumentima. To znači da će se prioritetni projekti

birati u skladu s prijelaznim razdobljima zadanim u Ugovoru o pristupanju kako bi se postigla usklađenost s DOKOV–om i DVD–om te Okvirnom direktivom o vodama koja uključuje ključni element Planova upravljanja vodnim područjima (PUVP–ove) s ciljem postizanja i/ili održavanja dobrog stanja voda.

Uz to će se projektima određivati prioritet prema razini dovršenosti, integraciji postojećih struktura ili infrastrukture uključivanjem projekata s fazom šire intervencije unutar prethodnog programskog razdoblja (podjela na faze) i kapacitet korisnika da upravlja infrastrukturom nakon dovršetka projekta

Svaki se kriterij boduje i vrednuje tijekom odabira projekata. Kriteriji odabira primjenjuju se na projekte u okviru specifičnih ciljeva SO 6ii1 i SO 6ii2 s obzirom na to da je većina projekata integrirane naravi (obuhvaćaju vodoopskrbu, odvodnju i pročišćavanje otpadnih voda).

Konkretno za SC 6ii1, izgradnja uređaja za pročišćavanje vode za piće financirat će se samo u slučajevima gdje nije izvediva primjena drugih mjera ili gdje je dokazano da je potrebno dodatno pročišćavanje uz mjere koje se provode u skladu s člankom 7.3 ODV–a.

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6ii – Ulaganje u sektor upravljanja vodama kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
Nije primjenjivo	

2.A.6.4 Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6ii – Ulaganje u sektor upravljanja vodama kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve
	Ovim se investicijskim prioritetom planira primjena velikih projekata u razdoblju 2014. – 2020. U skladu s trenutnim stanjem, te se projekte upućuje na razvoj/izgradnju/rekonstrukciju regionalnih sustava vodoopskrbe (istočna Slavonija, istočni Zagreb), isto kao i projekte u velikim aglomeracijama (Velika Gorica, Nin–Privlaka–Vrsi–Vir, Zabok–Zlatar, Rijeka, Split–Solin, Kaštela–Trogir, Zagreb).

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR

Investicijski prioritet		6ii – Ulaganje u sektor upravljanja vodama kako bi se ispunili zahtjevi pravne stečevine Unije u području okoliša i zadovoljile potrebe koje su utvrdile države članice za ulaganjem koje nadilazi te zahtjeve							
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Fond	Kategorija regije (prema potrebi)	Ciljna vrijednost (2023.)			Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
					muškarci	žene	Ukupno		

CO18	Vodoopskrba : Dodatno stanovništvo obuhvaćeno uslugom poboljšane vodoopskrbe	Osobe	KF				1,000.000,00	Hrvatske vode, Ministarstvo poljoprivrede (godišnje izvješće o praćenju)	Jednom godišnje
CO19	Obrada otpadnih voda: Dodatno stanovništvo obuhvaćeno uslugom poboljšane obrade otpadnih voda	Ekvivalent stanovništva	KF				1,000.000,00	Hrvatske vode, Ministarstvo poljoprivrede (godišnje izvješće o praćenju)	Jednom godišnje

2.A.4 Investicijski prioritet

Oznaka investicijskog prioriteta	6iii
Naziv investicijskog prioriteta	Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu

2.A.5 Specifični ciljevi koji odgovaraju investicijskom prioritetu i očekivanim rezultatima

Oznaka specifičnog cilja	6iii1
Naziv specifičnog cilja	Poboljšano znanje o stanju bioraznolikosti kao temelja za učinkovito praćenje i upravljanje bioraznolikošću

<p>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</p>	<p>Mapiranje morskih staništa i vrsta postići će se na temelju ovog specifičnog cilja kako bi se prikupilo više podataka o bioraznolikosti u vezi s rasprostranjenošću vrsta i staništa navedenih u dodacima Direktive o staništima za morske vode pod nacionalnom jurisdikcijom. Detaljna karta morskih staništa izradit će se kao preduvjet za uspostavu i provedbu odgovarajućih mjera praćenja i očuvanja.</p> <p>U okviru ovog specifičnog cilja planira se uspostava sustava praćenja za 400 staništa i vrsta kako bi se osiguralo praćenje i izvještavanje o stanju očuvanosti vrsta i staništa. Hrvatska treba uspostaviti sustav praćenja stanja očuvanosti za 580 vrsta i stanišnih tipova (74 stanišna tipa navedena u Prilogu I. i 238 vrsta navedenih u prilogima II., IV. i V. Direktivi o staništima te 238 vrsta ptica navedenih u prilogima Direktivi o pticama) koji se u skladu s Direktivom o staništima i Direktivom o pticama trebaju pratiti (i o njima izvještavati) na čitavom teritoriju Republike Hrvatske, uz dodatan nadzor na područjima mreže Natura 2000.</p> <p>Invazivne strane vrste i njihovi putovi mapirat će se i identificirati te će se uspostaviti nacionalni sustav praćenja i informiranja za invazivne strane vrste kako bi se smanjio negativan utjecaj na bioraznolikost. Razvit će se i testirati najmanje dva protokola za invazivne strane vrste dok će se praćenje većine invazivnih stranih vrsta integrirati u protokole praćenja u skladu s Direktivom o staništima i Direktivom o pticama. Ulaganjima će se pokušati spriječiti, svesti na najmanju moguću mjeru i ublažiti štetne učinke uključujući njihov gospodarski i društveni utjecaj u skladu s novousvojenom Uredbom (EU) br. 1143/2014).</p> <p>Konačno, kako bi se održalo pravilno funkcioniranje ekosustava te tijekom njegovih usluga, potrebno je stalno promicati i unaprjeđivati razumijevanje ukupne vrijednosti ekosustava i njihovih usluga. Mapiranje i ocjena stanja ekosustava i njihovih usluga u Hrvatskoj obavit će se unutar ovog SC kao nužan preduvjet definiranja prioriteta za obnovu staništa i zelene infrastrukture u narednom razdoblju.</p>
<p>Oznaka specifičnog cilja</p>	<p>6iii2</p>
<p>Naziv specifičnog cilja</p>	<p>Uspostava okvira za održivo upravljanje bioraznolikošću (primarno Natura 2000)</p>
<p>Rezultati koje države članice žele postići uz potporu Unije</p>	<p>Potrebno je razviti i provesti primjenjiv i sveobuhvatni mehanizam upravljanja, prvenstveno u pogledu sektora koji utječu na vrste i staništa, a imaju i bolje kapacitete za primjenu aktivnosti upravljanja i nadzora na terenu. Kao nova država članica Hrvatska još nije ispunila preduvjete u skladu s Direktivom o staništima u vremenskom okviru koji je propisan Direktivom – potrebno je definirati mjere očuvanja i odrediti posebna područja očuvanja (en. special area of conservation, SAC). Hrvatska je odredila Posebna zaštićena područja (en. Special Protected Areas, SPA) i poslala popis predloženih Područja od značaja za Zajednicu (en. proposed Sites of Community Importance pSCI) Europskoj komisiji u rujnu 2013. Nakon završetka biogeografskih seminara i usvajanja Područja od značaja za Zajednicu, Hrvatska će definirati i uspostaviti potrebne mjere očuvanja za SCI–jeve što je prije moguće, a najkasnije u roku od šest godina, kako je definirano člankom 4. stavkom 4. Stoga je u ovoj fazi vrijednost pokazatelja ishoda za pokazatelje specifične za program unutar okvira za upravljanje područjem Natura na snazi koji se uzima kao temelj za aktivnosti očuvanja u skladu s obvezama navedenima u pravnoj stečevini postavljen na „0“ – planira se da će se preko KF–a uspostaviti mehanizam upravljanja za najmanje 40 % površine pod mrežom Natura 2000 koji će na odgovarajući način pristupiti očuvanju vrsta / stanišnih tipova. Očuvanje staništa i vrsta provodit će se kroz integraciju specifičnih mjera očuvanja u planove upravljanja za postojeća zaštićena područja ili kroz prilagodbu sektorskih planova upravljanja ili kroz druga rješenja dogovorena u okviru ovih ulaganja.</p>
	<p>Drugi prioritetni stup u okviru ovog specifičnog cilja povezan je s upravljanjem strogo zaštićenim vrstama koje se treba poboljšati unutar ovog razdoblja kroz nekoliko aktivnosti. Kao prvo, razvit će se sveobuhvatan plan upravljanja koji će obuhvatiti sve relevantne vrste. Relevantne vrste su vrste zaštićene direktivama EU–a u pogledu prirode i vrste strogo zaštićene na nacionalnoj razini koje spadaju u kategorije CR (kritično</p>

	<p>ugrožene), EN (ugrožene) i VU (osjetljive) za koje će nacionalno stručno tijelo za zaštitu prirode utvrditi je li potrebno usvajanje akcijskog plana na temelju antropogenih pritisaka i stanja populacije vrste.</p> <p>Pripremit će se novi planovi za ugrožene vrste te će se primjenjivati kako novi tako i postojeći planovi. Kao drugo, podržavat će se odgovarajući smještaj i briga za strogo zaštićene vrste pronađene u prirodi ili zaplijenjene žive primjerke u slučaju ilegalnog prekograničnog prijevoza ili trgovine.</p> <p>U svrhu nadopune svega prethodno navedenog razvit će se sustavi upravljanja invazivnim stranim vrstama kako bi se negativni učinak invazivnih stranih vrsta na domaće vrste i njihova staništa sveo na najmanju moguću mjeru.</p>
Oznaka specifičnog cilja	6iii3
Naziv specifičnog cilja	Razminiranje, obnova i zaštita šuma i šumskog zemljišta u zaštićenim i Natura 2000 područjima
Rezultati koje države članice žele postići i uz potporu Unije	<p>Državnim šumama u Republici Hrvatskoj upravlja se u skladu sa strogim načelima održivog upravljanja šumama koja se temelje na Planovima za upravljanje šumama (FMP) i u skladu su s FSC certifikatom. U područjima dugotrajne prisutnosti mina nije moguće udovoljiti zahtjevima vodećih načela (održivo upravljanje šumama), nove Strategije za šume EU-a i provoditi FMP. Te šume stoga gube svoju sposobnost pružanja usluga ekosustava i višestruke koristi tih usluga. Glavni rezultati čije se ostvarenje očekuje postići ovim SC-om jesu stvaranje uvjeta koji bi omogućili upravljanje šumama u skladu s FMP-om, uklanjanjem mina i neeksplozivnih uređaja (UXO) te poboljšanje poželjne produktivnosti, stabilnosti, bioraznolikosti šuma njihovom obnovom i zaštitom i promoviranje usluga šumskih ekosustava. Time će se stvoriti uvjeti za strukturalni i gospodarski održivi razvoj šuma.</p> <p>Taj specifični cilj koncentrirat će se na šume i šumska zemljišta unutar zaštićenih područja i područja mreže Natura 2000 u kojima su prisutne ili su donedavno bile prisutne mine ili se sumnja na prisutnost mina. Očekuje se razminiranje oko 7000 ha šuma i šumskih zemljišta unutar zaštićenih područja i područja mreže Natura 2000 te njihovo otvaranje za javno korištenje (smanjenje šuma s minama za oko 25 %). Šume i šumska zemljištima iz kojih su nedavno uklonjene mine ili neeksplozivni uređaji trebaju se obnoviti i zaštititi kako bi se obnovila i poboljšala njihova stabilnost i usluge ekosustava. Planira se pružanje potpore za ukupno 358 ha površina unutar zaštićenih područja i područja mreže Natura 2000 u svrhu boljeg očuvanja i to obnovom tako da se zamijene sastojine stranih vrsta sastojinama autohtonih vrsta stabala te poboljšanjem usluga ekosustava šume i šumskog zemljišta.</p>

Tablica 3: Specifični programi pokazatelji rezultata, po specifičnom cilju (za EFRR i Kohezijski Fond)

Specifični cilj		6iii1 – Poboljšano znanje o stanju bioraznolikosti kao temelja za učinkovito praćenje i upravljanje bioraznolikošću						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6cc11	Vrste i staništa s uspostavljenim programima praćenja	Broj		78,00	2014.	400,00	Godišnja izvješća o radu Državnog zavoda za zaštitu prirode (DZZP)	Jednom godišnje
Specifični cilj		6iii2 – Uspostava okvira za održivo upravljanje bioraznolikošću (primarno Natura 2000)						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
6cc21	Kapacitet oporavilišta za smještaj i brigu o divljim životinjama	Broj		300,00	2014.	450,00	Ministarstvo zaštite okoliša i prirode	Jednom godišnje
6cc22	Okvir za upravljanje područjima mreže Natura 2000 na snazi kao temelj za aktivnosti očuvanja u skladu s obvezama iz pravne stečevine	Postotak		0,00	2014.	40,00	Godišnja izvješća o radu Državnog zavoda za zaštitu prirode	Jednom godišnje
Specifični cilj		6iii3 – Razminiranje, obnova i zaštita šuma i šumskih područja u zaštićenim i Natura 2000 područjima						
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Kategorija regije (prema potrebi)	Polazna vrijednost	Početna godina	Ciljna vrijednost (2023.)	Izvor podatka	Učestalost izvještavanja

6cc31	Površina miniranih šuma i šumskog zemljišta u područjima mreže Natura 2000	Hektari		25.600,00	2014.	18.600,00	Hrvatske šume / HCR	Jednom godišnje
-------	--	---------	--	-----------	-------	-----------	---------------------	-----------------

2.A.6 Aktivnosti koje se podržava unutar prioriteta ulaganja (po prioritetu ulaganja)

2. A. 6.1 Opis vrste i primjera aktivnosti koje će biti podržane i njihov očekivani doprinos specifičnim ciljevima uključujući, prema potrebi, prepoznavanje glavnih ciljnih skupina, određenih ciljnih područja i vrsta korisnika

Investicijski prioritet	6iii – Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu
<p><i>Glavne ciljne skupine i korisnici</i></p> <p>Vladina tijela i institucije (Državni zavod za zaštitu prirode), javne ustanove za upravljanje zaštićenim područjima/ područjima mreže Natura 2000 na nacionalnoj i regionalnoj/lokalnoj razini, lokalne vlasti, privatni sektor, pravne osobe koje upravljaju državnim šumama i šumskim zemljištima (Hrvatske šume), Hrvatske vode, državna tijela i javne ustanove za protuminsko djelovanje, pravne osobe koje skrbe za životinje, OCD (organizacije civilnog društva).</p> <p><i>Primjeri aktivnosti koje će se financirati kako bi se postigli specifični ciljevi</i></p> <p><i>SC 6iii1</i></p> <p>Identifikacija i mapiranje morskih staništa i vrsta u skladu s Direktivom o staništima (HD) i Okvirnom direktivom o morskoj strategiji (MSFD)</p> <p>Razvoj sustava praćenja i izvještavanja za Direktivu o staništima i Direktivu o pticama</p> <p>Razvoj programa praćenja za stanišne tipove i vrste iz Dodatka II, IV i V Direktive o staništima i Dodatka Direktive o pticama i stanišne tipove iz Dodatka I Direktive o staništima, uključujući i definiranje metoda i normi praćenja</p> <p>Izgradnja kapaciteta i resursa za praćenje i izvješćivanje, uključujući i nabavljanje opreme za praćenje</p> <p>Ispitivanje programa za praćenje (terenski rad)</p> <p>Razvoj osnove za očuvanje usluga ekosustava</p> <p>Ocjena dostupnih nacionalnih, EU i globalnih datoteka i informacija relevantnih za osnovno mapiranje i ocjenu statusa i trendova glavnih kategorija ekosustava i utvrđenih</p>	

usluga ekosustava u Hrvatskoj.

Definiranje prioriteta za buduće programe obnove staništa i zelene infrastrukture.

Procjena gospodarske vrijednosti ključnih usluga koje su postavljene kao prioriteta na popisu usluga ekosustava.

Uspostava nacionalnog sustava praćenja i informiranja za invazivne strane vrste

Identifikacija rasprostranjenosti invazivnih stranih vrsta te identifikacija i analiza puteva i određivanje prioriteta.

Investicijski prioritet	6iii – Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu
-------------------------	---

Poboljšanje informacijskog sustava za postojeće i nove podatke o invazivnim stranim vrstama u Hrvatskoj kako bi se omogućio pristup podacima o prisutnosti vrsta, njihovoj raširenosti, ekologiji, povijesti unosa i širenja, rasprostranjenosti, najboljim praksama i drugim informacijama potrebnima kako bi se poduprle politika i odluke o upravljanju, uključujući i procjena rizika te protokoli i alati za izradu procjena.

Izrada nacrti i primjena nacionalnog programa praćenja za invazivne strane vrste. Sustav bi se trebao uspostaviti ili uključiti u postojeći/budući sustav za nadgledanje i praćenje (npr. Direktiva 92/43/EEZ) kad je to god moguće kako bi se odredila prisutnost i proširenost novih i postojećih invazivnih stranih vrsta, i trebao bi pokriti cjelokupan teritorij Hrvatske, uključujući i morske teritorijalne vode.

SC 6iii2

Očuvanje i prikladno upravljanje mrežom Natura 2000

Uspostava okvira za upravljanje područjima Natura 2000, uključujući i razvoj prikladnih upravljačkih modela i primjena (npr. pomoću sektorskih planova ili planova specifičnih za područje)

Provedba aktivnosti izgradnje kapaciteta i nabava potrebne opreme za prikladno upravljanje zaštićenim područjima, uključujući i mrežu Natura 2000

Detaljno prikazati podatke o granicama zaštićenih područja (na katastarskim kartama) razvojem geodetske tehničke dokumentacije spremne za registraciju u službenim registrima (katastarski ured i zemljišno-knjižni ured)

Provedba komunikacije, obrazovanja i aktivnosti podizanja javne svijesti u svrhu promicanja sveukupne bioraznolikosti, posebno mreže Natura 2000

U narednom razdoblju Hrvatska će kroz provedbu projekta tehničke pomoći (koji se financira kroz Operativni program za zaštita okoliša za razdoblje 2007.-2013.) odrediti optimalni model okvira za upravljanje područjima mreže Natura 2000 čime će se ustupiti pozadinske informacije za određivanje odgovarajućeg izlaznog pokazatelja i njegove ciljane vrijednosti koja odražava prethodno spomenute aktivnosti. Finalizacija se očekuje od 2016.

Potporna očuvanju vrsta

Razvoj i početak provedbe akcijskih planova za ugrožene vrste, uključujući provedbu obrazovanja i izobrazbe svih relevantnih dionika i podizanje javne svijesti.

Poboljšati postojeća ili uspostaviti nova oporavilišta uključujući, no ne ograničavajući se na odgovarajuću opremu, smještaj i objekte karantene.

Izraditi i provesti akcijske planove na putovima invazivnih stranih vrsta, planove upravljanja za invazivne strane vrste koje su se uvelike raširile u Hrvatskoj i planove iskorjenjivanja za prioritetne invazivne strane vrste kako bi se kontrolirao i na najmanju moguću mjeru sveo utjecaj na domaće vrste i staništa, kao i izrada smjernica, programa obuke i promotivnih aktivnosti namijenjenih raznim dionicima.

SC 6iii3

- Uklanjanje mina i neeksplozivnih uređaja, uključujući aktivnosti za podizanje svijesti o minama, osiguravanje sigurnog javnog pristupa područjima u kojima su prisutne mine ili se sumnja na prisutnost mina te time stvaranje uvjeta za održivo upravljanje tim područjima; aktivnosti podizanja svijesti o bioraznolikosti i važnosti održivog upravljanja šumama i šumskim zemljištem unutar mreže Natura 2000 u kojima su prisutne ili su do nedavno bile prisutne mine ili se sumnja na prisutnost mina i stoga se njima nije moglo upravljati.
- Regeneracijom šuma i šumskog zemljišta primarno u zaštićenim područjima i područjima mreže Natura 2000: zamjenom uvedenih stranih vrsta autohtonim vrstama stabala; uklanjanjem invazivnih stranih vrsta i potencijalnih invazivnih stranih vrsta; pošumljavanjem zanemarenih i uništenih šumskih čistina i raslinja; obnovom uništenih i oštećenih šumskih sastojina autohtonih vrsta u skladu sa stanišnim tipovima i njihovom prirodnom dinamikom; obnovom i očuvanjem ugroženih i zaštićenih rijetkih livadnih vrsta kako

Investicijski prioritet

6iii – Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu

- bi se održale i poboljšale njihove usluge ekosustava.
- Uspostava i poboljšanje protupožarne infrastrukture malih razmjera (vatrogasni putovi, prosjeke, osmatračnice itd.) koja je zapuštena više od 20 godina zbog rata i miniranja kako bi se zaštitile šume i šumska zemljišta te njihova bioraznolikost i usluge ekosustava od šumskih požara.
- Uspostava osnovnih uvjeta, ciljeva upravljanja, sustava nadzora i pilot-aktivnosti malog razmjera za očuvanje vodnih dobara, posebno vlažnih staništa i poplavnih šumskih područja;

2.A.6.2 Vodeća načela za odabir operacija

Investicijski prioritet

6iii – Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu

Zajednička načela

Kriterije odabira i povezanu metodologiju odobrit će nadzorni odbor (Uredba o utvrđivanju zajedničkih odredbi (CPR), članak 110. stavak 2. točka (a)) i bit će primjenjivi na sve aktivnosti OP–a, pri čemu općenito uključuju:

- jasan i mjerljiv doprinos ciljevima relevantnih pokazatelja ostvarenja i pokazatelja rezultata
- zrelost nacrt projekta
- isplativost
- održivost (posebno financijsku)
- kapacitet provedbe
- usklađenost s načelima transparentnosti i nediskriminacije, jednake mogućnosti, socijalnu uključenost i održivi razvoj
- ako je primjenjivo, doprinos rješavanju pitanja specifičnih teritorijalnih prioriteta, komplementarnost/sinergiju s ostalim aktivnostima ESIF–a, doprinos provedbi makro–regionalnih strategija.

Što se tiče prihvatljivosti, aktivnosti će biti provjerene usporedbom s kriterijima koji proizlaze iz svih općih zahtjeva prihvatljivosti i zahtjeva prihvatljivosti specifičnih za sredstva, svim primjenjivim aktima EU–a i nacionalnim pravnim aktima, uključujući pravila o državnim potporama.

Specifična načela SC–ova

Specifični cilj 6iii3

Aktivnosti koje će se podržavati u sklopu ovog specifičnog cilja provodit će se za šume i šumska zemljišta unutar zaštićenih područja i područja mreže Natura 2000 u kojima su ili su do nedavno bile prisutne mine ili se sumnja na prisutnost mina.

2.A.6.3 Planirano korištenje financijskih instrumenata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6iii – Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga , uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu
Nije primjenjivo	

2.A.6. Planirano korištenje velikih projekata (prema potrebi)

Investicijski prioritet	6iii – Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu
Nije primjenjivo	

2.A.6.5 Pokazatelji neposrednih rezultata po prioritetu ulaganja i prema potrebi, kategoriji regije

Tablica 5: Zajednički pokazatelji neposrednih rezultata i pokazatelji neposrednih rezultata specifični za program (po investicijskom prioritetu, podijeljeni na kategorije regije za ESF i, prema potrebi, za EFRR

Investicijski prioritet		6iii – Zaštita i obnova bioraznolikosti i tla te promicanje eko usluga, uključujući Natura 2000 i „zelenu“ infrastrukturu							
Oznaka	Pokazatelj	Mjerna jedinica	Fond	Kategorija regije (prema potrebi)	Ciljna vrijednost (2023.)			Izvor podatka	Učestalost izvještavanja
					muškarci	žene	Ukupno		
CO23	Priroda i bioraznolikost: Površina staništa koje se podržava u svrhu boljeg očuvanja	Hektari	KF				358,00	Hrvatske šume/HCR	Jednom godišnje
6cc22	Postotak površine mapiranih morskih staništa	%	KF				50,00	Godišnja izvješća o radu Državnog zavoda za zaštitu prirode	Jednom godišnje
6cc12	Planovi za sustave upravljanja invazivnim stranim vrstama	Broj	KF				5,00	Godišnja izvješća o radu Državnog zavoda za zaštitu	Jednom godišnje

								priode		
6cc11	Broj uspostavljenih sustava praćenja	Broj	KF					2,00	DZZP, Godišnja izvješća o radu	Jednom godišnje

2.A.7 Socijalne inovacije, transnacionalna suradnja i doprinos tematskim ciljevima 1. – 7.

Prioritetna os	6 - Zaštita okoliša i održivost resursa
----------------	---

2.A.8 Okvir uspješnosti

Tablica 6: Okvir uspješnosti prioritetnih osi (po fondu te, za EFRR i ESF, po kategoriji regije)

Prioritetna os		6 – Zaštita okoliša i održivost resursa											
Oznaka	Vrsta pokazatelja	Pokazatelj ili ključni provedbeni korak	Mjerna jedinica, tamo gdje je prikladno	Fond	Kategorija regije	Kontrolna točna za 2018.			Konačni cilj (2023.)			Izvor podataka	Objašnjenje značaja pokazatelja, prema potrebi
						muškarci	žene	Ukupno	muškarci	žene	Ukupno		
CO09	O	Održivi turizam: Porast očekivanog broja posjeta podržanim mjestima i atrakcijama kulturne i prirodne baštine	Posjeti /godina	EFRR	Manje razvijene			31.000			310.000,00	ISU	Pokazatelji kulturne/prirodne baštine (PU 6.3) pokrivaju 75 % sredstava EFRR-a u sklopu PO6. Budući da se očekuje skroman napredak u pogledu pokazatelja neposrednih rezultata do 2018. godine zbog vremena potrebnog za provedbu projekata i privlačenje posjetitelja, dodan je ključni

													provedbeni korak vezan za odobreni projekt
PF2	F	Ukupan iznos potvrđenih prihvatljivih izdataka	Euro	EF RR	Manje razvijene			77.744.690			338.020.392,00	Ministarstvo financija	
CO19	O	Obrada otpadnih voda: Dodatno stanovništvo obuhvaćeno uslugom poboljšane obrade otpadnih voda	Ekvivalent stanovništva	KF				0			1,000.000,00	Hrvatske vode, Ministarstvo poljoprivrede	Izlazni pokazatelj povezan s intervencijama koje predstavljaju 58 % dodijeljenih financijskih sredstava Prioritetne osi 6 (Kohezijski fond).
6.1	I	Broj zaključenih ugovora o radovima za projekte sektora vodoopskrbe	Broj	KF				30.			100,00	ISU	Ključni korak provedbe povezan s intervencijama koje predstavljaju 52 % dodijeljenih financijskih sredstava Prioritetne osi 6 (Kohezijski fond) Budući da je vrijednost većine projekata pročišćavanja otpadnih voda u Hrvatskoj manja od 50 milijuna EUR te kako bi se pokrila većina sredstava u sklopu PO-a, ključni provedbeni korak za pročišćavanje otpadnih voda odnosi se na sve projekte, a ne samo na velike.
6ca25	O	Uspostavljeni i u potpunosti funkcionalni novi centri za gospodarenje otpadom	Broj	KF				0			10,00	ISU	Izlazni pokazatelj povezan s intervencijama koje predstavljaju 21% Prioritetne osi (Kohezijski fond).
6.2	I	Ugovori o radovima potpisani s izvođačima za	Broj	KF				6			10,00	FZOE U	Ključni korak provedbe povezan s intervencijama koje predstavljaju 21% Prioritetne osi (Kohezijski

		odabrane projekte centara za upravljanje otpadom											fond.
PF61	F	Ukupan iznos potvrđenih prihvatljivih izdataka	Euro	KF				382.943.811			1.649.340.216,00	Ministarstvo financija	

Dodatne kvalitativne informacije o okviru uspješnosti 2.A.9 Kategorije intervencije

Kategorije intervencije koje odgovaraju sadržaju prioritetne osi na temelju nomenklature koju je usvojilo Vijeće te indikativna analiza potpore Unije.

Tablice 7–11: Kategorije intervencije

Tablica 7: Dimenzija 1 – Područje intervencije

Prioritetna os 6 – Zaštita okoliša i održivost resursa			
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR	Manje razvijene	083. Mjere kakvoće zraka	20.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	089. Obnova industrijskih lokacija i zagađenih terena	80.000.000,00
EFRR	Manje razvijene	091. Razvoj i promicanje turističkog potencijala prirodnih prostora	109.669.123,00
EFRR	Manje razvijene	094. Zaštita, razvoj i promicanje javnih kulturnih i baštinskih dobara	88.351.269,00
EFRR	Manje razvijene	095. Razvoj i promicanje javnih kulturnih i baštinskih usluga	40.000.000,00
KF		017. Gospodarenje otpadom u domaćinstvu (uključujući mjere smanjivanja, razvrstavanja, recikliranja)	50.000.000,00
KF		018. Gospodarenje otpadom u domaćinstvu (uključujući mjere mehaničke biološke obrade, termičke obrade, spaljivanja i deponija)	425.000.000,00

KF		020. Opskrba vodom za ljudsku potrošnju (infrastruktura za izvlačenje, obradu, skladištenje i distribuciju)	169.340.216,00
KF		021. Gospodarenje vodama i očuvanje pitke vode (uključujući upravljanje riječnim bazenima, vodoopskrbu, određene mjere prilagodbe klimatskim promjenama, mjerenje jedinica i potrošača, sustave naplate i smanjenje isticanja)	40.000.000,00
KF		022. Obrada otpadnih voda	840.000.000,00
KF		085. Zaštita i unapređenje bioraznolikosti, zaštite prirode i „zelene“ infrastrukture	54.000.000,00
KF		086. Zaštita, obnova i održivo korištenje Natura 2000 područja	71.000.000,00

Tablica 8: Dimenzija 2 – Oblik financiranja

Prioritetna os		6 – Zaštita okoliša i održivost resursa	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR		01. Bespovratna sredstva	338.020.392,00
KF		01. Bespovratna sredstva	1.649.340.216,00

Tablica 9: Dimenzija 3 – Vrsta teritorija

Prioritetna os		6 – Zaštita okoliša i održivost resursa	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR	Manje razvijene	01. Velika urbana područja (gusto naseljena > 50 000 stanovnika)	80.000.000,00

EFRR	Manje razvijene	07. Nije primjenjivo	258.020.392,00
KF		01. Velika urbana područja (gusto naseljena > 50 000 stanovnika)	400.000.000,00
KF		02. Velika urbana područja (gusto naseljena > 50 000 stanovnika)	400.000.000,00
KF		07. Nije primjenjivo	849.340.216,00

Tablica 10: Dimenzija 4 – Mehanizmi teritorijalne provedbe

Prioritetna os		6 – Zaštita okoliša i održivost resursa	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima
EFRR	Manje razvijene	01. Integrirano teritorijalno ulaganje – Urbano	113.351.269,00
EFRR	Manje razvijene	07. Nije primjenjivo	224.669.123,00
KF		07. Nije primjenjivo	1.649.340.216,00

Tablica 11: Dimenzija 6 – Sporedni predmet Europskog socijalnog fonda (samo Europski socijalni fond i Inicijativa za zapošljavanje mladih)

Prioritetna os		6 – Zaštita okoliša i održivost resursa	
Fond	Kategorija regije	Šifra	Iznos u eurima

2.A.10 Sažetak planiranog korištenja tehničke pomoći, uključujući, gdje je potrebno, aktivnosti kojima se jača administrativni kapacitet nadležnih tijela uključenih u kontrolu i upravljanje programima i korisnicima (prema potrebi) (po prioritetnoj osi)

Prioritetna os:	6 – Zaštita okoliša i održivost resursa
Glavne vrste mjera tehničke pomoći predviđene u sklopu PO 6 su sljedeće:	
<ul style="list-style-type: none">• Jačanje administrativnih i tehničkih kapaciteta institucija odgovornih za primjenu i provedbu strategija vezanih za okoliš (od državne razine do lokalnih vlasti i služba za koje su odgovorni). Ovo također uključuje mjere za pomoć pri organizacijskom poboljšanju i učinkovitijem pružanju usluga zaštita okoliša, ponajviše komunalnih• Podizanje javne svijesti i obrazovanje o važnosti sektora okoliša (npr. promicanje odvojenog prikupljanja otpada) Aktivnost pripreme projekta je horizontalna aktivnost unutar prioritetne osi (primjenjiva na sve specifične ciljeve).	

10. SMANJENJE ADMINISTRATIVNOG OPTEREĆENJA ZA KORISNIKE

Sažetak procjene administrativnog opterećenja za korisnike i, prema potrebi, aktivnosti koje se planiraju poduzeti kako bi se smanjilo administrativno opterećenje, s indikativnim vremenskim okvirom.

Kao jedna od stalnih ključnih mjera koja pridonosi sveukupnoj učinkovitosti SUK–a, i rezultira smanjenjem administrativnog opterećenja za korisnike, odnosi se na kontinuirano korištenje standardiziranih procedura (poslovnih procesa), alata i metoda, koji su, prema potrebi, podržani zajedničkim MIS-om.

Korpus standardiziranih poslovnih procesa za programe EFRR–a i KF–a (kao i za programe ESF–a) utvrđen je u Zajedničkim nacionalnim pravilima (ZNP) za razdoblje 2007. – 2013. ,koja se ažuriraju, unaprjeđuju i prilagođavaju za potrebe SUK–a, u razdoblju 2014. – 2020. (vremenski okvir unutar kojeg se provode navedene aktivnosti obuhvaća razdoblje do kraja 2014. godine). ZNP–ovi obuhvaćaju poslovne procese s popratnim propisanim oblicima povezanim s prihvatljivošću izdataka, upravljanjem rizicima i unaprjeđenjem sustava, uvjetima za pripremu i provedbu projekata, prognoziranjem i praćenjem, revizijskim tragom, odabirom i ugovaranjem, provjerama, plaćanjima, ovjeravanjem, povratima, revizijama, nepravilnostima, informiranjem i vidljivošću, strateškim planiranjem, programiranjem, vrednovanjem i zatvaranjem. Kontinuirano se radi na standardizaciji poslovnih procesa povezanih s uvjetima za pripremu i provedbu projekata, koji doprinose jačanju sposobnosti korisnika te smanjenju količine posla koji se mora obaviti, u svrhu rješavanja problema povezanih s ključnim aspektima administrativnog opterećenja utvrđenih kod korisnika ,a koji se odnose na proceduralnu složenost, neusklađenosti i različitosti u procedurama, kao posljedica različitih administrativnih zahtjeva tijela SUK–a. Stoga, dodatno pojednostavljenje zajedničkih procedura (osobito uvjeta za pripremu i provedbu projekata), standardiziranih na razini ZNP–a treba omogućiti korisnicima: (a) pripremanje značajnog dijela projektne prijave unaprijed, čak i prije objave poziva, (b) izgradnju kapaciteta za provedbu projekta unaprijed i (c) smanjenje resursa potrebnih za administrativnu provedbu projekta, što će im omogućiti da se više usredotoče na sadržaj samog projekta.

U sklopu daljnjeg pojednostavljenja zajedničkih procedura, planiraju se nove diversificirane i pojednostavljene procedure za prijavu i odabir projekata, koje omogućavaju odabir projekata u kraćem vremenskom razdoblju, s optimalnim korištenjem resursa i SUK–a i korisnika.

Također, kroz razvijanje odgovarajuće metodologije moguće je uvesti i pojednostavljene mogućnosti financiranja, omogućavajući da se procesi provjere i nadoknade sredstava dovrše u kraćem vremenskom razdoblju i s optimalnim korištenjem resursa i SUK–a i korisnika.

Postizanju ovog cilja pridonijet će i daljnji razvoj i međupovezivanje računalnih sustava za upravljanje, praćenje, reviziju, kontrolu i vrednovanje čiji rezultat su jednostavnije administrativne procedure (podržano kroz intervencije TP–a).

Širenje opsega primjene elektroničkih sustava u kontekstu upravljanja OP–ovima, točnije kroz:

- **korisnički portal – interaktivnu platformu koja će se uspostaviti do kraja 2015. nadogradnjom postojeće središnje internetske stranice, radi daljnjeg poboljšanja elektroničke komunikacije između prijavitelja/korisnika i tijela SUK–a, u skladu sa zahtjevima e–kohezije,**

olakšavajući razmjenu informacija i smanjujući resurse potrebne za tu svrhu. Korisnički portal trebao bi omogućiti potencijalnim prijaviteljima/korisnicima prikupljanje svih relevantnih podataka iz jednog izvora, posebno u smislu dobivanja pomoći pri pripremi projekata, putem centralno koordiniranih mehanizama pružanja informacija korisnicima. Planira se i nadogradnja središnje internetske stranice kojom upravlja KT, na kojoj bi korisnici imali „sve na jednom mjestu“ i mogli prikupiti: (a) informacije o mogućnostima financiranja, (b) informacije o primjenjivim pravilima i postupcima, (c) sadržaje za e-učenje dostupne putem Interneta kao i informacije o ostalim mogućnostima obrazovanja povezanih s upravljanjem projektima i (d) kontakte tijela nadležnih za daljnju korisničku podršku unutar određenog područja politike;

- nove značajke MIS-a, kao i
- međupovezivanje s drugim elektroničkim sustavima

trebalo bi: (a) omogućiti da korisnici podnose informacije u elektroničkom obliku i to samo jedanput (princip jednokratnog kodiranja), (b) smanjiti količinu informacija i popratne dokumentacije koja se zahtjeva od korisnika i koju SUK može samostalno pribaviti i provjeriti i (c) smanjiti potrebu da korisnik ponovo podnosi informacije i popratnu dokumentaciju (u slučaju kada isti korisnik podnosi više prijava za različite projekte (i unutar različitih programa). Ove aktivnosti obavljat će se neprekidno.

Također, smanjenju administrativnog opterećenja korisnika pridonosi i daljnje unaprjeđenje rada postojeće mreže osoba za informiranje i vidljivost (MOIV), u svrhu osiguravanja usklađenog i istovremenog širenja informacija povezanih s upravljanjem OP-om te pružanja potencijalnim korisnicima osnovne tehničke podrške na svim razinama. Članove MOIV-a će obučavati i licencirati KT. Navedene aktivnosti provodit će se kontinuirano, a prvi ciklus licenciranja trebao bi biti završen do sredine 2015. godine.

Uvažavajući potrebu za unaprjeđivanjem sposobnosti korisnika za pravilnu i uspješnu provedbu projekata, u svrhu pružanja dodatnog i stručnog znanja, planiraju se edukacije za korisnike, koje će biti uvijek dostupne i redovite (u pogledu određenih pitanja, prvenstveno u područjima gdje je visok rizik nastajanja potencijalnih nepravilnosti, kao što su javna nabava i državne potpore, ili u odnosu na pojedinačne pozive na dostavu prijedloga).

Osim gore navedenih mjera, a na temelju stalnog upravljanja rizicima u sustavu upravljanja i kontrole i u skladu s lekcijama naučenima kroz vrijeme, posebna obilježja procedura i zahtjeva konstantno će se unaprjeđivati.

11. HORIZONTALNA NAČELA

11.1 Održivi razvoj

Opis pojedinih aktivnosti koje valja uzeti u obzir prilikom odabira operacija: zahtjevi zaštite okoliša, učinkovitost korištenja resursa, ublažavanje učinaka klimatskih promjena i prilagodba na klimatske promjene, otpornost na katastrofe te prevencija rizika i upravljanje rizicima.

Za OPKK je provedena sveobuhvatna **strateška procjena utjecaja na okoliš**, s općim zaključkom da provođenje OP-a može imati pozitivni utjecaj na okoliš. U okviru SPUO-a, glavna ocjena o prihvatljivosti OP za ekološku mrežu pokazala je da provedba OP-a vjerojatno neće imati negativan utjecaj na ekološku mrežu uz primjenu mjera ublažavanja propisanih u procjeni. Detaljnije informacije o postupku SPUO su u dodacima: ne-tehnički sažetak strateške studije i izvješće o provedenom postupku SPUO. Detaljna analiza u obliku **procjene utjecaja na okoliš na razini projekta** bit će potrebna kako bi se odredile sve vrste mogućih utjecaja i popisale mjere za njihovo izbjegavanje.

Svi projekti provodit će se u skladu sa zahtjevima navedenim u zakonodavstvu EU-a o zaštiti okoliša vezano uz PUO i SPUO. Nedavno su identificirani određeni nedostaci u nacionalnom zakonodavstvu koje preuzima zahtjeve PUO/SPUO EU-a. Potpuna usklađenost sa zahtjevima direktiva bit će postignuta do kraja rujna 2015., u skladu s Akcijskim planom koji je izradila Hrvatska (odnosi se na EAC G6). U međuvremenu, Hrvatska će osigurati da se odredbe direktiva pravilno primjenjuju, za projekte koji se financiraju u okviru OP-a, obavljanjem kontrola od strane nadležnog tijela. PUO/SPUO pitanja (procedura detaljno pojašnjena u EAC samo-procjeni).

Provedba na razini projekta izvršavat će se uz poštivanje načela „**onečišćivač plaća**“, koje je već ugrađeno u Zakon o zaštiti okoliša (NN 80/13), u skladu s kojim je onečišćivač dužan pokriti troškove proizašle iz onečišćivanja okoliša i uklanjanja štete iz okoliša, kao i troškove mjera za sprječavanje onečišćenja okoliša. Dodatni regulatorni mehanizmi uvođit će se prema potrebi kako bi pridonijeli poštivanju načela „onečišćivač plaća“. Što se tiče sektora za zbrinjavanje otpada, sve potrebne mjere obuhvaćene su Zakonom o održivom gospodarenju otpadom: porez na odlaganje otpada, sustav odlaganja, iznos komunalne pristojbe proporcionalan iznosu proizvedenog otpada, a u izradi je i dodatni set pravila koji će doprinijeti provedbi zakona. Zakonodavni okvir za gospodarenje vodama uključuje načela nadoknade troškova za usluge distribucije vode i načela „onečišćivač plaća“/„**korisnik plaća**“.

U skladu s **načelom partnerstva**, relevantne organizacije civilnog društva i NVO-i, koje rade u području održivog razvoja su uključeni u izradu programa, te će biti uključeni u OPCC OzP, savjetovanje o strateškim izvješća o napretku i sudjelovanje na tematskim pododborima Na taj će se način osigurati nastavak njihove uključenosti i rada, kako je propisano u delegiranom aktu o Europskom kodeksu ponašanja u partnerstvu.

Načela zelene javne nabave, klimatski izazovi, učinkovitosti resursa i zelenog rasta bit će u potpunosti poštovana i provedena kao što je objašnjeno u Sporazumu o partnerstvu.

Načelo održivog razvoja bit će horizontalno integrirano u upravljačku dokumentaciju za OPKK. Kako bi se osigurala načela održivog razvoja na svim razinama provedbe, usvojit će se sljedeći postupci:

- **Odabir:** Načelo održivog razvoja odražavat će se u postupcima odabira projekata. Prijavitelji će morati dokazati da njihov projekt neće imati štetan utjecaj na okoliš, potvrditi da je ekološki neutralan i/ili predstaviti kako će projekt pozitivno doprinisiti održivom razvoju.
- Ugovaranje: Moguće posljedice procjene utjecaja na okoliš tijekom faze odabira odražavat će se u ugovorima s korisnicima, te će se provjeravati u okviru internih procedura kontrola i revizije.
- Praćenje: Pridržavanje načela održivog razvoja pratit će se na razini projekata kroz izvješća o praćenju, kao i kroz kontrolu provedbe projekta na licu mjesta te kasnije kroz evaluaciju doprinosa ciljevima horizontalnih načela. To je osigurano tijekom cijelog programskog razdoblja te se relevantni podaci šalju u MIS te je stoga redovito izvještavanje točno i utemeljeno na dokazima.

- Evaluacija – Kao što je gore objašnjeno, strateška procjena utjecaja na okoliš provodi se za relevantne operativne programe.

Unutar Prioritetne osi 6 treba obratiti pozornost na upravljanje područjima Natura 2000. Budući da Natura 2000 područja pružaju osnovni potencijal za regionalni razvoj, planirana ulaganja pridonijet će postizanju ciljeva održivog upravljanja i pozitivno utjecati na lokalno gospodarstvo.

Posebni problem hrvatskog područja je prisutnost mina, što predstavlja naslijeđe agresije na Hrvatsku i Domovinskog rata od 1991. do 1995. Onečišćenje minama predstavlja problem za stabilnost i socijalno uključivanje, kao i za gospodarski razvoj. Ukupna površina minski sumnjivih područja iznosi 613,6 km². Više od polovice minski sumnjivih područja pripada područjima obuhvaćenim mrežom Natura 2000 i zaštićenim područjima prirode, što predstavlja prepreku za učinkovito upravljanje spomenutim područjima. Stoga su troškovi razminiranja i provjeravanja minskih područja u odabranim lokacijama projekata prihvatljivi za financiranje iz KF-a i EFRR-a.

11.2 Jednake mogućnosti i nediskriminacija

Opis posebnih aktivnosti za promicanje jednakih mogućnosti i sprječavanje diskriminacije na temelju spolne, rasne ili etničke pripadnosti, religije ili vjerovanja, invaliditeta, dobi ili spolne orijentacije tijekom pripreme, izrade i provedbe operativnog programa, posebno kod pristupa sredstvima, uzimajući u obzir potrebe raznih ciljnih skupina s visokim rizikom od takve diskriminacije, a posebno zahtjeve za osiguravanje dostupnosti osobama s invaliditetom.

Politike zaštite ljudskih prava, borbe protiv diskriminacije te politike ravnopravnosti spolova kao i ravnopravnosti nacionalnih manjina ugrađene su na najvišoj nacionalnoj razini kroz Ustav, odluke Vlade RH i Hrvatskog sabora. Sastavni dijelovi strateškog okvira za promicanje jednakosti su nacionalni planovi, programi i strategije, koji utvrđuju ciljeve i propisuju mjere koje će se poduzeti s ciljem poboljšanja općeg življenja i društvenih i gospodarskih uvjeta utvrđenih grupa. Povezani pravni akti te strategije i programi preneseni su kao dio pravne stečevine.

U skladu s načelom partnerstva, predstavnici tijela za ravnopravnost spolova, relevantne organizacije civilnog društva i nevladinih organizacija koje predstavljaju ravnopravnost spolova, nediskriminaciju i interes ugroženih skupina bili su uključeni u izradu programa, te u javne rasprave, a bit će uključeni i u monitoring i evaluaciju OPKK, uglavnom kroz njihovu zastupljenost u odboru za praćenje OPKK. Intervencije koje će se financirati iz OPKK ne moraju samo biti u skladu s načelima jednakosti, već trebaju promicati praktičnu primjenu politike jednakih mogućnosti, nediskriminacije i pristupačnosti gdje god je to moguće.

Kako bi se smanjio rizik od diskriminacije tijekom planiranja i faza provedbe infrastrukturnih projekata, osigurat će se njihova dostupnost za osobe s invaliditetom, kao i pristup proizvodima i uslugama. S obzirom na Prioritetnu os Povezanost i mobilnost, jednaka mogućnosti pristupa prometnoj infrastrukturi jedan je od najvažnijih čimbenika koji utječu na životne uvjete i životni standard svih skupina građana, a posebno uskraćenim skupinama i osobama s posebnim potrebama. Odredbe koje će uključivati jednakost spolova bit će uključene u programiranje i provedbu projekata.

Bliska suradnja bit će osigurana s relevantnim organizacijama civilnog društva i NVO-ima koji zastupaju ravnopravnost spolova, nediskriminacije i interes ugroženih skupina, kako bi se osigurala razmjena informacija i sudjelovanje osoba s invaliditetom u OPKK. Ključne aktivnosti za promicanje načela jednakosti uključuju promidžbene aktivnosti i diseminaciju informacija što obuhvaća mjere za potporu pristupačnosti poput obuke i sastanaka na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini, internetskih stranica, tiskanih materijala itd.

Važan preduvjet je razvoj zajedničkog razumijevanja i prepoznavanja u pogledu promocije ravnopravnosti muškaraca i žena, nediskriminacije i pristupačnosti. U tom pogledu, mjere za obuku osoblja tijela uključenih u upravljanje i kontrolu ESI fondova, uključujući OPKK na području antidiskriminacijske politike i prava Unije, politike i zakona o ravnopravnosti spolova te ne području spolne ravnopravnosti, nacionalne politike i zakona o invalidnosti uključujući pristupačnost i praktičnu primjenu Konvencije Ujedinjenih naroda o pravima osoba s invaliditetom (UNCRPD) u području ESI fondova u skladu s Odlukom Vijeća 2010/48 / EC provodit će se u okviru procesa za ispunjenje općih ex-ante uvjeta.

Dio ulaganja u infrastrukturu provodit će se unutar Prioritetne osi Socijalno uključivanje i zdravlje, s ciljem poboljšanja životnih uvjeta skupina s rizikom od socijalne isključenosti i ranjivih skupina. Ove intervencije uključuju obnovu i izgradnju društvene/javne infrastrukture s ciljem smanjenja siromaštva i stvaranja ravnoteže između lokalnog i regionalnog pristupa javnim uslugama, infrastrukturu koja potiče prijelaz na pružanje usluga u zajednici te poboljšanje učinkovitosti pružanja zdravstvene skrbi. Načela jednakih mogućnosti i nediskriminacije primjenjivat će se kroz sve prioritetne osi, pomoću pozitivnih akcijskih mjera i aktivnosti s ciljem podržavanja pojedinih skupina. Budući da različite prioritetne osi mogu u različitoj mjeri doprinijeti promicanju jednakosti, nediskriminacije i pristupačnosti, moraju se pronaći posebna rješenja za svaki projekt kako bi se utvrdili obavezni ili neobavezni zahtjevi na razini projekta.

Metode koje će osigurati da se politika ravnopravnosti spolova, nediskriminacije i pristupačnosti provodi na svim razinama provedbe OPKK-a objašnjene su u poglavlju 11.3. Ravnopravnost između žena i muškaraca.

11.3 Ravnopravnost između žena i muškaraca

Opis doprinosa operativnog programa promicanju ravnopravnosti između žena i muškaraca i, prema potrebi, načina osiguranja integracije rodne perspektive na razini operativnog programa i na razini operacija.

Kako bi se osiguralo poštivanje politike jednakosti spolova, nediskriminacije i dostupnosti na svim razinama provedbe OPKK-a, usvojiti će se sljedeći postupci:

Odabir: Kako bi se osiguralo da prijavitelji poštuju načela jednakih mogućnosti, načela će se reflektirati u postupcima odabira projekata. Svi prijavitelji će u prijavnim obrascima projekata morati prikazati kako će projekt doprinijeti jednakim mogućnostima, opisujući način na koji je to pitanje uzeto u obzir.

Ugovaranje: Obveza poštovanja načela jednakosti tijekom provedbe projekta bit će uključena u ugovore s prijaviteljima te će se provjeravati tijekom postupaka praćenja i izvještavanja.

Praćenje: Kako bi se procijenilo rezultate postignute na području jednakih mogućnosti, pokazatelji će biti ugrađeni u sustav praćenja projekata.

Ispunjavanje horizontalnih načela pratit će se na razini projekata kroz izvješća o praćenju, kao i kroz kontrolu provedbe projekta na licu mjesta te kasnije kroz procjenu doprinosa ciljevima horizontalnih načela. Prikupljaju se relevantni rodno osjetljivi podaci o napretku na razini projekta, unose se u MIS te je stoga redovito izvještavanje točno i utemeljeno na dokazima. Izvješća o postignutim rezultatima na području jednakosti bit će uključena u godišnja izvješća o provedbi.

Evaluacija: Za svaku prioritetnu os izradit će se evaluacijski plan, a mjere koje će se poduzimati u vezi s tekućim evaluacijama pratit će u kojoj mjeri kriteriji odabira, sustavi praćenja i upravljanja te kontrolni postupci podržavaju provedbu načela jednakosti.

Kao što je već spomenuto u stavku 11.2 gore, politike zaštite ljudskih prava, borbe protiv diskriminacije te politike ravnopravnosti spolova kao i ravnopravnosti nacionalnih manjina prihvaćene su na najvišoj nacionalnoj razini kroz Ustav i odluke Vlade RH i Hrvatskog sabora.

Načela ravnopravnosti spolova primjenjivat će se kroz sve prioritetne osi, dok posebne inicijative predstavljaju pozitivne akcijske mjere i usmjeravaju potporu na pojedine skupine.

Žensko poduzetništvo bit će podržano kroz posebnu pod-aktivnost u okviru inicijative SEECCEL unutar Prioritetne osi Poslovna konkurentnost, koja će pomagati u podizanju svjesnosti o posebnostima ženskog poduzetništva u Hrvatskoj i regiji jugoistočne Europe, i to promicanjem dobre prakse u ženskom poduzetništvu u skladu sa Akt o malom poduzetništvu za Europu i izgradnjom kapaciteta nacionalnih i regionalnih mreža i udruga ženskog poduzetništva, kroz zajedničke javne i privatne napore, s konačnim ciljem smanjenja nezaposlenosti žena.